

Správa o plnení úloh

NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU NA PREVENCIU A ELIMINÁCIU NÁSILIA NA ŽENÁCH NA ROKY 2014 – 2019

Odpočet za roky 2014 - 2015

Predkladá: Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Bratislava
Jún 2016

Násilie na ženách predstavuje najvýraznejšiu formu porušovania ľudských práv žien. Riešenie problematiky eliminácie a prevencie násilia páchaného na ženách je v kompetencii rezortov vnútra, školstva, práce, zdravotníctva SR a ďalších inštitúcií a orgánov, hlavne samosprávnych krajov, prostredníctvom ich štandardných postupov a politík zameraných na prevenciu, elimináciu a pomoc obetiam násilných trestných činov, páchaných na jednotlivcovi. Celý komplex pomoci je možné zabezpečiť spoluprácou odborníkov uvedených rezortov v súčinnosti s regionálnou a miestnou správou a mimovládnyimi organizáciami. Cieľom aktuálneho *Národného akčného plánu na prevenciu a elimináciu násilia na roky 2014-2019* (ďalej len „NAP“) je preto vytvoriť, implementovať a koordinovať komplexnú celoštátnu politiku pre oblasť prevencie a eliminácie násilia na ženách, a to cez konkrétne prijaté plnenia úloh a opatrení, ako bola príprava zákona o domácom násilí a násilí na ženách, vytvorenie koordinačno-metodického centra ale i podpora služieb, vzdelávanie a osвета v tejto oblasti.

Medzi prioritami zostala aj príprava ratifikácie **Dohovoru RE o predchádzaní násiliu na ženách a domácejmu násiliu a boja proti nemu**, vrátane legislatívnych úprav smerujúcich k napĺňaniu záväzkov z neho, ktorého ratifikáciu SR pripravuje. SR tento dohovor podpísala v Istanbule 11. mája 2011. Násilie na ženách a domáce násilie je v zmysle dohovoru chápané ako porušovanie ľudských práv a forma diskriminácie žien. S ohľadom na rozsah pôsobnosti tohto Dohovoru vznikla potreba vytvorenia centrálného koordinačného orgánu. V rámci projektu s názvom **„Koordinačno-metodické centrum pre rodovo podmienené a domáce násilie“** (ďalej len „KMC“ alebo „Koordinačno-metodické centrum“), financovaného prostredníctvom Nórskeho finančného mechanizmu a spolufinancovaného zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky, v rámci programu *SK09: Domáce a rodovo podmienené násilie*, ktorého prijímateľom je Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „MPSVR SR“), bolo v rámci Inštitútu pre výskum práce a rodiny (ďalej len „IVPR“) v roku 2014 zriadené Koordinačno-metodické centrum. Cieľom KMC je zabezpečenie odbornej koordinácie jednotlivých aktivít prostredníctvom jednotných metodických usmernení pre poskytovanie služieb v oblasti prevencie a eliminácie násilia páchaného na ženách a deťoch, vytváranie podmienok multi-inštitucionálnej spolupráce pomáhajúcich profesií a zabezpečenie systému ich vzdelávania, ako aj uskutočňovania výskumov, monitoringu a osvetových aktivít.

Riešeniu problematiky napomáha **Expertná skupina pre prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách a v rodinách** (ďalej len „Expertná skupina“). Expertná skupina vychádzala z modelových stratégií a praktických opatrení na elimináciu násilia páchaného na ženách, vypracovaných OSN. Expertná skupina pôsobí pri **Rade vlády SR pre prevenciu kriminality**. Expertná skupina je odborným orgánom Rady vlády SR pre prevenciu kriminality. Ako medzirezortný orgán zabezpečuje spoluprácu s ministerstvami a inými ústrednými orgánmi štátnej správy, sociálnymi partnermi, obcami, vyššími územnými celkami, orgánmi miestnej štátnej správy, mimovládnyimi neziskovými organizáciami, vedeckými pracoviskami a akademickými inštitúciami. V rámci svojej činnosti sa Expertná skupina zameriava na úlohy spojené so zvýšením prevencie a eliminácie násilia na ženách a v rodinách v súlade s medzinárodnými záväzkami SR a jej záväzkami, vyplývajúcimi z členstva v EÚ, zákonmi a všeobecne záväznými právnymi predpismi.

Realizáciou dvoch národných projektov implementovaných Inštitútom pre výskum práce a rodiny, spolufinancovaných z ESF došlo k posilneniu inštitucionálnej podpory obetiam násilia na ženách a domáceho násilia. Cieľom bolo zlepšenie poskytovania pomoci ženám a ich deťom zažívajúcim násilie a zabezpečiť regionálnu dostupnosť podporných sociálnych služieb. Hlavnou náplňou projektu bola podpora existujúcich sociálnych služieb (poradenských centier) na celom Slovensku tak, aby bola zabezpečená ich regionálna dostupnosť.

Dôležitou aktivitou v rámci týchto projektov bolo zriadenie **národnej bezplatnej non-stop telefonickej linky 0800 212 212**, ktorej úlohou je telefonické poradenstvo obetiam domáceho násilia a v prípade potreby kontaktovať poradenské centrum a odovzdať ženu do konkrétnej starostlivosti.

MPSVR SR prostredníctvom odboru rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí (ďalej len „ORRRP“) venoval aj v hodnotených rokoch 2014 a 2015 zvýšenú pozornosť potrebe a príprave zákona o násilí na ženách a v rodinách, rodovo podmienenom násilí alebo domácom násilí. V rámci prípravy zorganizoval viaceré verejné diskusie k téme pripravovaného zákona o násilí na ženách, rodovo podmienenom násilí a domácom násilí na ženách. Návrh zákona je pripravený v paragrafovom znení a predpokladá sa, že po verejnej diskusii prijaté zmeny a doplnenia napomôžu jeho akceptácii štátnymi aj verejnými inštitúciami.

V roku 2015 boli aj na základe iniciatívy ORRRP MPSVR SR a spolupráce s relevantnými rezortmi prijaté viaceré novelizácie zákonov, prinášajúce zásadné zmeny pre ženy ohrozené násilím. Išlo o novelizácie zákonov ako **Trestný zákon a Trestný poriadok, Zákon o priestupkoch a Zákon o policajnom zbore**. Prijaté novely prispejú k účinnejšiemu postihovaniu násilia a k jeho prevencii napr. tým, že už nová definícia trestného činu týrania blízkej a zverenej osoby (§ 208) nezakladá na potrebe dokazovať úmysel týrať a pri opakovaných prípadoch násilia bola zavedená trestnoprávna zodpovednosť priestupkovej recidívy. Pri vyšetrovaní sa bude klásť dôraz na zamedzenie konfrontácie s násilníkom, ako prevencia druhotnej viktimizácie obeť násilia.

V priestupkovom zákone došlo k zavedeniu novej kategórie - priestupku proti občianskemu spolunažívaniu páchanému na blízkej alebo zverenej osobe, nakoľko doterajšie zadefinovanie neumožňovalo vyhodnotenie celkového počtu priestupkov voči blízkej osobe. Novelou zákona o policajnom zbore došlo k dlho požadovanému predĺženiu lehoty vykázania násilnej osoby zo spoločného obydľia zo 48 hodín na 10 dní, so súčasným zákazom priblíženia. Predpokladá sa intenzívnejšie využívanie aj zákazu priblíženia sa násilnej osoby k ohrozenej osobe počas doby vykázania, čomu v súčasnosti začína napomáhať aj využívanie elektronických náramkov počas vykázania, ale aj počas trvania opatrení v čase podmieneného trestu odňatia slobody, resp. zmeny – skrátenia trestu s nariadenou účasťou na programoch pre násilné osoby, ktoré sa začali pilotne overovať v rámci podporných programov a projektov cez MVO v spolupráci s GR Zväzu väzenskej a justičnej stráže, Ministerstvom vnútra SR - Prezídium Policajného zboru a Generálnou prokuratúrou SR.

Vďaka priebežnému plneniu úloh akčného plánu dochádza k nespornému posunu v problematike prevencie a eliminácie násilia na ženách a v ostatných dvoch rokoch sa začína dariť nielen koordinované zabezpečenie pomoci ženám zažívajúcim násilie, ale i systematická primárna prevencia, teda predchádzanie násiliu.

Výskyt násilia na ženách

Napriek odhadovanému vysokému výskytu má nielen na Slovensku, ale i v celej Európe a v globálnom meradle, vysokú mieru latencie. Väčšina násilných činov páchaných na ženách sa pácha doma za zavretými dverami, kde okrem detí nie sú prítomní žiadni svedkovia. Samotné deti sú pritom rovnako obeť, či už priamo zasiahnuté násilím alebo prostredím, v ktorom vyrastajú.

Zo štúdie Agentúry Európskej únie pre základné práva so sídlom vo Viedni, ktorá bola prezentovaná v marci 2014 vyplýva, že **každá tretia žena z Európskej únie bola obeťou fyzického alebo sexuálneho násilia aspoň raz vo svojom živote** po dosiahnutí veku 15 rokov. FRA poskytuje výsledky najväčšieho svetového prieskumu o násilí na ženách, ktorý uskutočnila FRA na základe rozhovorov s vyše 40 000 ženami v 28 členských štátoch EÚ vrátane Chorvátska. Prieskum bol reakciou na žiadosť o komparatívne údaje o násilí na ženách Európskeho parlamentu a Rady EÚ v jej záveroch o odstránení násilia na ženách v EÚ. Rada Európskej únie a Európsky parlament a medzinárodné organizácie vrátane Rady Európy zdôraznili potrebu porovnateľných údajov o násilí na ženách, ako základ pre rozvoj politiky založenej na faktoch a

dôkazoch. V rámci prieskumu boli uskutočnené rozhovory s viac ako 40.000 ženami (približne 1500 za každú krajinu), vo veku 18 až 74 rokov, a to v 27 členských štátoch Európskej únie a Chorvátska. Na základe výsledkov zo štúdie Agentúra EÚ pre základné práva – FRA pripomenula potrebu prijatia Istanbulskeho dohovoru, najmä jeho ciele, predmet úpravy, ustanovenia o prevencii, ako aj všeobecných a špecializovaných podporných službách pre obeť. Zdôraznila úlohu i povinnosť štátnych orgánov podporovať ženy pri oznamovaní incidentov násilia. Ocenila dobré praktiky a skúsenosti niektorých členských štátov EÚ najmä Rakúska a Portugalska (napr. zriaďovanie krízových centier). Podčiarkla potrebu súhrnného angažovania sa žien a mužov v tejto oblasti.

Výsledky prieskumu tiež ukázali, že **väčšina obetí neoznámila incidenty násilia na ženách** polícii alebo organizáciám na podporu obetí. Následkom toho väčšina žien, ktoré boli obeťami násilia, neprišla do kontaktu so súdmi alebo organizáciami poskytujúcimi služby. V ankete oslovili 42-tisíc žien v 28 členských štátoch Európskej únie. Boli vo vekovej skupine 18 až 74 rokov. Tento prieskum zameraný na násilie a obťažovanie je najrozsiahlejší, aký sa vôbec v EÚ uskutočnil.

Zo zhrnutia prieskumu agentúry FRA vyplynulo:

- **približne tretina opýtaných žien má skúsenosť s fyzickým alebo sexuálnym násilím.** Každá dvadsať žena sa priznala, že bola znásilnená. (Pýtali sa na ich životné príbehy po dovŕšení 15 rokov života.)
- počas posledných 12 mesiacov pred prieskumom **zažilo fyzické násilie približne 13 miliónov žien** a za rovnaké obdobie to platí o 3,7 milióna žien v prípadoch sexuálneho násilia.
- v prípadoch domáceho násilia **67 percent opýtaných uviedlo, že útok nenahlásili** na polícii.
- pokiaľ ide o **sexuálne obťažovanie, to sa často vyskytuje na pracovisku.**

Administratívne údaje, ktoré sú k dispozícii v SR, ilustrujú dlhodobý vývoj v oblasti násilia na ženách v SR. Z hľadiska časového vývoja môžeme konštatovať všeobecný pokles násilnej kriminality v SR a tomu adekvátne aj pokles hlásenia činov násilia na ženách. Otázne je však, či k takémuto posunu reálne dochádza, alebo je to spôsobené nedôverou obetí k systému ochrany. Výrazne stúpajúci trend je iba v oblasti sexuálneho násilia, čo však vzhľadom na prevalenčné výskumy môže skôr znamenať vyššiu dôveru obetí v systém a tým vyšší počet nahlásených trestných činov.

Tabuľka 1 Celkový počet obetí, z toho žien (2008 – 2015) vybraných násilných a mravnostných trestných činov za obdobie rokov 2008 – 2015

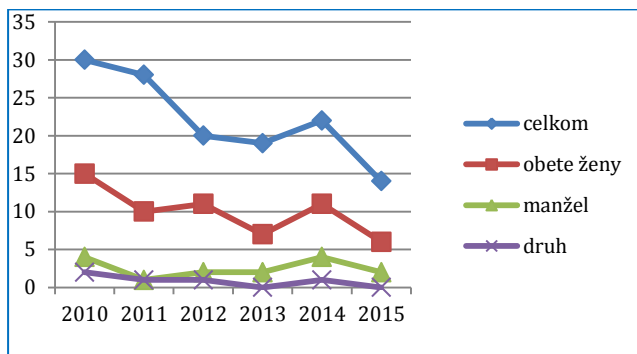
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
násilná kriminalita								
vraždy	94	78	82	88	63	78	65	48
z toho ženy	24	32	31	31	18	23	19	14
lúpeže na osobách	1217	1078	908	671	764	637	512	435
z toho ženy	353	366	307	260	253	203	190	141
týranie blízkej osoby a zverenej osoby	497	371	279	343	284	268	222	278
z toho ženy	377	277	207	246	209	184	191	208
mravnostná kriminalita								
znásilnenie (iba ženy obeť)	152	142	117	150	88	91	87	87
sexuálne zneužívanie	387	396	369	542	497	482	533	554
z toho ženy	333	225	309	437	412	414	466	470
obchodovanie s ľuďmi	11	9	9	19	23	11	11	14
z toho ženy	9	7	4	8	13	5	10	7

Zdroj: odbor správy informačných systémov polície Prezídia Policajného zboru

Výrazne pozitívny vývoj je možné sledovať v oblasti **poklesu počtu vrážd žien motivovaných osobnými vzťahmi**, ako ukazuje nasledujúca tabuľka s grafickým zobrazením.

Tabuľka 2 a Graf 1 Obete vrážd motivovaných osobnými vzťahmi 2010-2015

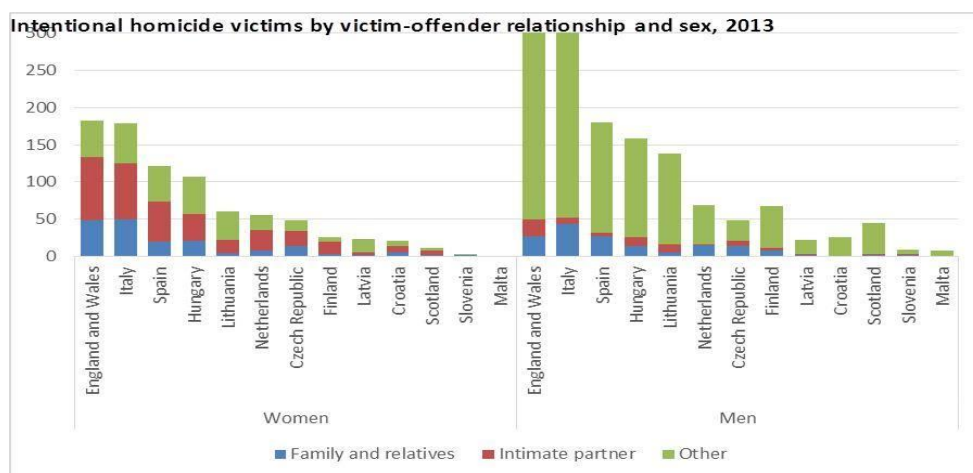
	celkom	Obete ženy	Páchateľ manžel	druh
2010	30	15	4	2
2011	28	10	1	1
2012	20	11	2	1
2013	19	7	2	0
2014	22	11	4	1
2015	14	6	2	0

Zdroj: štatistika PPZ

Uvedená štatistika napovedá, že účinnosť ochrany žien pred partnerským násilím sa v priebehu ostatných 5 rokov podstatne zlepšila. **V medzinárodnom porovnaní sa týmto SR zaradila medzi krajiny s relatívne nízkym počtom obetí vrážd v intímnych vzťahoch** (porovnateľne Chorvátsko, Fínsko).

Graf 2 Obete vrážd niektorých krajín EÚ podľa vzťahu k páchatel'ovi

Zdroj: Európska komisia

1. PRÁVNÝ A STRATEGICKÝ RÁMEC

Operačný cieľ

Posilniť právny a inštitucionálny rámec za účelom uznania práv žien a ich ochrane proti všetkým formám násilia na ženách a zabezpečiť, aby štátne orgány, vrátane súdnych orgánov konajúcich v mene štátu, konali v súlade s týmto záväzkom

Úloha č. 1: „Pripraviť a predložiť do legislatívneho procesu zákon o domácom násilí, vychádzajúci z tzv. Istanbulskeho dohovoru zohľadňujúci rodové hľadisko a špecifiká násilia na ženách“

Zodpovednosť a vyjadrenie gestora	Indikátory	Termín plnenia
MPSVR SR v spolupráci s MS SR, MV SR (viď úvodný text)	Prijatý zákon o domácom násilí	2014
Stav plnenia ku koncu roka 2015: úloha sa priebežne plní,	nie	očakávame predloženie návrhu zákona v 2. polovici roka 2017

Zrealizované aktivity:

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Cieľom zákona je prijať účinné opatrenia na prevenciu a odstraňovanie všetkých foriem rodovo podmieneného násilia a domáceho násilia a na ochranu a podporu žien a všetkých osôb, ktoré sú takýmto násilím ohrozené. Zákon predpokladá prijímanie preventívnych opatrení v širšom kontexte boja proti diskriminácii žien a dosiahnutia rodovej rovnosti pred zákonom a v skutočnosti. Násilie na ženách ako rodovo podmieneného násilia vrátane domáceho násilia na ženách je výrazne rodovo podmienený jav, teda podmienený nerovnakým sociálnym postavením žien a postihuje ženy nepomerne viac. Nakoľko aj muži a chlapci môžu byť obeťami domáceho násilia, zákon vytvára prostredie aj pre ochranu a podporu všetkých osôb, ohrozených domácim násilím. Pokiaľ ide o deti, uznáva sa, že hoci nemusia byť priamo zasiahnuté násilím, skutočnosť, že sú svedkami domáceho násilia je dostatočne traumatizujúca na to, aby im mohlo byť priznané postavenie obeť.

Účelom zákona je ochraňovať všetky osoby pred všetkými formami rodovo podmieneného násilia a domáceho násilia a predchádzať takémuto násiliu; navrhnúť komplexný rámec a opatrenia na podporu a ochranu všetkých obetí násilia na ženách a domáceho násilia; poskytnúť podporu a pomoc organizáciám a orgánom činným v trestnom konaní, aby mohli efektívne spolupracovať na vytvorení integrovaného prístupu na odstránenie násilia na ženách a domáceho násilia.

S účinnosťou od 1. januára 2016 sa novelizáciou niektorých zákonov z.č.397/2015 Z. z., ktorým sa na účely Trestného zákona ustanovuje zoznam látok s anabolickým alebo iným hormonálnym účinkom a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, rozšírili možnosti ochrany žien zažívajúcich násilie a obetí domáceho násilia. Úpravy a doplnenia legislatívy sú výsledkom spolupráce rezortu práce s rezortom vnútra a spravodlivosti a predstavuje čiastočnú transpozíciu smernice 2012/29/EÚ do právneho poriadku Slovenskej republiky v súvislosti s garanciou procesných práv poškodených v trestnom konaní.

V z.č.300/2005 Z. z. Trestnom zákone bola **upravená definícia trestného činu týrania blízkej a zverenej osoby**. Pre naplnenie znakov tohto trestného činu je dostačujúce preukázanie spôsobenia fyzického alebo psychického utrpenia jedným z konaní podľa § 208 ods. 1 písm. a) až e) Trestného zákona. Nový odsek 2 zavádza trestnosť konania týrania blízkej a zverenej osoby pri tzv. priestupkovej recidíve. V praxi to znamená, že ďalší akt domáceho násilia spáchaný osobou, ktorej takéto konanie bolo v predchádzajúcich 12 mesiacov uznané za

priestupok, bude posudzovaný ako trestný čin. S uvedeným úzko súvisí zmena zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch, ktorého ustanovenie § 49 ods. 1 bolo doplnené o nové písmeno e) odlišujúce páchanie priestupku proti blízkej osobe a zverenej osobe od iných skutkových podstát v rámci priestupku proti spoločenskému spolunažívaniu.

Do zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku boli zapracované nové normy vytvárajúce garancie procesných práv poškodených v trestnom konaní s ohľadom na posilnenie ich postavenia a ochrany, vrátane napríklad obmedzenia využitia konfrontácie v prípadoch týrania blízkej a zverenej osoby.

Ministerstvo spravodlivosti SR v odpočte uviedlo, že rezort práce, sociálnych vecí a rodiny, ako zodpovedný subjekt, pripravil návrh zákona, ktorý bol konzultovaný s Ministerstvom spravodlivosti SR ako spolupracujúcim subjektom. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky však následne neprišlo k predloženiu návrhu zákona do legislatívneho procesu.

Prezídium Policajného zboru

Úrad kriminálnej polície Prezídia Policajného zboru spolupracoval s Gestorom úlohy - MPSVR SR na príprave zákona o domácom násilí, vychádzajúcom z tzv. Istanbulskeho dohovoru.

Úloha č. 2: „Pripraviť ratifikáciu Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách, domácomu násilíu a boja proti nemu“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MS SR, spolupracujúce relevantné rezorty	Ratifikácia dohovoru (uloženie ratifikačnej listiny u GT RE ako depositára tohto dohovoru)	2014
Stav plnenia ku koncu roka 2015: úloha sa priebežne plní	Nie	Uznesenie

Zrealizované aktivity:

Ministerstve spravodlivosti SR

Ministerstvo spravodlivosti v súčasnosti pripravuje materiál Návrh na ratifikáciu Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácomu násilíu a o boji proti nemu do medzirezortného pripomienkového konania" a nahradiť slovami: "Ministerstvo spravodlivosti SR požiadalo dňa 8. júna 2016 predsedu vlády SR listom č. 43773/2016/13 o odklad splnenia úlohy na neskorší termín – najneskôr do 30. júna 2017. Dôvodom bolo Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na roky 2016 – 2020, v ktorom sa uvádza potreba celospoločenskej diskusie o medzinárodných dokumentoch, ktoré sa dotýkajú násilia na ženách a deťoch. Ministerstvo spravodlivosti SR okrem spomínaných zmien v oblasti trestného práva v oblasti rodinného práva iniciovalo prípravu návrhu zákona č. 175/2015 Z. z. z 26. júna 2015, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Novela s účinnosťou od 1.1.2016 reflektuje prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách a v rodinách. Konkrétne novela reflektuje ochranu detí a ich rodičov pred násilím a to tým, že novela vymedzila kritéria najlepšieho záujmu dieťaťa priamo v zákone o rodine. Podľa čl. 5 zákona o rodine platí: Záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje najmä a) úroveň starostlivosti o dieťa, b) bezpečie dieťaťa, ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava, c) ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa, d) okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa, e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do jeho dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa

zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou, f) podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa, g) názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny, h) podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami, i) využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností. Osobitne je potrebné vyzdvihnúť kritérium podľa písmena e), ktoré prvýkrát v histórii existencie rodinného práva explicitne uznáva, že aj nepriame násilie (t.j. násilie páchané napríklad na matke otcom dieťaťa) je násilie, ktoré majú súdy zobrať na zreteľ pri posudzovaní výkonu rodičovských práv zo strany násilníckeho otca. Došlo k prelomeniu spoločenského a aj právneho mýtu, že „to, že je niekto násilnícky partner neznamená automatiky, že je násilnícky rodič.“

Úloha č. 3: „Implementácia tzv. Európskeho ochranného príkazu (Smernica EP a Rady č. 2011/99/EÚ z 13. decembra 2011 o európskom ochrannom príkaze)“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MS SR	Notifikácia EK	Do 1.1.2015
Stav plnenia ku koncu roka 2015: úloha splnená	áno	Uznesenie vlády ukladá termín jún 2016

Zrealizované aktivity:

Ministerstvo spravodlivosti SR

Implementácia bola vykonaná prijatím zákona č. 398/2015 Z. z. o európskom ochrannom príkaze v trestných veciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2016. Prijatie zákona bolo notifikované Európskej komisii 29. januára 2016. Právna úprava vychádza z obdobných zákonov schválených Národnou radou Slovenskej republiky, a to napr. zákona č. 533/2011 Z. z. o uznávaní a výkone rozhodnutí, ktorými sa ukladá trestná sankcia nespojená s odňatím slobody alebo probačné opatrenie na účely dohľadu v Európskej únii a zákona č. 161/2013 Z. z. o odovzdávaní, uznávaní a výkone rozhodnutí o opatreniach dohľadu ako náhrade väzby v Európskej únii. Rozdielom oproti týmto nástrojom uznávania a odovzdávania výkonu trestných rozhodnutí je, že v prípade európskeho ochranného príkazu nedochádza k odovzdaniu výkonu rozhodnutia do iného členského štátu bez možnosti jeho ďalšieho výkonu v štáte pôvodu, ale len k rozšíreniu aplikácie daného rozhodnutia, ktorým sa zabezpečuje ochrana určitej osoby, na územie iného členského štátu. V súvislosti s transpozíciou smernice 2011/99/EÚ sa súčasne doplnil výpočet primeraných obmedzení a povinností v Trestnom zákone a v Trestnom poriadku o obmedzenia a povinnosti, ktoré môžu byť predmetom európskeho ochranného príkazu.

Úloha č. 4: Zriadiť Koordinačno-metodické centrum pre násilie na ženách a domáce násilie a zabezpečiť jeho trvalú udržateľnosť

Zodpovednosť a vyjadrenie gestora	Indikátory	Termín plnenia
MPSVR SR v spolupráci s ostatnými relevantnými rezortmi	Zriadenie Koordinačno-metodického centra (KMC)	Vyhodnotenie k 31.12.2019
Stav plnenia ku koncu roka 2015: úloha splnená	áno	Uznesenie vlády ukladá termín jún 2016

Zrealizované aktivity:

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Inštitút pre výskum práce a rodiny

V roku 2015 bola významným spôsobom posilnená agenda prevencie a eliminácie násillia na ženách aj vďaka podpore Nórskeho finančného mechanizmu. Program SK 09: *Domáce a rodovo podmienené násilie* je zameraný na prevenciu a zmiernenie dopadov domáceho násillia.

V rámci programu SK09 bol podporený aj projekt *Koordinačno – metodického centra pre rodovo podmienené a domáce násilie (KMC)*, ktorý implementuje Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR v partnerstve s Inštitútom pre výskum práce a rodiny, Radou Európy a Nórskym centrom pre násilie a traumatické stresové štúdie. Odbor rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí MPSVR SR je odborným garantom a koordinátorom projektu. KMC bolo zriadené v rámci Inštitútu pre výskum práce a rodiny a svoje úlohy plní prierezovo cez všetky relevantné rezorty. Zriadenie KMC rovnako naplňa článok 10 *Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násilliu na ženách a domácomu násilliu a boji proti nemu* (Istanbulský dohovor), ktorý zmluvným stranám ukladá povinnosť koordinačný orgán v danej oblasti zriaďiť. Projekt je financovaný z grantu Nórskeho kráľovstva prostredníctvom Nórskeho finančného mechanizmu a spolufinancovaný zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky grantom vo výške 2.000.000 Eur.

Poslaním KMC je v súlade s NAPom vytvoriť, implementovať a koordinovať komplexnú celoštátnu politiku pre danú oblasť. V rámci KMC bol vytvorený expertný tím zodpovedný za odbornú koordináciu a supervíziu systémovej prevencie a intervencie na podporu obetí a poskytovania služieb v oblasti násillia páchaného na ženách a domáceho násillia. KMC zabezpečuje odbornú koordináciu aktivít prostredníctvom metodických usmernení pre poskytovanie služieb v oblasti primárnej prevencie ako i eliminácie násillia páchaného na ženách, vytvára podmienky pre multi-inštitucionálnu spoluprácu pomáhajúcich profesií a zabezpečuje systém vzdelávania týchto profesií. Projekt KMC nadväzuje na aktivity a výsledky národného projektu *Prevencia a eliminácia násillia na ženách*, v rámci ktorého boli vytvorené pracovné skupiny multi-inštitucionálnej spolupráce v ôsmich samosprávnych krajoch.

Aktivity uskutočňované v rámci projektu KMC:

- vytvorenie KMC vrátane expertného tímu,
- koordinácia celoštátneho systému prevencie a eliminácie násillia páchaného na ženách a domáceho násillia,
- zabezpečenie analýzy platnej legislatívy v oblasti násillia páchaného na ženách a domáceho násillia a príprava nových legislatívnych opatrení a strategických materiálov,
- zabezpečenie systému vzdelávania pomáhajúcich profesií vrátane vysokoškolských kurzov a celoživotného vzdelávania na základe skúseností z Nórska,
- vypracovanie metodických usmernení a štandardov pre poskytovanie služieb v spolupráci s partnerom z Nórska a vytvorenie podmienok a systému akreditácie špecifických služieb,
- zabezpečenie systémového vzdelávania v rámci existujúcich vzdelávacích inštitúcií ako aj vytvorením lektorského tímu pre celoživotné vzdelávanie;

- zabezpečenie systému primárnej prevencie, vrátane koordinácie vzdelávacích a osvetových aktivít
- koordinácia celonárodnej mediálnej kampane k problematike násilia na ženách,
- zabezpečiť analýzu a vyhodnotenie existujúceho systému štatistického výkazníctva s cieľom identifikovať medzery a nedostatky, zdokonaľiť a doplniť systém evidencie za všetky relevantné oblasti,
- vytvoriť systém súhrnného spracovania štatistických údajov a zabezpečiť pravidelné publikovanie štatistických údajov o násilí páchanom na ženách,
- realizácie rôznych typov výskumov v oblasti násilia na ženách a domáceho násilia, vrátane výskumov zameraných na ženy s kumuláciou znevýhodnení,
- adaptovať na podmienky SR súbor spoločných indikátorov EÚ na monitorovanie zavádzania a uskutočňovania politík a aktivít zameraných na elimináciu násilia páchaného na ženách,

Všetky vypracované metodiky a analýzy vychádzajú z aktualizácie existujúcich informácií a výstupov získaných z verejných zdrojov a sú realizované v spolupráci s partnermi z Nórska a Rady Európy, ako aj zo skúseností ostatných krajín EÚ.

V marci 2015 bola začatá realizácia projektu a následne predstavený projekt na otvárací konferencii ako aj na osobitných stretnutiach so zainteresovanými inštitúciami a subjektmi, vrátane MVO. V apríli KMC absolvovalo stretnutia a nadviazali sme spoluprácu s Justičnou akadémiou a Policajnou akadémiou ako smerodajnými inštitúciami v oblasti vzdelávania polície a právnických profesií - prokuratúry a súdov, ako aj vzdelávania v oblasti znaleckej činnosti. Z iniciatívy ministra práce sociálnych vecí a rodiny zodpovedné rezorty a inštitúcie nominovali osoby, ktoré ich zastupujú pri realizácii projektu. V spolupráci s ORRRP MPSVR SR sa zrealizovali pracovné stretnutia, na ktorých sa vytýčili ciele vzájomnej spolupráce s Metodicko-pedagogickým centrom a Štátnym pedagogickým ústavom.

Realizácia projektových aktivít bola do decembra 2015 vo významnej miere ovplyvnená realizáciou národných projektov v oblasti prevencie a eliminácie násilia na ženách, v ktorých tímy zložené z odborníčov zo špecializovaných MVO pracovali na výskumoch, vzdelávaní pomáhajúcich profesií, metodikách a štandardoch, ktorých obsah sa v rámcovom vymedzení prelínal s činnosťou a výstupmi KMC. Národné projekty a projekt KMC mali na seba nadväzovať a výstupy z národných projektov mali predstavovať základ práce KMC. Tímy národných projektov finalizovali výstupy postupne až do decembra 2015 a tak k oboznámeniu sa s materiálmi a obsahom výstupov došlo oveľa neskôr ako sa predpokladalo.

Očakávaný dopad projektu:

- zabezpečená kvalita systémovej pomoci obetiam násilia páchaného na ženách a domáceho násilia,
- zvýšenie úrovne citlivosti hlavných aktérov, médií a verejnosti na tému rodovo podmieneného a domáceho násilia,
- zníženie výskytu násilia na ženách a domáceho násilia z dlhodobého hľadiska.

Úloha č. 5: „Odporúčanie vypracovať a aplikovať v praxi regionálne akčné plány (RAP) na prevenciu a elimináciu násilia na ženách“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
Samosprávne kraje a obce, resp. mestá v spolupráci s MVO	Počet akčných plánov, počet oblastí, priorit a opatrení	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019
Stav plnenia ku koncu roka 2015: úloha sa priebežne plní	1 - BSK	

Zrealizované aktivity:

Bratislavský samosprávny kraj inicioval ešte v roku 2010 vytvorenie pracovnej skupiny zloženej zo všetkých sociálnych aktérov pôsobiacich v regióne, ktorých sa problematika násilia priamo alebo nepriamo dotýka. Spoluprácu v pracovnej skupine prijali zástupcovia štátnej správy, verejnej správy a mimovládne organizácie. Gestorom pracovnej skupiny bol BSK. Členovia pracovnej skupiny vytvorili multiinštitucionálny systém pomoci. Pracovná skupina vypracovala Regionálny akčný plán na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách pre Bratislavský kraj na roky 2014-2016 (ďalej len „RAP BSK“). Základné ciele RAP BSK sú zabezpečiť rýchlu a efektívnu pomoc všetkým ženám, ktoré sú vystavené násiliu alebo hrozbe násilia, a to s ohľadom na špecifické potreby, ktoré z ich situácie vyplývajú, zabezpečiť rodovo citlivé vzdelávanie všetkých pomáhajúcich profesií a zainteresovaných subjektov v oblasti prevencie a eliminácie násilia páchaného na ženách, predchádzať vzniku násilia a akejkoľvek situácie, ktorá prispieva k vzniku a tolerancii násilia, vytvoriť dostatočnú poznatkovú bázu o rôznych aspektoch násilia páchaného na ženách.

Žilinský samosprávny kraj zabezpečuje a vytvára podmienky na znižovanie a eliminovanie násilia páchaného na ženách. ŽSK spolupracuje a finančne podporuje aj neverejných poskytovateľov sociálnych služieb krízovej intervencie, ktorí sú zameraní aj na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách a v rodinách. Cieľom v oblasti prevencie je predchádzať vzniku násilia a akejkoľvek situácie, ktorá prispieva k vzniku a tolerancii násilia. Efektívna prevencia násilia páchaného na ženách je založená na zvyšovaní podvedomia spoločnosti o závažnosti a negatívnych dôsledkoch násilia páchaného na ženách a propagácii nulovej tolerancie voči násiliu. Vzhľadom na riešenie danej problematiky je nevyhnutná spolupráca na národnej, regionálnej a miestnej úrovni. Z pohľadu ŽSK je prioritou najskôr legislatívne upraviť vykonávanie činností a nastaviť koordinovanie práce všetkých zainteresovaných zložiek pomoci. ŽSK je otvorený spolupráci na vypracovanie a aplikovanie RAP na prevenciu a elimináciu násilia na ženách v prípade, že vznikne koordinované partnerstvo medzi jednotlivými subjektmi. Zároveň však ŽSK považuje za nevyhnutné poukázať na fakt, že k samotnému vypracovaniu a aplikácii RAP je potrebné aj posilniť pracovný tím subjektov na národnej, regionálnej a miestnej úrovni, ktorý by metodicky usmerňoval a koordinoval pracovnú činnosť. Dôležité je, aby na koordinovaní spolupracovali všetky zainteresované zložky – prokuratúra, polícia, úrady práce sociálnych vecí a rodiny, školstvo, lekári, krízové centrá, krízové linky a pod. V jednotných inštitúciách by mali pôsobiť vyškolení špecialisti pre oblasť domáceho násilia. Vytvorila by sa pomyselná sieť, v ktorej by boli zastúpené všetky zainteresované zariadenia, tak aby bola poskytnutá okamžitá, nebyrokratická, účinná pomoc.

Prešovský samosprávny kraj pracuje na RAP, kde si za jednotlivé oblasti v súlade s operačnými cieľmi stanovuje aktivity, ktoré bude vyhodnocovať v stanovených termínoch.

Trenčiansky samosprávny kraj nemá za roky 2014 a 2015 vypracovaný regionálny akčný plán na prevenciu a elimináciu násilia na ženách.

Košický samosprávny kraj venuje zvýšenú pozornosť skvalitňovaniu pomoci a podpory v sieti sociálnych služieb tak, aby vytvorené služby boli zamerané na podporu žien a detí zažívajúcich násilie a zohľadňovali ich špecifické a diverzifikované potreby v súlade s vypracovanými európskymi štandardami.

Úloha č. 6: „Vypracovať právny a odborný rámec zriaďovania a fungovania siete intervenčných tímov.“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR v rámci KMC v spolupráci s ÚPSVR, MV SR, MS SR, MZ SR a VUC	Vypracovaný rámec	31.12.2015
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	nie	
úloha sa priebežne plní		

Zrealizované aktivity:

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR:

Právny rámec fungovania intervenčných tímov má byť zakotvený v pripravovanom zákone o násilí na ženách a domácom násilí (viď úloha č. 1). Pripravovaný právny predpis predpokladá zavedenie tzv. intervenčných tímov. Intervenčný tím je podľa návrhu zoskupenie subjektov, ktoré v rámci svojich činností a právomocí poskytujú ochranu a podporu ohrozenej osobe podľa tohto zákona alebo osobitného predpisu a podieľajú sa na prevencii násilia na ženách a domáceho násilia na úrovni vyššieho územného celku alebo obce. Intervenčný tím je teda skupina spolupracujúcich subjektov, a to hlavne polície, obce, alebo vyššieho územného celku, koordinačného orgánu, právnických osôb s udelenou akreditáciou, mimovládnych organizácií, ktoré sa vo svojej činnosti zaoberajú násilím, a v neposlednom rade aj subjekty verejnej správy ako napr. škola a školské zariadenia, orgán sociálnoprávnej ochrany a kurately detí a zdravotnícke zariadenia a pod., ktorých hlavným cieľom je prijímanie opatrení na prevenciu násilia a to koordináciou postupov zameraných vo vzťahu k páchatelom trestných činov obsahujúcich prvok násilia.

Úloha intervenčného tímu predpokladá návrh tak v strategickej rovine pri prijímaní systémových opatrení na prevenciu násilia, ako aj v individuálnej rovine podpory a ochranu ohrozených osôb.

Inštitút pre výskum práce a rodiny v rámci Národného projektu *Podpora eliminácie a prevencie násilia na ženách* podporeného Európskym sociálnym fondom a realizovaného v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia, vytvorilo 8 krajských skupín multi-inštitucionálnej spolupráce zložených zo zástupkýň/cov relevantných inštitúcií, prevažne za koordinácie zástupkýň z relevantných špecializovaných mimovládnych organizácií. Výsledkom činnosti regionálnych pracovných skupín v rámci multi-inštitucionálnej spolupráce je analytický materiál *Multi-inštitucionálna spolupráca na Slovensku ako nevyhnutný predpoklad účinnej pomoci ženám zažívajúcim násilie (Súčasný stav a odporúčania)*.

Ministerstvo spravodlivosti SR je v úlohe uvedené ako spolupracujúci subjekt, ale nebolo kontaktované zo strany Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky alebo Koordinačno-metodického centra pre rodovo podmienené a domáce násilie v súvislosti s realizáciou úlohy.

Ministerstvo zdravotníctva SR ako spolupracujúci subjekt úzko spolupracovalo v ostávajúcom období pri zlepšovaní úrovne spolupráce a vedomostí o adekvátnych nástrojoch pomoci obetiam násilia a rozširovaní informácií o možnostiach pomoci – poskytovanie zdravotnej starostlivosti, v prípadoch násilia páchaného na ženách.

Prezídium Policajného zboru uviedlo, že gestor úlohy - MPSVR SR ich doposiaľ vo veci spolupráce pri plnení uvedenej úlohy neoslovil.

Bratislavský samosprávny kraj po vytvorení právneho a odborného rámca zriaďovania a fungovania siete intervenčných tímov zo strany Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky zosúladí príslušné všeobecne záväzné nariadenia BSK s touto legislatívou.

Trenčiansky samosprávny kraj sa zapojil v rámci roka 2015 do multiinštitucionálnej spolupráce v prípadoch násilia páchaného na ženách v rámci NP Podpora eliminácie a prevencie násilia na ženách. Na úrovni kraja naďalej spolupráca s jednotlivými inštitúciami pretrváva vzhľadom na potreby danej cieľovej skupiny.

Banskobystrický samosprávny kraj uviedol, že úloha nebola doposiaľ splnená.

Úloha č. 7: „Novelizovať ustanovenie § 27a zákona NR SR č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov, a predĺžiť súčasnú 48-hodinovú lehotu na vykázanie násilnej osoby zo spoločného obydlija na dlhšiu adekvátnu lehotu“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MV SR	Novelizovaný zákon	31.12.2015
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	áno	
úloha splnená		

Zrealizované aktivity:

Prezídium Policajného zboru v spolupráci s MPSVR SR: 13. novembra 2015 bola v NR SR schválená novela zákona č. 171/1993 Z.z. o Policajnom zbore, kde došlo k **predĺženiu lehoty vykázaní násilnej osoby zo spoločného obydlija** zo súčasných 48 hod na 10 dní, pričom vykázanie násilnej osoby obsahuje aj zákaz priblíženia k ohrozenej osobe na 10 metrov. Účinnosť je od 1.1.2016.

Úloha č. 8: „Vytvoriť legislatívne podmienky pre zavedenie povinnosti povinných programov pre páchatel'ov násilia na ženách a realizovať programy“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v rámci KMC v spolupráci s MS SR a MV SR	Vypracované štandardy a metodiky	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	čiastočne	
Úloha sa priebežne plní		

Zrealizované aktivity:

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Inštitút pre výskum práce a rodiny

V novembri 2015 sa uskutočnili stretnutia s expertkami a expertmi v problematike programov pre páchatel'ov násilia na ženách. Výstupom stretnutí bolo nadviazanie spolupráce v rámci vypracovania *Štandardov a postupov zavedenia sociálno-intervenčných programov pre páchatel'ov násilia na ženách*, ktoré budú obsahovať odporúčania najmä pre prax súdov ohľadom možnosti udeľovania ochranných opatrení páchatel'om násilia páchaného na ženách a domáceho násilia v prípadoch podmieneného odsúdenia na trest odňatia slobody alebo v prípade podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody v týchto prípadoch.

Programom na prácu s páchatel'mi násilia sa venuje MVO **Aliancia žien Slovenska**, ktorá zrealizovala niekoľko projektov podporených z Európskeho sociálneho fondu a Nórskeho finančného mechanizmu. Projekt *Podpora a pomoc pre ženy zažívajúce násilie a ich deti prostredníctvom zavedenia sociálnych programov pre páchatel'ov násilia* bol podporený sumou 35 302,50 Eur z Fondu pre mimovládne organizácie, ktorý je financovaný z Finančného mechanizmu EHP 2009-2014. Správcom Fondu je Nadácia otvorenej spoločnosti – Open Society Foundation. Cieľom projektu Podpora a pomoc pre ženy zažívajúce násilie a ich deti

prostredníctvom zavedenia sociálnych programov pre páchatel'ov násilia je Podpora demokratických hodnôt, vrátane ľudských práv.

Zabezpečenie legislatívnych podmienok bude realizované v rámci prípravy osobitného zákona, ktorý počíta so zavedením takýchto programov.

2. POSKYTOVANIE POMOCI A DOSTUPNÉ PODPORNÉ SLUŽBY

Operačný cieľ:

Zabezpečiť rýchlu, efektívnu a dostupnú pomoc všetkým ženám, ktoré sú vystavené násiliu alebo hrozbe násilia a to s ohľadom na špecifické potreby, ktoré z ich situácie vyplývajú.

Úloha č. 10: „Vytvoriť non-stop národnú bezplatnú poradenskú telefónnu linku zameranú na telefonickú krízovú intervenciu najmä pre ženy zažívajúce násilie a zabezpečiť jej trvalú udržateľnosť“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v spolupráci s implementátorom národného projektu IVPR	Zriadenie telefónnej linky	Vytvorenie linky do konca roku 2015 s hodnotením k 31.12. 2019
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	áno	
Úloha splnená		

Zrealizované aktivity:

Inštitút pre výskum práce a rodiny

Národná linka pre ženy zažívajúce násilie (ďalej ako „NLŽ“) bola zriadená v rámci národného projektu *Prevenca a eliminácia násilia na ženách* podporeného Európskym sociálnym fondom a realizovaného v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia. Prijímateľom projektu bol Inštitút pre výskum práce a rodiny a odborným garantom odbor rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí MPSVR SR. NLŽ bola zriadená v spolupráci s vybranými partnermi projektu - špecializovanými ženskými mimovládnyimi organizáciami a MPSVR SR. Ostrá prevádzka NLŽ začala 1.2. 2015.

Linka s telefónnym číslom 0800 212 212 pracuje v nepretržitom režime, je dôverná a poskytuje krízovú pomoc, priestor pre prvý kontakt a bezpečný rozhovor, asistenciu a delegovanie, ako aj informácie o problematike násilia na ženách. Cieľovou skupinou sú primárne ženy zažívajúce násilie, sekundárnou cieľovou skupinou sú osoby z okolia ženy.

Počas roku 2015 poradkyne na linke vybavili celkovo 6 073 hovorov, z toho 2829 zo ženami zažívajúcimi násilie. Celkovo pomohli 495 klientkam, z ktorých na základe odhadu nebezpečenstva bolo 199 rizikových, 336 zažilo fyzické násilie, 80 sexualizované, 223 ekonomické, 133 sociálne násilie a 482 psychické násilie. Poradkyne na linke asistovali ženám pri zásahu polície alebo volali Záchranú zdravotnú službu, za priamej asistencie poradkýň bolo 37 volajúcich žien umiestnených v bezpečných ženských domoch alebo iných ubytovacích zariadeniach, všetkým ženám boli odporúčané osobné poradenské služby, podľa možnosti špecializované na násilie páchané na ženách. V ďalšom projekte sa pripravuje rozšírenie pôsobnosti linky cez bezpečnú internetovú komunikáciu tak, aby bola dostupná aj pre ženy so sluchovým postihnutím, prípadne ženy nehovoriace slovenským alebo anglickým jazykom.

Národná linka pre ženy je iba jednou časťou plánovaného integrovaného systému účinnej intervencie, v priamej závislosti od kvality a dostupnosti ostatných špecializovaných zložiek. Finančné zabezpečenie nepretržitej prevádzky NLŽ je v súčasnosti zabezpečené z rozpočtu IVPR s výhľadom na jej udržateľnosť na roky 2016 – 2019 z pripravovaného národného projektu z OP Ľudské zdroje.

Úloha č. 11: „Zabezpečiť v súčinnosti so samosprávou a MVO pôsobiacimi v oblasti pomoci ženám vytvorenie minimálnej siete podporných zariadení pre ženy zažívajúce násilie (poradenské centrá a bezpečné ženské domy), ktoré budú spĺňať minimálne štandardy RE pre podporné služby“

Zodpovednosť a vyjadrenie gestora	Indikátory	Termín plnenia
MPSVR SR v spolupráci s implementátorom národného projektu IVPR, VÚC a samosprávy	Počet poradenských centier pre ženy	Priebežne s hodnotením k 31.12. 2019
	Počet miest v BŽD	
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	23 špecifických, 33 celkom	
Úloha sa plní priebežne	121 špecifických RM	

Zrealizované aktivity:

Úrad vlády SR ako správca programu SK09 z Nórskeho finančného mechanizmu (NFM)

Na základe implementácie projektov podporených z programu *Rodovo podmienené a domáce násilie* z Nórskeho finančného mechanizmu, ktorého správcom je Úrad vlády SR, bolo ku koncu roka 2015 26 nových rodinných miest v BŽD, pričom celkový počet po ukončení implementácie programu sa očakáva na úrovni 179 rodinných miest. Ubytovacia kapacita v BŽD sa teda vďaka programu takmer zdvojnásobí. Ešte vypuklejší je prínos programu SK09 v oblasti zriaďovania poradenských centier pre rodovo podmienené a domáce násilie, kde sa v roku 2015 ich počet už zdvojnásobil a ku koncu programu sa očakáva takmer trojnásobok poradenských centier v rámci SR.

Tabuľka 3 Prínos programu SK09 v napĺňaní MŠ RE

	2013	2015	% nárast	Cieľ	% nárast
Počet rodinných miest v BŽD	95	121	27%	179	88%
Počet poradenských centier RPN + DN	11	23	209%	32	190%

Zdroj: Annual Program Report SK09

Program teda výrazne posunie SR bližšie k naplneniu minimálnych štandardov RE. Navyše BŽD a poradenské centrá boli podporené hlavne v regiónoch, kde bol najvypuklejší nedostatok takýchto služieb (napr. MyMamy v Prešove a Slniečko v Nitre).

Tabuľka 4 Prehľad prijímateľov podpory z programu SK09 – bezpečné ženské domy

Projekt / Prijímateľ	Projektový grant v €
DGV01002 MyMamy, Prešov	608 751
DGV01003 Centrum Slniečko, n.o., Nitra	331 298
DGV01004 Domov – Dúha (Bratislavský samosprávny kraj, Brána do života)	555 685
DGV03001 Občianske združenie Brieždenie, Kláštor pod Znievom	837 517
DGV03002 LUNA n.o. Trenčín	665 856
DGV03003 Stredisko Evanjelickej DIAKONIE Veľký Slavkov	386 811
Celkom BŽD	3 385 918 EUR

Zdroj: Úrad vlády

Tabuľka 5 Prehľad prijímateľov podpory z programu SK09 – nové poradenské centrá

Projekt / Prijímateľ	Projektový grant v €
PROGRESFEM	53 852
OZ HANA	57 680
Aliancia žien – cesta späť	65 055
Women Institute Slovakia o.z.	121 855
DGV03006 Centrum sociálnych služieb KA Krupina	59 168
DGV03007 Centrum sociálnych služieb ANIMA Liptovský Mikuláš	85 257
DGV03008 Budúcnosť Nitra	54 360
DGV03009 Únia materských centier Bratislava	102 405
DGV03010 Skalkáči	77 229
Celkom poradenské centrá	676 861 EUR

Zdroj: Úrad vlády

Tabuľka 6 Prehľad prijímateľov podpory z programu SK09 – existujúce poradenské centrá

Projekt	Partneri	Výška podpory v €
DGV02001 Košický samosprávny kraj	Fenestra Košice, Pomoc rodine Michalovce, Kotva Trebišov, OZ Hana SNV	290 728
DGV02002 MyMamy	Centrum Slniečko Nitra, Women Institute Slovakia Važec	406 405
DGV02003 Pomoc ohrozeným deťom	Ženy v ohrození Martin, Náruč Žilina, Maják Bratislava, Krízové centrum Bratislava	202 869
DGV02004 Slovenský Červený kríž, Trebišov		243 865
DGV02005 Aliancia žien Slovenska		188 377
DGV02006 OZ Prima	Detská krízová linka	52 956
Celkom		1 385 200 Eur

Zdroj: Úrad vlády SR

Inštitút pre výskum práce a rodiny v rámci národného projektu *Prevenčia a eliminácia násillia na ženách* podporeného Európskym sociálnym fondom a realizovaného v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia, podporilo 9 partnerských organizácií so skúsenosťou s poskytovaním pomoci ženám zažívajúcimi násillie. Išlo o priamu podporu odborných kapacít organizácií Aliancia žien Slovenska - Bratislava, Náruč Žilina/Čadca, Centrum Slniečko – Nitra, Unicef – Bratislava, MyMamy – Prešov, Fenestra- Košice, Žena v tiesni – Martin, Centrum nádej – Bratislava, Pomoc rodine – Michalovce. Celkovo bolo u partnerov podporených 26 odborných pracovníčok a pracovníkov (psychologičky, sociálne pracovníčky, supervízorky a pod.). U vybraných partnerov boli zavedené nové druhy pomoci (napr. vyhľadávanie žien so skúsenosťou s násillím). Celkovo bola počas projektu poskytnutá pomoc a podpora 1 895 ženám so skúsenosťou s násillím (vrátenie žien z MRK) a realizovaných 10 pracovných stretnutí s partnermi v sídlach ich organizácií za účelom sieťovania a výmeny know-how. Priamou podporou organizácií projekt prispel s ich stabilizácií a vytváraní tak minimálnej siete podporných zariadení pre ženy zažívajúce násillie.

Bratislavský samosprávny kraj ako partner je zapojený do sociálneho projektu Domáce a rodovo podmienené násillie spolufinancovaného z Nórskeho finančného mechanizmu a štátneho rozpočtu Slovenskej republiky. V roku 2014 BSK poskytol budovu, ktorú vo svojej časti projektu zrekonštruoval a následne v októbri 2015 odovzdal občianskemu združeniu DOMOV-DÚHA, ktoré budovu zariadilo a spustilo jej prevádzku vo februári 2016. V Bezpečnom ženskom dome Dúha je 6 rodinných miest - 6 izieb pre ženy, matky s deťmi, ktoré sú obeťami domáceho násillia. Bezpečný ženský dom je čiastočne bezbariérový. Úplná bezbariérovosť sa nepodarila zabezpečiť, pretože to stavebné usporiadanie budovy neumožňovalo. Do projektu je zapojené aj Občianske združenie Brána do života, ktoré už od augusta 2014 poskytuje služby v Bezpečnom ženskom dome na princípe bezbariérovosti. V Bezpečnom ženskom dome, ktoré

prevádzkuje Občianske združenie Brána do života je 12 rodinných miest - 12 izieb pre ženy alebo matky s deťmi, ktoré sú obeťami domáceho násillia. Na zabezpečovanie týchto služieb v roku 2016 bude BSK poskytovať finančný príspevok z rozpočtu BSK.

Celkový počet miest v ZNB s charakterom bezpečných ženských domov v Bratislavskom samosprávnom kraji je 18 rodinných miest.

Žilinský samosprávny kraj v rámci skvalitnenia sociálnych služieb, ku koncu roka 2014 zriadil osem nových centier sociálneho poradenstva umiestnených pri zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK, a to v obciach Čadca, Kysucké Nové Mesto, Liptovský Hrádok, Zákamenné, Ružomberok, Likavka, Turie a Terchová. Sieť poradenských centier týmto v súčasnosti pokrýva väčšinu regiónov ŽSK (okrem regiónu Turiec) a jedným z jej hlavných cieľov je poskytnúť odbornú pomoc a poradenstvo občanom, teda aj ženám, ktoré sú vystavené násilliu v rámci daného regiónu a podľa potreby aj odporučiť a sprostredkovať im ďalšiu odbornú pomoc.

ŽSK spolupracuje aj s neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb, ktorí poskytujú odbornú pomoc vo forme špecializovaného sociálneho poradenstva v zmysle zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v platnom znení (ďalej len „zákon o sociálnych službách“) a v zmysle zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o „SPO a SK“) ženám, na ktorých je páchané násillie, a to Náruč – pomoc deťom v kríze, (Žilina), Občianske združenie ŽENA V TIESNI (Martin), Diecézna charita Žilina, ÁNO PRE ŽIVOT (Rajecké Teplice).

ŽSK si uvedomuje, že pre ženy, ktoré sú vystavené násilliu je prioritné zabezpečiť miesto, kde sa budú cítiť bezpečne. Vzhľadom k tomu je nevyhnutné poskytnúť takýmto ženám pobytové sociálne služby v zariadeniach, ktoré im poskytnú odbornú pomoc. Zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK:

- Centrum sociálnych služieb LÚČ, Žilina: zariadenie núdzového bývania: 4 kapacitné miesta, krízové stredisko: 24 kapacitných miest;
- Centrum sociálnych služieb PRAMENĚ, Dolný Kubín: zariadenie núdzového bývania: 16 kapacitných miest;
- Centrum sociálnych služieb ANIMA, Liptovský Mikuláš: zariadenie núdzového bývania: 6 kapacitných miest; krízové stredisko: 8 kapacitných miest.

Počet kapacitných miest neverejných poskytovateľov sociálnych služieb, ktorým ŽSK poskytol v roku 2014 a 2015 finančný príspevok na prevádzku:

- BRIEŽDENIE, Martin, zariadenie núdzového bývania: 23 kapacitných miest;
- ÁNO PRE ŽIVOT, n. o. Rajecké Teplice, zariadenie núdzového bývania: 14 kapacitných miest;
- Spišská katolícka charita - Dom Charitas sv. Hildegardy z Bingenu, Rabča, zariadenie núdzového bývania: 9 kapacitných miest;
- Náruč – pomoc deťom v kríze, Žilina, krízové stredisko: 11 kapacitných miest;
- Spišská katolícka charita – Dom Charitas sv. Kláry, Liptovský Mikuláš, krízové stredisko: 6 kapacitných miest;

Celkový počet miest v ZNB v Žilinskom samosprávnom kraji je 89 miest, teda 36 rodinných miest.

Nitriansky samosprávny kraj

Krízové stredisko „SOS“ Hurbanovo je v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK. Poskytuje opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pre 28 detí v krízovom stredisku a 6 miest pre matky s deťmi v zariadení núdzového bývania. Poskytuje tiež poradenstvo pre ženy, na ktorých je páchané násilie.

Krízové stredisko Centrum Slniečko Nitra je akreditovaný subjekt. Vykonáva opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pre deti a ich rodičov v krízovom stredisku s kapacitou 12 miest a 9 ďalších miest je určených len pre deti, na ktorých je páchané násilie. Od roku 2015 organizácia poskytuje sociálne služby v zariadení núdzového bývania s kapacitou 17 miest, alebo 6 miest pre rodiny. Poskytuje tiež špecializované poradenstvo a služby v útulku pre 7 obetí domáceho násilia.

Celkový počet miest v ZNB s charakterom bezpečného ženského domu v Nitrianskom samosprávnom kraji je 12 rodinných miest a 7 miest pre individuálne osoby.

Trnavský samosprávny kraj uzatvoril partnerskú zmluvu k projektu: „Vytvorenie nových poradenských centier pre ženy a deti zažívajúce rodovo podmienené násilie a ich prevádzkovanie“. Vyhlasovateľom bol Úrad vlády SR a financovanie bolo zabezpečené prostredníctvom Nórskeho finančného mechanizmu. Cieľom projektu bolo poskytnúť pomoc a komplexné služby vrátane právneho poradenstva a zastupovania aj v trestných veciach špecifickej skupine žien a detí – obetiam domáceho násilia. Zámerom projektu bolo rozšírenie siete špecializovaných poradenských centier a vytvorenie poradenského centra v sídle Trnavského kraja. Úlohou Trnavského samosprávneho kraja ako partnera bolo poskytnúť pomoc pri zabezpečení informovania širokej verejnosti trnavského kraja o realizácii projektu a donorských krajinách (Nórsko, Island, Lichtenštajnsko) v rámci svojho úradu a webovej stránky, prípadne miestnych a odborných časopisov.

V rámci **Trenčianskeho samosprávneho kraja** sa poskytuje poradenstvo a pomoc pre ženy zažívajúce násilie v Slovenskom krízovom centre DOTYK, o. z. v Beckove a poradni Pomoc obetiam násilia Trenčín. Tiež sa v rámci TSK nachádza Krízové centrum ČAKANKA zamerané na ochranu a podporu obetí násilia v rodinách a zariadenie Orchidea, n. o., ktoré poskytuje pomoc v krízovom stredisku pre plnoletú fyzickú osobu s maloletým v krízovej životnej situácii a v útulku pre plnoletú fyzickú osobu s dieťaťom.

Trenčiansky samosprávny kraj v rokoch 2014 a 2015 finančne podporoval neverejného poskytovateľa Orchidea, n. o., ktorý poskytuje pomoc v krízovom stredisku pre plnoletú fyzickú osobu s maloletým v krízovej životnej situácii. V roku 2014 a 2015 mal TSK zazmluvnených 13 miest a v útulku pre plnoletú fyzickú osobu s dieťaťom 4 miesta. V zariadení je nepretržitá prevádzka a starostlivosť je zabezpečovaná psychológom, sociálnymi pracovníkmi, vychovávateľmi a sociálnym pedagógom.

V zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK sa organizujú diskusie na tému eliminácie a prevencie násilia páchaného na ženách a domáceho násilia so sociálnymi pracovníkmi a rodinnými príslušníkmi. Príkladom je zariadenie Centrum sociálnych služieb - SLOVEN Slavnica, kde je v súčasnosti umiestnených 218 klientov, z toho 202 žien. Napriek tomu, že do zariadenia nebola prijatá žiadna žena zažívajúca násilie tejto téme sa dostatočne venujú prostredníctvom informačno - vzdelávacích aktivít realizovaných cestou individuálnych stretnutí odborného personálu (1x mesačne), kedy sa vždy rozoberá jedna aktuálna problematika, spojená s nácvikom a tréningom zvládnutia danej témy (kľúčový pracovník verzus klient). Zároveň je venovaná pozornosť v rámci osvetovej činnosti prostredníctvom úseku ergo terapeutov informačným letákom a plagátom. Uvedené propagačné materiály sú umiestnené na výveskách v priestoroch jednotlivých oddelení. Na internetovej stránke TSK je uvedený kontakt na národnú nonstop bezplatnú telefonickú linku, ktorá zabezpečuje pomoc a informovanosť pre ženy zažívajúce násilie v kraji.

Celkový počet miest v ZNB s charakterom bezpečného ženského domu v Trenčianskom samosprávnom kraji je 17 miest, čo je 7 rodinných miest.

Prešovský samosprávny kraj v zmysle zákona č. 448/2008 Z.z o sociálnych službách v znení neskorších predpisov kladie dôraz na dostatočný počet a kvalitu služieb poskytovaných ženám, ktoré sa stali obeťami násilia. Rovnako sa kladie dôraz na dostupnosť a financovanie uvedených služieb. V záujme stabilného skvalitňovania poskytovania pomoci ženám spolupracuje aj s akreditovanými subjektmi a mimovládnyimi organizáciami. Ide o neverejných poskytovateľov, s ktorými sa každoročne uzatvára zmluva a ktorým sa poskytuje finančný príspevok. V zriaďovateľskej pôsobnosti Prešovského samosprávneho kraja sa poskytuje sociálna služba v Zariadení núdzového bývania prostredníctvom jedného verejného poskytovateľa, dvoch neverejných poskytovateľov a prostredníctvom samosprávy. Ide o tieto subjekty:

- verejní poskytovatelia
 - ZNB LILA Humenné-Podskalka, s kapacitou 3 miest
- neverejní poskytovatelia
 - ZNB Dom Márie Magdalény, IKV Žakovce s kapacitou 18 miest
 - ZNB Dom Humanity, Snina s kapacitou 15
 - BŽD Mymamy, Prešov s kapacitou 35 miest
 - Kapacita spolu za neverejných poskytovateľov: 68 miest
- obec, mesto
 - ZNB Mesto Humenné, Humenné s kapacitou 20 miest

Prešovský samosprávny kraj v roku 2015 podporil registráciu neverejného poskytovateľa – MyMamy o.z, s celkovou kapacitou 35 miest. V bezpečnom ženskom dome sa poskytuje sociálna služba ženám – obeť domáceho násilia. Ide o utajené bývanie, v ktorom sa ženám poskytuje strániace poradenstvo, právne služby, ubytovanie pomoc a podpora. Pre potreby riešenia problematiky násilia páchaného na ženách odbor sociálny zabezpečuje prostredníctvom subjektov aj špecializované poradenstvo, ktoré poskytuje pomoc psychologickú a právnu. Ú PSK zabezpečuje prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách prostredníctvom postupov, ktoré realizujú subjekty poskytujúce sociálne služby a poradenstvo. Zabezpečuje rýchlu a efektívnu pomoc všetkým ženám s ohľadom na ich špecifické problémy, ale bez ohľadu na národnosť, vek, vierovyznanie či výšku príjmu.

Celkový počet miest v ZNB s charakterom bezpečného ženského domu v Prešovskom samosprávnom kraji je 91 miest, teda 37 rodinných miest.

V roku 2015 v rámci **Banskobystrického kraja** pribudlo 1 centrum pre poskytovanie základného sociálneho poradenstva so zameraním na psychicky a fyzicky týrané ženy v Banskej Štiavnici.

V rámci Banskobystrického kraja je potrebné zvýšiť počet zariadení najmä vo väčších mestách s väčšími možnosťami zamestnania a bývania. Ďalšou cestou je vytváranie dostatočnej siete krízových telefonických liniek pomoci, poradenských centier a ďalších sociálnych služieb pre ženy, mužov, a tiež obeť násilia. Vytváranie siete pomoci by malo byť založené nielen na zriaďovaní nových liniek pomoci a poradenských centier, ale aj na sieťovaní a zviditeľňovaní už existujúcich krízových telefonických liniek a poradenských služieb.

Pri riešení danej problematiky **Košický samosprávny kraj** úzko spolupracuje s organizáciou OZ Fenestra a OZ Pomoc rodine, špecializujúcich sa na problematiku domáceho násilia.

V Košickom kraji v roku 2015 vzniklo poradenské centrum **OZ HANA v Spišskej Novej Vsi**; v tomto okrese doposiaľ chýbalo špecializované poradenské centrum, ktoré by sa venovalo špecificky pomoci a podpore žien zažívajúcich násilie. OZ Fenestra Košice poskytuje vo vzťahu k OZ HANA odbornú garanciu kvality poskytovanej špecifickej pomoci a podpory v tomto poradenskom centre. Okrem OZ HANA, spolupracujú aj ako odborné garantky s ďalšími špecializovanými poradenskými centrami.

Poskytovanie špecializovaného sociálneho poradenstva v Košickom kraji bolo s cieľom poskytovania bezplatného komplexného špecializovaného poradenstva ženám zažívajúcim násilie v intímnych vzťahoch, zvýšenie dostupnosti a ich deťom prispievať k prevencii a eliminácii násilia páchaného na ženách v KSK. Dostupnosť rýchlej a účinnej špecializovanej pomoci prispieva k zlepšovaniu kvality života klientky a jej detí a k zmierňovaniu alebo odstraňovaniu závažných negatívnych dopadov násilia na ich život a tiež k prevencii vrážd žien a detí v dôsledku násilia. Komplexné špecializované poradenstvo je poskytované v súlade s medzinárodnými a národnými dokumentmi s primárnym cieľom zabezpečiť bezpečie žien, posilnenie a prekonávanie sociálnej izolácie a iných závažných dopadov v dôsledku násilia.

Poradenské centrum **OZ Fenestra** prevádzkuje aj krízovú telefonickú linku a linku pomoci, ktorá je k dispozícii v pracovných dňoch od 09:00 do 16:00. Táto telefonická linka slúži krízovej intervencii ženám, prípadne tretím osobám (príbuzným, priateľom a známym žien a tiež iným organizáciám a inštitúciám) v situáciách, keď žena zažíva násilie a je nutné ošetriť otázku jej bezpečia. Okrem krízovej intervencie slúži táto linka aj pre účely konzultácií pre aktívne klientky poradenského centra a tiež pre tretie osoby v prípade, že poznajú alebo sú v kontakte so ženou, ktorá zažíva násilie a potrebujú vedieť ako s ňou o násilí hovoriť, prípadne ju môžu podporiť a pomôcť jej. V roku 2014 na krízovej telefonickej linke zaznamenali spolu 229 hovorov, z ktorých v 143 prípadoch išlo o poskytnutie krízovej intervencie priamo ženám zažívajúcim násilie v intímnych vzťahoch.

ODPOČET POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Aliancia žien Slovenska uskutočnila v rokoch 2014-2015 nasledujúce aktivity:

- Programy pre páchatel'ov: Analýza, návrh novelizácie legislatívy, vytvorenie informačných materiálov, vytvorenie štandardov pre KMC, vytvorenie a zverejnenie filmu o programoch pre násilníkov a reálna práca s násilníkmi vo väzniciach a na slobode.
- Spolupráca v rámci regionálneho akčného plánu VÚC Bratislava,
- Vytvorenie 2 nových poradenských centier v Trnave a Trenčíne,
- Vzdelávacie aktivity: Vzdelávanie mestskej komunity profesionálov Senici, Trnave a Trenčíne, Samostatný vzdelávací projekt pre Slovenskú komoru sestier a pôrodných asistentiek, pre študentov bratislavských vysokých škôl, začínajúc od VŠMU, ad hoc ďalšie, Probační a mediační úradníci/čky v BA, UPSVaRy a seminár v Omšeni pre sudcov a sudkyne a opakované zasielanie materiálov a jednotlivých informácií priamo na ich individuálne mailové adresy.
- Mediálne aktivity: Uskutočnenie akcie Sexistický kix a odovzdanie anticeny.

ÁNO PRE ŽIVOT. n. o. Rajecké Teplice

Poslaním neziskovej organizácie je pomáhať ženám a deťom, ktoré sa ocitli v nepriaznivej životnej situácii. Cieľom organizácie je posilňovať úctu k ženám, voči materstvu, voči rodine, vplývať na zmenu verejnej mienky voči násiliu páchaného na ženách.

Nezisková organizácia poskytuje sociálne služby v zariadení núdzového bývania s kapacitou 15 miest, v útulku s kapacitou 10 miest a špecializované sociálne poradenstvo s miestom poskytovania:

Azylový dom Tamara Trnava, ktorý zriadilo Záujmové združenie Rodina pôsobí už 10. rok v trnavskom regióne ako útulok a núdzové bývanie pre týrané ženy a matky s deťmi v núdzi. V uplynulých dvoch rokoch 2014 a 2015 sa snažili zlepšiť kvalitu poskytovaných sociálnych služieb zvyšovaním vzdelania pracovníkov. V roku 2014 sa AD Tamara podmienok podarilo získať v spolupráci s Mestom Trnava pre jednu klientku sociálny byt, v rámci preventívnych aktivít spolupracujeme so strednými a základnými školami v našom regióne, robíme prednášky formou besied na tému domáceho násilia. Aktívne sa zapájajú pri vyplňovaní štatistických údajov a dotazníkov, zameraných na zisťovanie údajov o domácom násilí.

BRIEŽDENIE ako neverejný poskytovateľ poskytuje sociálnu službu v zariadení núdzového bývania s miestom poskytovania: Centrum POKOJ, Gymnaziálna 162, 038 43 Kláštor pod Znievom so zaregistrovanou kapacitou 15 miest. Najčastejším problémom v boji proti násiliu na ženách je nepochopenie verejnosti a začlenenie klientov do miestnej komunity. Podľa názorov zamestnancov predmetného zariadenia je potrebné šíriť osvetu v rámci Slovenska. Chýba koordinácia podobných zariadení, ktoré sa venujú obetiam domáceho násilia. Za rok 2014 bol priemerný počet klientov na mesiac 23,09 a v roku 2015 bol priemerný počet klientov na mesiac 18,67 klienta.

Centrum sociálnych služieb ANIMA, Liptovský Mikuláš

Súčasťou zariadenia Centrum sociálnych služieb ANIMA je aj poradenské centrum, ktoré momentálne poskytuje v zmysle zákona o sociálnych službách len základne sociálne poradenstvo. V roku 2014 zamestnanci reagovali na výzvu Úradu vlády Slovenskej republiky – odboru grantov EHP a Nórska v rámci Programu: „SK09 Domáce a rodovo podmienené násilie“. Program SK09 Domáce a rodovo podmienené násilie je zameraný na zvýšenie regionálnej dostupnosti inštitucionálnej podpory ženám ohrozeným násilím a obetiam násilia a ich deťom, ako aj ďalším obetiam domáceho násilia prostredníctvom vytvorenia nových služieb a podpory existujúcich prostriedkov krízovej intervencie, ktoré spĺňajú Európske štandardy. Projekt s názvom: „Žiť bez strachu“ bol zariadeniu schválený a v auguste 2015 bola podpísaná projektová zmluva. V roku 2014 služby nášho poradenského centra, vyhľadalo celkovo 80 klientov, z ktorých 15 bolo klientok zažívajúcich násilie v párových vzťahoch. V roku 2015 služby nášho poradenského centra, vyhľadalo celkovo 53 klientov, z ktorých 18 bolo klientok zažívajúcich násilie v párových vzťahoch. V prevažnej väčšine sa vždy jedná o fyzické násilie v kombinácii s psychickým a ekonomickým násilím. Dňa 20. 01. 2016 absolvovali zamestnanci na Ministerstve práce sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky ústny pohovor s akreditačnou komisiou vo veci udeľovania akreditácie na odbornú činnosť – špecializované sociálne poradenstvo. V prípade udelenia akreditácie budú môcť vykonávať špecializované sociálne poradenstvo pre cieľovú skupinu - Ženy zažívajúce násilie v párových vzťahoch a ich deti, osoby zažívajúce domáce násilie najmä zo strany partnera prípadne ďalších členov rodiny.

Centrum sociálnych služieb PRAMEŇ, Dolný Kubín

Zariadenie núdzového bývania je organizačnou súčasťou Centra sociálnych služieb PPRAMEŇ, Matúškova 1631 v Dolnom Kubíne. Kapacita zariadenia je 32 prijímateľov sociálnych služieb. Od 01. 07. 2014 je zariadenie rozdelené na útulok s kapacitou 16 miest a zariadenie núdzového bývania s kapacitou 16 miest. V Zariadení núdzového bývania v rokoch 2014 – 2015 bola poskytnutá pomoc 7 rodinám, spolu 29 klientom, ktorí prišli z prostredia, v ktorom bolo

páchané násilie či už psychické, fyzické, ekonomické ako aj sexuálne. Matky s deťmi prichádzajú do zariadenia na základe podnetu obce, mesta, prípadne úradov práce, sociálnych vecí a rodiny. Domáce násilie v týchto rodinách pretrváva dlhodobo, situácia v rodine je neúnosná a až keď fyzické násilie zo strany tyrana vyústi voči deťom, vtedy začne matka v danej situácii konať.

Centrum sociálnych služieb LÚČ, Žilina

Centrum sociálnych služieb LÚČ je považované za multifunkčného poskytovateľa sociálnej služby, ktorý sa zaoberá aj krízovou intervenciou a poradenstvom ženám, ktoré zariadenie navštívia osobne, ale aj telefonicky. Klientkam sa poskytuje poradenstvo sociálne, právne a v prípade potreby alebo na požiadanie aj psychologické. Ženy sú informované o možnostiach riešenia situácie a taktiež nasmerované na inštitúcie, ktoré im pomôžu pri riešení ich situácie. Psychológovia z nášho zariadenia vykonávajú poradenskú činnosť pre ženy / často aj deti / na individuálnych sedeniach v zariadení. Centrum sociálnych služieb LÚČ poskytuje ubytovanie matkám s deťmi, ktoré riešili domáce násilie. V prípade požiadavky zo strany matky je im poskytované utajenie. V rokoch 2014 – 2015 bolo poskytnuté poradenstvo a krízovú intervenciu 30 ženám a ubytovanie 6 matkám s deťmi, kde bolo preukázané domáce násilie. Počas praxe sa zamestnanci stretávajú najmä s domácim násilím páchaným na ženách najmä so strany partnera. Hlavným problémom je presvedčenie ženy, že jej partner sa bez odbornej pomoci nezmení a jej problémovú situáciu je potrebné riešiť aj cez políciu /voči ktorej často nie je dôvera/. Osvetovú činnosť realizuje Centrum sociálnych služieb LÚČ ohľadom násilia páchanom na ženách každoročne uskutočnením festivalu Dni Nádeje. Tento festival prebieha celý týždeň počas ktorého sa uskutočnia rôzne prednášky a besedy o problematike násilia páchaného na ženách a deťoch.

Centrum Slniečko, n.o. Nitra v oblasti eliminácie domáceho násilia a násilia páchaného na ženách v rámci Centra Slniečko v rokoch 2014, 2015 prevádzkovali:

Centrum poradenstva a advokácie, v ktorom v roku 2014 poskytli poradenstvo 85 ženám, z toho v 12 prípadoch priamo v teréne, pretože pomoc priamo v CPPaP nebola pre tieto ženy z rôznych dôvodov dostupná, v roku 2015 poskytli starostlivosť 86 ženám.

Krízové stredisko pre matky s deťmi s kapacitou 12 klientov – pre ženy – matky s deťmi z Nitrianskeho samosprávneho kraja, roku 2014 odborná starostlivosť pre 13 žien a 21 detí, v roku 2015 odborná starostlivosť pre 17 žien a 30 detí.

Útulok s kapacitou 7 klientov pre ženy – matky z Nitrianskeho samosprávneho kraja, v roku 2014 odborná starostlivosť pre 5 matiek a 8 detí a 1 osamelej žene, a v roku 2015 odborná starostlivosť pre 4 ženy a ich 6 detí a 2 osamelých ženám.

Vytvorenie 17 nových miest pre obeť domáceho a rodovo podmieneného násilia z celej SR v NR kraji (v Nitre) v sociálnom zariadení Bezpečný ženský dom (v zmysle súčasne platného zákona Zariadenie núdzového bývania), ktoré spĺňa minimálne európske štandardy. BŽD bol otvorený dňa 24.8.2015. Do konca roku 2015 poskytnutá pomoc 12 ženám a 9 deťom, obetiam domáceho a rodovo podmieneného násilia. Projekt je financovaný z grantu Nórskeho kráľovstva prostredníctvom Nórskeho finančného mechanizmu“, spolufinancovaný zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky, programová oblasť Domáce a rodovo podmienené násilie. V rámci tohto projektu zriadená krízová linka BŽD 0905511512, dostupná v pracovných dňoch od 8.00 do 18.00. Krízová intervencia prostredníctvom krízovej linky BŽD bola v roku 2015 poskytnutá spolu 60 klientom, ženám, resp. blízkym osobám, ktorým boli poskytnuté potrebné informácie a návrhy možných riešení vrátane poskytnutia možnosti umiestnenia obeť násilia do sociálneho zariadenia. V záujme účinnej podpory žien a detí zažívajúcich násilie nadviazaná spolupráca s Národnou linkou spočívajúca v nahlasovaní voľných kapacít v zariadeniach pre obeť násilia prevádzkovaných Centrom Slniečko, n.o.

Diecézna charita Žilina, Žilina

Diecézna charita Žilina je poskytovateľ charakteristický širokou paletou sociálnych služieb, medzi ktoré patrí aj poskytovanie špecializovaného sociálneho poradenstva, ktoré je poskytované prostredníctvom poradne – Dom charity sv. Vincenta, Žilina a poradne – Dom charity sv. Gianni, Čadca.

Zamestnanci poradní sa pri svojej práci stretávajú s rôznou cieľovou skupinou, do ktorej môžeme zaradiť aj týrané ženy. Počet klientok za rok 2014 – 2015: za sledované obdobie zamestnanci pracovali približne s 35 klientkami, ktoré zažívali zo strany partnera/manžela/rodinného príslušníka zneužívanie, zanedbávanie, ponižovanie, manipuláciu, fyzické, psychické násilie, sociálnu izoláciu, ekonomické obmedzovanie a pod.

Zamestnanci sa individuálne vzdelávajú, príp. reagujú na ponuky od spolupracujúcich organizácií, ktoré priebežne realizujú. Poskytovateľ vníma riešenie problematiky na národnej, regionálnej aj miestnej úrovni. V budúcnosti aj vzhľadom na návrhy NAP-u, prejavil poskytovateľ záujem o skvalitňovanie práce a získavanie nových informácií v tejto oblasti. ŽSK považuje informačno-vzdelávacie/osvetové aktivity za nesmierne dôležité a dbá o to, aby sa táto problematika násilia páchaného na ženách dostala aj do podvedomia študentov, ktorí navštevujú školy v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti. V roku 2014 (27. 11. 2014) uskutočnil v spolupráci s Krajským riaditeľstvom Policajného zboru Slovenskej republiky prednášku predovšetkým pre študentky, ale aj študentov stredných škôl s názvom „Násilie na ženách“ .

LIKAVA – Centrum sociálnych služieb, Likavka

Súčasťou zariadenia je aj zriadené poradenské centrum, ktoré poskytne v prípade potreby základné sociálne poradenstvo vo veci násilia páchaného na ženách. Najčastejšie problémy, s ktorými sa poradca v danom centre stretáva je riešenie bytovej otázky – riešenie samostatného bývania ženy, ktorá chce odísť od svojho manžela/partnera a ekonomická závislosť žien na svojich partneroch. Za sledované obdobie rokov 2014 – 2015 sa na poradenské centrum obrátilo celkovo deväť klientok s vyššie uvedenými problémami. Klientky väčšinou využívajú služby poradne cez telefonické spojenie, alebo cez sociálne siete.

V októbri 2015 prevzalo **OZ DOMOV – DÚHA Bratislava** zrekonštruovanú budovu pre Bezpečný ženský dom, ktorý bol oficiálne otvorený 4. februára 2016 s kapacitou 6 rodinných miest so 16 lôžkami.

Občianske združenie Odyseus Bratislava je jedna z najstarších organizácií na Slovensku poskytujúcich terénnu sociálnu prácu. Od roku 1997 poskytuje nízko prahové služby s pomocou profesionálneho a odborného tímu pracovníkov. Ide prevažne o servisné služby užívateľom drog, osobám ponúkajúcim sexuálne služby na ulici a ľuďom žijúcim s HIV. V roku 2013 získalo združenie dve ocenenia – Cenu Nadácie Orange a medzinárodnú Cenu Nadácie ERSTE za sociálnu integráciu. Viac informácií nájdete na www.odyseus.org, www.hivaids.sk, www.drogy.org. OZ Odyseus sa od svojho vzniku venuje ľuďom užívajúcim drogy a/alebo pracujúcim v pouličnom sex biznise v Bratislave. Pre ľudí užívajúcich injekčne drogy funguje v rámci organizácie samostatný program Chráň sa sám. Od roku 2003 vznikol v rámci organizácie samostatný program Červený dáždňik, ktorý sa venuje práci so ženami pracujúcimi v pouličnom sex biznise. Od roku 2010 sa na riadení programu podieľa konzultantka z komunity – žena pracujúca v sex biznise. Doterajšie smerovanie organizácie v smere podpory aktivít zameraných na ochranu ľudských práv a rodovej rovnosti sme v roku 2015 zahrnuli formálne aj do stanov - Valné zhromaždenie prijalo zmenu stanov organizácie v §2 bode 2 o podporu rodovej rovnosti vo formulácii: „Obhajovať záujmy cieľových skupín, pomáhať pri presadzovaní a zachovávaní ich ľudských práv a podporovať rodovú rovnosť.“

Aktivity OZ Odyseus boli financované vďaka podpore z Bratislavského samosprávneho kraja, Ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny a ostatným donorom zverejneným vo výročnej správe. Donorom programu Koniec násilia, čas na práva bola Nadácia otvorenej spoločnosti.

Adresovanie porušovania ľudských práv ľudí užívajúcich drogy a/alebo pracujúcich v sex biznise sa OZ Odyseus venuje od svojho založenia v roku 1997. Dôvodom je to, že k zastaveniu šírenia HIV a iných ochorení je potrebná spolupráca s cieľovými skupinami tak, aby tieto skupiny mali prístup k sociálnym a zdravotným službám bez diskriminácie a kriminalizácie.

Počas roka 2015 bolo OZ Odyseus v kontakte so 432 ženami, ktoré užívajú drogy a/alebo pracujú v pouličnom sex biznise, s ktorými sa pracovníčky a pracovník združenia stretli celkovo 1906-krát počas výkonu terénnej sociálnej práce v otvorenom prostredí. Počas stretnutí pracovníci/čky združenia ponúkajú klientom a klientkam program Chráň sa sám konzultácie na rôzne témy (bezpečný sex, ochrana zdravia, sociálno-právne rady.), výmenu injekčných striekačiek a distribúciu kondómov i zdravotníckeho materiálu určeného na zníženie rizík spojených s užívaním drog. Okrem toho prebieha aj distribúcia tekutín a šatstva, a workshopy o bezpečnom sexe. Počas stretnutí pracovníci/čky združenia konzultujú rozličné témy týkajúce sa klientov a klientok a ponúkajú odkazy na iné pomáhajúce organizácie alebo sprostredkujú služby sociálnej asistencie v rámci ktorých pracovník/čka OZ Odyseus sprevádza klientky do zdravotných zariadení, na úrady alebo na iné inštitúcie.

V roku 2015 bolo takto poskytnutých 544 konzultácií na tému medzil'udských a partnerských vzťahov, ľudských práv, práv a povinností polície, sociálno-právnych otázok a o násilí páchanom na klientkach. V rámci programu Sociálna asistencia v roku 2015 bolo dohodnutých 182 sprevádzaní, z toho 109 bolo so ženami, pričom sa uskutočnilo 65 sprevádzaní - z toho 35 sprevádzaní absolvovali ženy. V roku 2014 boli počas roka v kontakte so 657 ženami, s ktorými sme sa stretli 1843-krát. Poskytli sme 285 konzultácií na tému medzil'udských a partnerských vzťahov, ľudských práv, práv a povinností polície, sociálno-právnych otázok a o násilí páchanom na klientkach.

V rámci programu Sociálna asistencia v roku 2014 bolo dohodnutých 119 sprevádzaní (z toho 68x boli ženy), uskutočnilo sa 55 sprevádzaní (z toho 27 sprevádzaní absolvovali ženy).

Najčastejším dôvodom na sprevádzanie bolo za účelom vybavenia dokladov (občiansky preukaz, rodný list), ďalšími dôvodmi bola návšteva lekára/ky (najčastejšie gynekológia, psychiatria a chirurgia). Okrem toho program Sociálna asistencia poskytuje aj telefonické poradenstvo.

O.z. Slovenské krízové centrum Dotyk, Beckov aj v hodnotených rokoch pokračovalo v poskytovaní psychologicko - sociálno - právneho poradenstva (telefonicky, ambulatnou formou, prostredníctvom e-mailu) a sociálnej služby vo forme krátkodobého ubytovania klientov v zariadení počas doby ich krízovej intervencie.

Spišská katolícka charita - Dom Charitas sv. Hildegardy z Bingenu, Rabča.

V zariadení núdzového bývania sv. Hildegardy z Bingenu v Rabči sa poskytuje sociálna služba pre matky s deťmi, slobodné matky a ženy, na ktorých je páchané násilie. Za sledovaný rok 2014 v zariadení núdzového bývania poskytli odbornú pomoc 15 klientkam a v roku 2015 ich bolo 9. V zariadení dokážu poskytnúť matke a jej deťom utajenie, čo je však z dlhodobejšieho hľadiska ťažko realizovateľné. Pre ženy, ktoré sú z blízkeho okolia je problematické anonymitu udržať dlhšiu dobu, nakoľko manžel/partner a otec detí si ich po krátkom čase vyhladá. Následne začne partner klientku často navštevovať, sľubovať, prehovárať ju, aby sa k nemu s deťmi vrátila a problémová situácia násilia sa opakuje. V zariadení sa veľmi často stretávajú so zlou ekonomickou situáciou klientok a to hlavne kvôli úverom z nebankových spoločností, ktoré nezisťujú schopnosť splácať pôžičku svojich klientov. V zariadení sa snažia pomôcť ženám vyriešiť „kolotoč“ exekúcií prostredníctvom centra právnej pomoci, s ktorým v takýchto prípadoch spolupracujú.

Úloha č. 12: „Kapacitne posilniť referáty poradensko-psychologických služieb pri Úradoch PSVaR o ľuďí vyškolených v oblasti poskytovania poradenstva obetiam násilia na ženách“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
ÚPSVR MPSVR SR	Počet vyškolených pracovníkov/čok Počet vytvorených miest v RPPS	31.12.2015
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	áno	
Úloha sa zatiaľ neplní		

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny v odpočte uviedlo, že úloha nebola splnená z dôvodu nedostatočných kapacít oddelení poradensko-psychologických služieb v dôsledku organizačných zmien, ktoré v roku 2014-2015 prebiehali na Úradoch PSVR. Navrhuje úlohu plniť v ďalšom období – po zapracovaní požiadavky navýšenia požadovaného počtu pracovníkov na vybrané referáty poradensko-psychologických služieb (ďalej len „referáty PPS“) úradov PSVR v nadväznosti na rozpočet Ústredia PSVaR, resp. dotknutých úradov. Ústredia PSVaR navrhuje rozšíriť úlohu o potrebu celoplošného vzdelávania zamestnancov referátov PPS v oblasti násilia v rodinách, rodovo podmieneného násilia a násilia páchaného na deťoch.

Úloha č. 13: „Vytvoriť krajské multiinštitucionálne pracovné skupiny a podmienky pre vznik intervenčných tímov na úrovni miest a obcí“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v spolupráci s implementátorom národného projektu IVPR a v súčinnosti s VÚC a MVO	Počet zriadených pracovných skupín Počet zriadených intervenčných tímov	Vyhodnotenie k 31.12.2019
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	8 / 0	
Úloha sa plní priebežne		

Na efektívne zabezpečenie multi-inštitucionálnej spolupráce sa v zahraničí osvedčili systémy kombinujúce inštitucionálnu podporu rôznych typov štátnych, verejných a neštátnych inštitúcií ako sú telefonické linky, poradenské centrá a bezpečné ženské domy, pracujúce v koordinácii s políciou, zdravotnými zariadeniami a právnym systémom. Celý systém by mal fungovať v súčinnosti a tvoriť radu reťazových reakcií na podporu žene a jej deťom.

Inštitút pre výskum práce a rodiny v rámci Národného projektu Podpora eliminácie a prevencie násilia na ženách podporeného Európskym sociálnym fondom a realizovaného v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia, vytvorilo 8 krajských skupín multiinštitucionálnej spolupráce zložených zo zástupkýň/cov relevantných inštitúcií, prevažne za koordinácie zástupkýň z relevantných špecializovaných mimovládnych organizácií. Každá z pracovných skupín realizovala niekoľko pracovných stretnutí za účelom tvorby analytického materiálu o podmienkach vytvorenia multiinštitucionálnej spolupráce s perspektívou intervenčných tímov na úrovni krajov a riešila modulové prípadové štúdie násilia na ženách.

V oblasti multi-inštitucionálnej spolupráce pripravuje KMC *Metodiku fungovania partnerstiev multi-inštitucionálnej spolupráce* v oblasti násilia na ženách a to na základe realizovaného hodnotenia činnosti doterajších 8 pracovných skupín a jej výstupu. Na základe hodnotenia sme pripravili plán činnosti na rok 2016 a oslovili sme regionálnych koordinátorov partnerstiev multi-inštitucionálnej spolupráce s pozvaním na stretnutie (21.1.2016).

V rámci podpory udržateľnosti činnosti partnerstiev multi-inštitucionálnej spolupráce v spolupráci s ORRRP MPSVR SR, Veľvyslanectvom USA organizovalo KMC workshop k téme: *Multi-inštitucionálna spolupráca ako predpoklad účinného boja proti násiliu na ženách* a

domácejmu násiliu (22.10. 2015) pre ich členov a členky ako aj osoby zapojené do činnosti Expertnej skupiny pre prevenciu násilia na ženách a v rodinách pri Rade vlády pre prevenciu kriminality.

V oblasti krízovej intervencie a prvého kontaktu so ženami realizujeme prípravu **Metodiky a štandardov postupov zainteresovaných aktérov multi-inštitucionálnej spolupráce pri prvom kontakte so ženami zažívajúcimi násilie a ich deťmi.**

Bratislavský samosprávny kraj

Opatrenie bude plnené zo strany BSK po vytvorení právneho a odborného rámca zriaďovania a fungovania siete intervenčných tímov.

Na území **Žilinského samosprávneho kraja** toho času neboli vytvorené krajské multiinštitucionálne pracovné skupiny.

V regióne **Nitrianskeho samosprávneho kraja** bola v roku 2015 vytvorená multiinštitucionálna skupina, z radov odborníkov, ktorej členom je aj zástupca Úradu NSK. Členovia multiinštitucionálnej skupiny sa pravidelne stretávajú s cieľom riešiť problematiku eliminácie a prevencie násilia páchaného na ženách.

Trnavský samosprávny kraj má aktívne členstvo v regionálnej pracovnej skupine multiinštitucionálnej spolupráce v rámci národného projektu „Podpora eliminácie a prevencie násilia na ženách“, realizovaného v roku 2015. V roku 2015 schválil Konceptiu rozvoja sociálnych služieb na území TTSK 2015 – 2020. Konceptia je strednodobý rozvojový dokument pre oblasť poskytovania sociálnych služieb a výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Svojím rozsahom pokrýva všetky druhy sociálnych služieb a zariadení sociálnych služieb a výkonov opatrení SPODaSK všetkých zriaďovateľov na území Trnavského kraja. V zmysle koncepcie bude v roku 2020 v TTSK počet týraných ľudí (detí, žien, mužov, seniorov), opustených ľudí, bezdomovcov, finančne odkázaných skupín, či obyvateľov na okraji spoločenského záujmu výrazne nižší ako v roku 2015, k čomu výraznou mierou prispeje práve komplexná, regionálne pokrytá sieť zariadení sociálnych služieb a subjektov pre výkon opatrení SPODaSK. Na dosiahnutie vízie pre oblasť výkonu opatrení SPODaSK v Trnavskom kraji bol pre rok 2020 stanovený cieľ: „*Eliminácia násilia a skvalitnenie monitoringu osôb ohrozených násilím*“. Prioritnou oblasťou prevencie a eliminácie násilia je monitoring všetkých foriem domáceho a inštitucionálneho násilia za účelom zefektívnenia prevencie a eliminácie násilia.

Prešovský samosprávny kraj podporuje skutočnosť, že je v rámci kraja prostredníctvom občianskeho združenia MyMamy vytvorená pracovná skupina, ktorej členom je jeden zástupca za Prešovský samosprávny kraj, ktorý sa aktívne zúčastňuje spolupráce subjektov kraja na pomoci ženám zažívajúcim násilie. V rámci činnosti pracovnej skupiny sa do budúcnosti plánuje zriadiť intervenčný tím na podporu ženám v kraji.

Trenčiansky samosprávny kraj sa zapojil v roku 2015 do Multiinštitucionálnej spolupráce v prípadoch násilia páchaného na ženách v rámci NP Podpora eliminácie a prevencie násilia na ženách, a tak vznikla kvalitnejšia spolupráca v rámci jednotlivých inštitúcií v kraji.

Banskobystrický samosprávny kraj nemá v súčasnosti vytvorené žiadne multiinštitucionálne pracovné skupiny a podmienky pre vznik intervenčných tímov na úrovni miest a obcí.

Na území **Košického samosprávneho kraja** v roku 2015 znovu začala svoju činnosť **multi-inštitucionálna pracovná skupina** na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách v Košiciach formou prípadových konferencií organizovanou OZ Fenestra a podporenou správcom fondu Nadácie otvorenej spoločnosti. Do pracovnej skupiny sa zapojili pracovníci verejnej aj neverejnej správy, polícia, ÚPSVaR, zdravotnícke, psychologické a iné profesie. Výsledkom stretnutí bude analýza konkrétnych prípadov z pohľadu implementácie medzinárodných dohovorov dokumentov a odporúčaní.

Úloha č. 14: „Vypracovať návrh na koordinačný postup pre vytváranie tzv. špecializovaných policajných tímov (zmiešaný tím policajt/policajtká špeciálne vyškolený pre oblasť násilia na ženách) zasahujúcich v prípadoch násilia na ženách vrátane znásilnenia a uviesť ho do praxe“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MV SR v spolupráci s MPSVR a implementátorom národného projektu IVPR	Počet zriadených špecializovaných policajných tímov	Vyhodnotenie k 31.12.2019
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	0	
Úloha sa zatiaľ neplní		

Prezídium Policajného zboru a Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, IVPR a KMC nadviazali spoluprácu v oblasti riešenia problematiky násilia na ženách. Súčasťou spolupráce je aj príprava novej metodiky pre zásahy PZ pri domácom násilí, kde budú spresnené postupy.

Úloha č. 15: Zabezpečiť novelizáciu zákona č. 327/2005 Z. z. tak, aby v rámci Centier právnej pomoci bolo poskytované právne poradenstvo pre ženy a iné obeť ohrozené násilím a právne zastupovanie v trestných veciach poškodených obetí násilia na ženách a domáceho násilia.

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MS SR, CPP	Počet CPP poskytujúcich pomoc	Vyhodnotenie k 31.12.2019
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	áno	
Úloha sa zatiaľ neplní		

Úloha č. 16: Zabezpečiť prostriedky z Európskeho sociálneho fondu a iných dotačných schém na podporu sociálnych služieb, najmä prevádzkovanie rezidenčných služieb, pre sociálnu inklúziu obetí násilia na ženách s dôrazom na efektívnosť a trvalú udržateľnosť

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR	Počet zrealizovaných projektov Výška alokácie	
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	áno	
Úloha sa plní priebežne		

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

V OP Ľudské zdroje sú v rámci špecifického cieľa 4.2.1: *Poradenstvo a osвета v oblasti prevencie a eliminácie diskriminácie* alokované prostriedky na aktivity, ku ktorým patrí aj „podpora rozvoja služieb, opatrení pre obeť násilia, najmä pre ženy“. Výzva vo výške 10 miliónov EUR (z toho 7 miliónov na menej rozvinuté regióny a 3 milióny na viac rozvinutý región, teda BSK) sa očakáva v auguste 2016.

V rámci výzvy budú podporené o.i. dopytovo orientované projekty zamerané na zlepšenie mechanizmov prevencie, eliminácie všetkých foriem diskriminácie a zvýšenie informovanosti o predchádzaní všetkých foriem diskriminácie a spôsoboch ochrany pred ňou, teda aj projekty so zameraním na ochranu žien pred násilím ako najzávažnejšej formy diskriminácie žien.

Úloha č. 17: „Alokovať finančné prostriedky zo strany samosprávnych krajov a venovať zvýšenú pozornosť skvalitňovaniu pomoci a podpory v sieti sociálnych služieb tak, aby vytvorené služby boli zamerané na podporu žien a detí zažívajúcich násilie a zohľadňovali ich špecifické a diverzifikované potreby v súlade s vypracovanými štandardami“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
samosprávne kraje a obce, resp. mestá v súčinnosti s MPSVR SR	Výška alokovaných finančných príspevkov zo strany samosprávnych krajov	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019
	Počet zariadení, ktoré pomoc v krízových situáciách poskytovali	
Stav plnenia ku koncu roka 2015: Úloha sa plní priebežne	4 229 575	
	31 - 33	

Na základe odpočtu jednotlivých samosprávnych krajov je možné konštatovať, že na zariadenia sociálnych služieb a krízových poradní, ktoré poskytujú pomoc ženám a ich deťom, prípadne iným obetiam domáceho násillia, vynakladajú VÚC ročne sumu vo výške približne 2 miliónov EUR. Zároveň je nutné podotknúť, že kým niektoré kraje ako BSK, NSK a KSK uviedli iba špecializované služby pre ženy, ostatné kraje zahrnuli do odpočtu aj nešpecializované zariadenia, ktoré poskytujú popri iných činnostiach aj pomoc ženám, zažívajúcim násillie. Uvedené alokácie jednotlivých VÚC nie je teda možné reprezentatívne porovnávať. Rovnako nie je u odpočtov možné vyčíslit' presné počty zariadení, nakoľko niektoré VÚC uviedli iba súhrnné sumy a zariadenia sú v tabuľke uvedené iba dohadom.

Tabuľka 7 Prehľad poskytnutých dotácií na zariadenia a služby poskytujúce pomoc a núdzové bývanie ženám zažívajúcim násillie

	2014	Počet zariadení	2015	Počet zariadení	Celkom
BSK	231 141	8	201 438	6	432 579
NSK	374 021	2	390 580	2	840 921
TTSK	525 919	7	528 097	7	1 054 016
TNSK	92 647	2	92 308	2	184 955
ŽSK	496 915	5	344 006	5	974 194
BBSK	310 712	5	325 211	5	653 923
KSK	185 969	5	130 884	5	316 580
PSK					
Celkom	2 217 051	33	2 12 524	31	4 229 575

Zdroj: 1 Odpočet samosprávnych krajov

Bratislavský samosprávny kraj v rokoch 2014 a 2015 realizoval sociálny program „Pomoc ženám, na ktorých je páchané násillie“. Cieľom sociálneho programu je prevencia a eliminácia násillia páchaného na ženách tak, aby obeť nemuseli čeliť porušovaniu ich základných ľudských práv a mohli žit' svoj život bezpečne, slobodne, dôstojne a bez akéhokolvek ohrozenia. V roku 2014 sa do sociálneho programu „Pomoc ženám, na ktorých je páchané násillie“ zapojili tri občianske združenia, a to DOMOV – DÚHA, Slovenský výbor pre UNICEF a Aliancia žien

Slovenska. Projekty zapojených organizácií BSK podporil finančnými príspevkami v celkovej sume 24 898, 50 €. V roku 2015 sa do sociálneho programu „Pomoc ženám, na ktorých je páchané násilie“ zapojili dve občianske združenia, a to DOMOV – DÚHA a Slovenský výbor pre UNICEF. Projekty zapojených organizácií BSK podporil finančnými príspevkami v celkovej sume 23 240, 00 €. Okrem podpory projektov BSK finančnými príspevkami podporil organizácie venujúce sa problematike násilia páchaného na ženách (bez ohľadu na to, či boli alebo neboli zapojené do programu „Pomoc ženám, na ktorých je páchané násilie“). V rámci finančných príspevkov poskytol BSK finančné prostriedky v roku 2014 týmto organizáciám:

- Aliancia žien Slovenska, DOMOV – DÚHA, MAJÁK NÁDEJE n. o., Pomoc ohrozeným deťom, Áno pre život, Domovské vzdelávacie centrum n. o. , KRIŽOVATKY n. o., Občianske združenie Brána do života v celkovej sume 231 141,12 €,

v roku 2015 týmto organizáciám:

- DOMOV – DÚHA, MAJÁK NÁDEJE n. o., Pomoc ohrozeným deťom, Domovské vzdelávacie centrum n. o. , KRIŽOVATKY n. o., Občianske združenie Brána do života v celkovej sume 201 438,64 €.

Nitriansky samosprávny kraj uviedol, že Krízové stredisko „SOS“ Hurbanovo vyčerpalo z rozpočtu NSK v roku 2014 finančné prostriedky v celkovej výške **298 172,12€**, z toho v zariadení núdzového bývania 13 013, 95€ a vo výške 285 158,17 pre krízové stredisko.

V roku 2015 to bolo v celkovej výške **310 126,58€** z toho v zariadení núdzového bývania vo výške 15 197,85€ a vo výške 294 928,73€ pre krízové stredisko.

Krízové stredisko Centrum Slniečko, n.o. Nitra vyčerpalo z rozpočtu NSK v roku 2014 finančné prostriedky vo výške **67 551,00€** v krízovom stredisku a **8 298,00€** na 1 špecializovaného poradcu. V roku 2015 to bolo **72 156,75€** v krízovom stredisku a **8 298,00€** na 1 špecializovaného poradcu.

Trnavský samosprávny kraj cez Odbor sociálnej pomoci Ú TTSK eviduje a finančne podporuje subjekty poskytujúce opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v rámci zákona č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele :

- OZ Pomoc obetiam násilia v Trnave /poradňa/ v roku 2014 bola občianskemu združeniu poskytnutá finančná čiastka 1506 €, v roku 2015 bola OZ poskytnutá čiastka 1506 €,
- Otvorená náruč n.o v Piešťanoch v roku 2014 bola neziskovej organizácii poskytnutá finančná čiastka vo výške 2979 €, v roku 2015 bola n.o. poskytnutá čiastka 3729 €,
- OZ Otvorené srdce v Trnave /ambulantné centrum/ v roku 2014 bola OZ poskytnutá finančná čiastka 22 737 €, v roku 2015 bola OZ poskytnutá finančná čiastka 22 737 €,
- Krízové stredisko v Trnave /v zriaďovateľskej pôsobnosti TTSK/ v roku 2014 bola KS poskytnutá finančná čiastka 338 494 €, v roku 2015 finančná čiastka 338 494 €.

Odbor sociálnej pomoci Úradu TTSK registruje a finančne podporuje útulky a zariadenia núdzového bývania (ďalej „ZNB“) v zmysle zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách:

- OZ Pokoj a dobro Hlohovec - útulok v roku 2014 bola OZ poskytnutá finančná čiastka vo výške 37 905 €, v roku 2015 bola OZ poskytnutá finančná čiastka vo výške 38 076 €.
- OZ Záujmové združenie Rodina Trnava – útulok a ZNB v roku 2014 bola OZ poskytnutá finančná čiastka 23 340 €, v r. 2015 vo výške 24 048 €,
- Križovatky n. o. Skalica – ZNB v roku 2014 bola n.o. poskytnutá finančná čiastka 81 795 €, v roku 82 164 €,
- OZ Dobrota Sv. Alžbety Bratislava v roku 2014 bola OZ poskytnutá finančná čiastka 39 900 €, v r. 2015 vo výške 40 080 €.

Trenčiansky samosprávny kraj v rokoch 2014 a 2015 finančne podporoval neverejného poskytovateľa Orchidea, n. o., ktorý poskytuje pomoc v krízovom stredisku pre plnoletú fyzickú osobu s maloletým v krízovej životnej situácii (TSK malo v roku 2014 zazmluvnených 13 miest s celkovou výškou príspevku 77 673,77 Eur a v roku 2015 zazmluvnených 13 miest s celkovou výškou príspevku 77 673,77 Eur) a v útulku pre plnoletú fyzickú osobu s dieťaťom (v roku 2014 boli zazmluvnené 4 miesta s celkovou výškou príspevku 14 974,56 Eur a v roku 2015 malo TSK zazmluvnené 4 miesta s celkovou výškou príspevku 14 671,20 Eur). V zariadení je nepretržitá prevádzka a starostlivosť je zabezpečovaná psychológom, sociálnymi pracovníkmi, vychovávateľmi a sociálnym pedagógom.

Sociálnu službu skvalitňuje pravidelná spolupráca s oddeleniami Sociálnoprávnej ochrany a kurately, Úradov práce, sociálnych vecí a rodiny a Okresných súdov. Slovenské krízové centrum DOTYK, o. z. v Beckove v rokoch 2014 a 2015 nebolo TSK finančne podporované vzhľadom na skutočnosť, že si nepožiadalo o finančný príspevok. V roku 2014 organizácia obetiam domáceho násillia už tretí rok bezplatne poskytovala psychologicko - sociálno - právne poradenstvo (telefonicky, ambulantnou formou, prostredníctvom e-mailu,) a sociálne služby (krátkodobé ubytovanie klientov v zariadení v Beckove počas doby ich krízovej intervencie). V roku 2015 organizácia obetiam domáceho násillia opätovne bezplatne poskytovala psychologicko - sociálno - právne poradenstvo a to formou: telefonicky na telefónnom čísle 0903704784, e-mailom dotyk@dotyk.sk a dotyk@centrum.sk a ambulantnou formou v priestoroch organizácie v Beckove.

Žilinský samosprávny kraj okrem zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti každoročne poskytuje finančné príspevky pre neverejných poskytovateľov krízovej intervencie, ktorí sa intenzívne venujú problematike násillia páchaného na ženách. V roku 2014 poskytol ŽSK v oblasti krízovej intervencie finančný príspevok pre neverejných poskytovateľov na financovanie nasledovnej kapacity:

- Zariadenie núdzového bývania: 46 miest pobytovej formy vo výške 133 273,13 Eur;
- Domov na pol ceste: 17 miest pobytovej formy vo výške 40 781,30 Eur;
- Útulok: 38 miest pobytovej formy vo výške 101 784,92 Eur;
- Krízové stredisko: 17 miest pobytovej formy vo výške 107 219 Eur.

ŽSK v roku 2014 poskytol finančné príspevky na špecializované sociálne poradenstvo v zmysle zákona o sociálnych službách a v zmysle zákona SPO a SK v celkovej výške 113 858,40 Eur. V roku 2015 poskytol ŽSK v oblasti krízovej intervencie finančný príspevok pre neverejných poskytovateľov na financovanie nasledovnej kapacity:

- Zariadenie núdzového bývania: 37 miest pobytovej formy vo výške 113 268,81 Eur;
- Domov na pol ceste: 17 miest pobytovej formy vo výške 41 890,55 eur;
- Útulok: 45 miest pobytovej formy vo výške 90 301,10 Eur;
- Krízové stredisko: 17 miest pobytovej formy vo výške 107 219 Eur.

ŽSK v roku 2015 poskytol finančné príspevky na špecializované sociálne poradenstvo poskytované občanom, ktorí sa ocitli v rôznych krízových situáciách v celkovej výške 104 596,75 Eur.

Na rok 2016 poskytne ŽSK v oblasti krízovej intervencie finančný príspevok pre neverejných poskytovateľov na financovanie nasledovnej kapacity:

- Zariadenie núdzového bývania: 35 miest pobytovej formy vo výške 90 760,55 Eur;
- Domov na pol ceste: 20 miest pobytovej formy vo výške 49 753,60 Eur;

- Útulok: 71 miest pobytovej formy vo výške 142 416,41 Eur;
- Krízové stredisko: 17 miest pobytovej formy vo výške 107 219 Eur.

ŽSK v roku 2016 poskytne finančné príspevky na špecializované sociálne poradenstvo občanom, ktorí sa ocitli v rôznych krízových životných situáciách v celkovej výške 128 238,10 Eur.

ŽSK na začiatku roka vypisuje výzvu na predkladanie žiadostí o poskytnutie finančného príspevku z rozpočtu Žilinského samosprávneho kraja na vykonávanie opatrení SPO a SK, na základe ktorých si môžu podať žiadosť akreditované subjekty, obce a subjekty, ktoré vykonávajú opatrenia SPO a SK. Výzva v oblasti prevencie vzniku krízových situácií v rodine a na obmedzenie a odstránenie negatívnych vplyvov:

Organizovanie preventívnych programov, tréningov a aktivít zameraných na predchádzanie vzniku závislostí u detí a mladistvých (alkohol, drogy, gamblerstvo a pod.) – na území Žilinského samosprávneho kraja.

Organizovanie preventívnych programov, tréningov a aktivít zameraných na problematiku predchádzania násilia páchaného na deťoch a v rodinách (prevencia syndrómu CAN a pod.) – na území Žilinského samosprávneho kraja.

Organizovanie preventívnych programov, tréningov a aktivít zameraných na rómsku problematiku na území Žilinského samosprávneho kraja.

Banskobystrický samosprávny kraj poskytuje každoročne finančný príspevok pre zariadenia núdzového bývania a krízové strediská v zriaďovateľskej pôsobnosti BBSK ako aj pre neverejných poskytovateľov. Prehľad finančných prostriedkov za roky 2014 a 2015 zobrazuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 8 Prehľad dotácií BBSK za roky 2014 a 2015

Zariadenie	Výška finančného príspevku v EUR			
	Neverejní poskytovatelia		BBSK	
	2014	2015	2014	2015
ZNB	122 504	112 845	22 846	27 453
KS	61 410	79 833	103 952	105 080
Celkom	183 914	192 678	126 798	132 533

Zdroj: 2 Odpočet BB samosprávneho kraja

V oblasti prevencie násilia **Košický samosprávny kraj** v rokoch 2014 a 2015 financoval sociálne služby zamerané na elimináciu násilia páchaného na ženách. Uzatvoril zmluvy o poskytnutí finančného príspevku s 3 poskytovateľmi sociálnych služieb Kotva n.o. Trebišov, Slovenský Červený kríž Trebišov, Spišská katolícka charita Spišská Nová Ves v zariadeniach núdzového bývania s celkovou kapacitou 52 miest, z toho 20 miest špeciálne pre týrané matky s deťmi. V roku 2014 poskytol finančný príspevok pre 130 prijímateľov vo výške 145 669 €. V roku 2015 poskytol finančný príspevok pre 52 prijímateľov vo výške 90 857 €.

Kapacita zariadenia núdzového bývania bola znížená z dôvodu zmeny §29 zákona č. 448/2008 Z.z o sociálnych službách v znení neskorších predpisov. Za obdobie r. 2014-2015 boli z rozpočtu KSK financovaní 4 špecializovaní poradcovia, ktorí sa venujú osobitne problematike násilia páchaného na ženách (OZ Fenestra - 2 poradcovia a Pomoc rodine v Michalovciach - 2 poradcovia). Celková výška finančného príspevku pre týchto špecializovaných poradcov ročne predstavuje čiastku 40 027,20 €.

Prešovský samosprávny kraj každoročne alokuje finančné prostriedky na skvalitňovanie pomoci a podpory na sociálne služby, ktoré sú zamerané na podporu žien a detí zažívajúcich násilie, pričom zohľadňuje ich špecifické a diverzifikované potreby. Pri rozdeľovaní finančného príspevku neverejným poskytovateľom odbor sociálny prihliada na to, aby rozdelenie zdrojov subjektom bolo v súlade s ich požiadavkami a s prihliadnutím na ich odbornosť.

Úloha č. 18: „Priebežne monitorovať postupy polície pri aplikácii oprávnenia vykázat zo spoločného obydlia podľa § 27a zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení a doplnení niektorých zákonov“.

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MV SR	Počet vykázaných osôb Počet porušení vykázania	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	313 / 29	
Úloha sa plní priebežne		

Odbor poriadkovej polície **Prezídia Policajného zboru** priebežne monitoruje a vyhodnocuje využívanie inštitútu oprávnenia vykázat zo spoločného obydlia podľa § 27a zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov, a to na základe údajov, ktoré sú štvrtročne predkladané Prezídiu Policajného zboru jednotlivými krajskými riaditeľstvami Policajného zboru. Tieto údaje zasielajú jednotlivé krajské riaditeľstvá Policajného zboru priamo odboru poriadkovej polície Prezídia Policajného zboru, prostredníctvom ktorého sú vyhodnotenú údaje za každý štvrtrok predložené úradu kriminálnej polície Prezídia Policajného zboru.

V rámci Slovenskej republiky bolo príslušníkmi Policajného zboru za **rok 2015 realizovaných celkom 313 vykázaní zo spoločného obydlia**. V každom realizovanom prípade bolo využitie oprávnenia vykázania zo spoločného obydlia príslušníkmi Policajného zboru nadriadeným vyhodnotenú ako oprávnené.

Z celkového počtu vykázaných osôb (313) bolo 309 vykázaných mužov. Z hľadiska druhu vzťahu vykázanej osoby k ohrozenej osobe prevládala vzťah manželský a to v 123 prípadoch. Nasledoval vzťah rodič – dieťa (85) a vzťah druh – družka (68).

Vykázané osoby sa dopustili konania na **zmarenie vykázania zo spoločného obydlia v 29 prípadoch**. Z tohto počtu boli v 3 prípadoch osoby stíhané za trestný čin marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 348 ods. 1 písm. g) Trestného zákona.

Z celkového počtu prípadov vykázania zo spoločného obydlia za rok 2015 bolo podaných na príslušný súd spolu **27 návrhov ohrozenej osoby na vydanie predbežného opatrenia** podľa § 76 ods. 1, písm. g) zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov. Súdny týmto návrhom vyhovel v 21 prípadoch. Žiadna ohrozená osoba nepodala žiadosť o kontrolu dodržiavania obmedzenia uloženého predbežným opatrením súdu podľa § 76 ods. 1, písm. g) Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov. Pri aplikácii inštitútu vykázania zo spoločného obydlia prevládajú v policajnej praxi pozitívne skúsenosti. Inštitút vykázania zo spoločného obydlia poskytuje ohrozenej osobe bezprostrednú ochranu jej života a zdravia, s čím súvisí aj zníženie nebezpečenstva dokonania skutku, prípadne zabránenie v pokračovaní násilného konania páchatel'a. Čo sa týka negatívnych skúseností, možno poukázať na nízky počet návrhov ohrozených osôb na vydanie predbežného opatrenia podľa § 76 ods. 1 písm. g) Občianskeho súdneho poriadku. Z tohto aspektu sa javí inštitút vykázania osoby zo spoločného obydlia ako prostriedok dočasného riešenia problému domáceho násillia a to krátkodobým izolovaním násilníka od obete. V tejto súvislosti je poukazované na to, že účinným inštitútom na zabránenie pokračovania v trestnej činnosti páchatel'a je inštitút väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Úloha č. 19: „V pravidelných intervaloch monitorovať dostupnosť a kvalitu podporných služieb vrátane kvantitatívneho vyhodnotenia počtu klientok , ktorým boli poskytnuté služby“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v spolupráci s implementátorom národného projektu IVPR a v súčinnosti s VÚC a MVO	Počet uskutočnených monitoringov Počet organizácií zahrnutých do kvant. evaluácie početnosti prípadov	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	1 / 10	
Úloha sa plní priebežne		

Inštitút pre výskum práce a rodiny: Národná linka pre ženy zažívajúce násilie, ako jeden druh špecializovanej podpornej služby, zaviedla evidenčný systém o volajúcich ženách/osobách, ako aj reportovací systém o histórii prichádzajúcich hovorov. Pre účely vyhodnotenia vyťaženia a efektivity NLŽ bola vypracovaná Analýza dát vyplývajúcich z prevádzky Národnej linky pre ženy zažívajúce násilie, resp. Správa o činnosti Národnej linky pre ženy za rok 2015. Danú správu možno považovať za jednu z monitorovacích aktivít pre účely zistenia dostupnosti a kvality podporných služieb.

KMC vykonal koncom roka 2015 *Monitoring poskytovateľov služieb pre ženy zažívajúce násilie a ich deti a hodnotenie súladu poskytovania služieb so štandardami Rady Európy*. Cieľom monitoringu bolo hodnotenie súladu poskytovania služieb ženám zažívajúcim násilie a ich deťom so Štandardami Rady Európy u prijímateľov a garantov projektov v rámci výzvy DGV01 programu Domáce a rodovo podmienené násilie spolufinancovaného z Nórskeho finančného mechanizmu a štátneho rozpočtu Slovenskej republiky I. kola grantov. Do monitoringu bolo zaradených 10 nasledujúcich organizácií:

- Aliancia žien Slovenska, Bratislava
- Brána do života, Bratislava
- Centrum Slniečko, Nitra
- Domov – Dúha, Bratislava
- Fenestra, Košice
- Hana, Spišská Nová Ves
- MyMamy, Prešov
- Pomoc ohrozeným deťom, Bratislava
- Progresfem, Poprad
- Women's Institute Slovakia, Liptovský Mikuláš

Referenčným obdobím monitoringu bol rok 2015, keďže v tomto období sa realizovali projekty v rámci hore uvedenej výzvy. Monitoring sa však nezameriaval na hodnotenie realizovaných alebo prebiehajúcich projektov, ale len na hodnotenie služieb, ktoré organizácia v roku 2015 poskytovala, podľa európskych štandardov. Monitoring vychádzal z metodológie *Monitoringu sociálnych služieb pre ženy zažívajúce násilie a ich deti z hľadiska európskych štandardov*¹ z roku 2012, ktorý realizoval Inštitút pre výskum práce a rodiny (IVPR). Uvedená metodológia bola modifikovaná pre potreby súčasného monitoringu a to pokiaľ ide o spôsob monitorovania ako aj jeho obsah. K modifikácii metodológie došlo z dôvodu časového limitu na vypracovanie monitoringu, v rámci ktorého nebolo možné realizovať osobné návštevy a vyplňanie dotazníkov u vybraných subjektov ako aj z dôvodu, že pôvodná metodológia bola vypracovaná na

¹ Monitoring sociálnych služieb pre ženy zažívajúce násilie a ich deti z hľadiska európskych štandardov, Holubová B., Filadelfiová J., IVPR, 2012

hodnotenie organizácií so širším zameraním, medzi ktorých klientelou sa objavovali ženy zažívajúce násilie, zatiaľ čo v prípade tohto monitoringu išlo primárne o špecializovaných poskytovateľov služieb pre túto cieľovú skupinu. Vzhľadom k uvedenému bol upravený a skrátený monitorovací dotazník tak, aby sa zameriaval len na oblasti, ktoré sa venujú Minimálnym štandardom RE.

Na **Bratislavský samosprávny kraj** zasielajú subjekty, ktoré realizujú sociálny program „Pomoc ženám, na ktorých je páchané násilie“, ale aj ostatné subjekty venujúce sa problematike a pomoci obetiam násilia, hlásenia o počte klientiek, ktorým boli poskytnuté služby v rámci regiónu, či už poskytnutím poradenstva alebo inými aktivitami. Odbor sociálnych vecí Úradu BSK vykonáva u neštátnych subjektov kontrolu úrovne poskytovania sociálnych služieb a vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a kontrolu hospodárenia s poskytnutými finančnými príspevkami.

Žilinský samosprávny kraj je naklonený k spolupráci monitorovať dostupnosť a kvalitu podporných služieb, nakoľko zamestnancom ŽSK záleží, aby služby poskytované ľuďom v rôznych krízových situáciách boli odborné a kvalitné, nakoľko majú byť prospešné k vyriešeniu problematickej situácie klientov/klientok. Má na svojom webovom sídle: www.regionzilina.sk vytvorený odkaz na anonymné zisťovanie spokojnosti s poskytovaním špecializovaného sociálneho poradenstva. Každý názor a podnet je prehodnotený s veľkou vážnosťou a zároveň výzvou pre zamestnancov ŽSK, aby zabezpečili kvalitné poskytovanie sociálnej služby. V roku 2015 zamestnankyne OSV ŽSK realizovali prieskum spokojnosti klientok v zariadení núdzového bývania u 3 neverejných poskytovateľov, ktorým ŽSK poskytuje príspevok na prevádzku. Prieskum bol realizovaný prostredníctvom anonymného dotazníka. Klientky mali možnosť anonymne vyjadriť spokojnosť, resp. nespokojnosť s poskytovanými sociálnymi službami v zariadení núdzového bývania. Klientky prejavili spokojnosť s poskytovanými sociálnymi službami.

Trenčiansky samosprávny kraj na tejto úlohe spolupracuje priebežne, pri vyžiadaní informácií Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR, alebo s inými zainteresovanými inštitúciami.

Banskobystrický samosprávny kraj v zariadeniach sociálnych služieb, ktoré sa zaoberajú problematikou týraných žien, v sledovanom období reálne poskytovali služby nižšie uvedenému počtu klientok vrátane zohľadnenia fluktuácie.

Tabuľka 9 Počet klientok v zariadeniach BBSK

Zariadenie	Počet klientok	
	2014	2015
Krízové stredisko „AMORET“	11	11
Občianske združenie Za dôstojný život	17	14
Krízové centrum SOS, n. o.	18	37
Centrum sociálnych služieb KA	11	15
Dom svätej Alžbety	37	21
Celkom	94	98

Zdroj: BBSK

Košický samosprávny kraj s ďalšími štyrmi mimovládnyimi organizáciami, ktoré prevádzkujú špecifické poradenské centrá, alebo ubytovacie zariadenie v Košickom kraji (OZ HANA v Spišskej Novej Vsi, KOTVA n.o. v Trebišove a OZ Pomoc rodine v Michalovciach) sa v roku 2014 uchádzali o podporu z Nórskeho finančného mechanizmu a Finančného mechanizmu EHP a štátneho rozpočtu zameraného na posilnenie kapacít už existujúcich špecializovaných poradenských centier a ubytovacích zariadení pre ženy zažívajúce násilie a rozvoj špecifickej pomoci a podpory. Ide o pomerne unikátne partnerstvo regionálnej samosprávy a MVO pôsobiacich v kraji na danom projekte. Rozhodnutie o schválení projektu bolo vydané dňa 28.7.2015. Na základe tohto rozhodnutia bola spracovaná Partnerská dohoda medzi Prijímateľom a Partnermi OZ

Fenestra Košice, OZ Pomoc rodine Michalovce, Kotva, n.o. Trebišov, OZ Hana -Spišská Nová Ves. Projektová zmluva a Dodatok č.1 s predĺžením obdobia oprávnenosti výdavkov projektu do 30.04.2017.

Úloha č. 20: Pri pridelení sociálnych bytov v zmysle platného zákona vyčleniť kapacity pre ženy a ich deti, ktoré sa nachádzajú v sociálnej a bytovej núdzi následkom domáceho násilia

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
Obce a mestá v súčinnosti MPSVR SR	Počet pridelených sociálnych bytov	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019
Stav plnenia ku koncu roka 2015: Úlohu nie je možné vyhodnotiť		

Obce a mestá neposkytli údaje, na základe ktorých by bolo možné úlohu vyhodnotiť.

3. METODIKY A ŠTANDARDY

Operačný cieľ:

Zabezpečiť kvalitnú a efektívnu pomoc pomocou štandardizovaných postupov pre pomáhajúce profesie a orgány činné v trestnom konaní.

Úloha č. 21: K novele zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov vypracovať štandardy pre akreditáciu poskytovania špecifických služieb obetiam rodovo podmieneného násilia, zodpovedajúce štandardom RE

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR	Vypracované štandardy	31.12.2014
Stav plnenia ku koncu roka 2015: Úloha sa plní inak		

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

V čase vyhodnotenia NAP pripravuje MPSVR SR špecifický zákon, ktorý bude stanovovať aj podmienky akreditácie pre dané zariadenia.

Úloha č. 22: „Vypracovať metodiky postupov pre prácu so ženami a ich deťmi, zažívajúcimi násilie, vrátane postupov pre prácu s obeťami znásilnenia, pre všetky zainteresované pomáhajúce profesie“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR v rámci KMC v spolupráci s ÚPSVR, MV SR, MS SR a MZ SR	Počet vypracovaných metodík	31.12.2015
Stav plnenia ku koncu roka 2015: Úloha sa plní priebežne		

Inštitút pre výskum práce a rodiny v rámci Národného projektu *Podpora eliminácie a prevencie násilia na ženách* podporeného Európskym sociálnym fondom a realizovaného v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia, ktorého prijímateľom bol Inštitút pre

výskum práce a rodiny, bola v spolupráci s mimovládnyimi organizáciami špecializovanými pre problematiku násilia na ženách vypracovaná *Metodika k poskytovaniu komplexnej podpory a ochrany žienm zažívajúcim násilie a ich deťom*. Metodika obsahuje postupy pri poskytovaní špecializovanej komplexnej podpory a ochrany žien zažívajúcich násilie a ich detí na Národnej linke pre ženy a iných telefonických linkách, v poradenských centrách pre ženy a v bezpečných ženských domoch. Obsahuje postupy spoločné pre všetky formy násilia na ženách, primárne však pre násilie v párových vzťahoch.

Pre účely vypracovania metodík pre všetky zainteresované pomáhajúce profesie aj s ohľadom na osobitné skupiny žien zažívajúcich násilie a s kumuláciou znevýhodnení, ako sú staršie ženy, ženy z vidieckeho prostredia, ženy so zdravotnými postihnutím alebo rómske ženy boli realizované výskumné štúdie.

Prezídium Policajného zboru v minulom období spracovalo viaceré metodické materiály týkajúce sa postupu v prípadoch domáceho násilia, ktoré sú využívané v policajnej praxi: V roku 2003 Prezídium Policajného zboru vydalo metodickú pomôcku „*Vyšetrovanie trestných činov súvisiacich s domácim násilím*“, ktorá obsahuje trestnoprávne a taktické postupy pri vyšetrovaní trestných činov súvisiacich s domácim násilím. Táto metodická pomôcka je k dispozícii na útvaroch Policajného zboru, ktoré riešia prípady domáceho násilia.

Prezídium Policajného zboru v rámci projektu krízového centra Dotyk – „*Alterna*“ vypracovalo metodickú príručku pod názvom „*Domáce násilie – Metodika postupu polície v prípadoch domáceho násilia*“, ktorú vydalo Slovenské krízové centrum Dotyk v auguste 2006 a ktorá je určená predovšetkým príslušníkom Policajného zboru, ktorí prichádzajú pri riešení prípadov domáceho násilia ako prví do kontaktu s páchatel'om a s obeťou. Metodika bola v roku 2015 aktualizovaná a v súčasnej dobe sa pripravuje ďalšia aktualizácia metodické pomôcky v súvislosti s legislatívnymi zmenami. Táto metodická pomôcka je k dispozícii v elektronickej podobe na intranetovej stránke Ministerstva vnútra Slovenskej republiky.

Ministerstvo spravodlivosti SR je v úlohe uvedené ako spolupracujúci subjekt. K vypracovaniu metodík podľa našich informácií zatiaľ nedošlo. Na základe komunikácie príslušných riaditeľov s Koordinačno-metodickým centrom pre rodovo podmienené a domáce násilie bola dohodnutá spolupráca v prípade potreby zo strany odboru ľudských práv a odboru znaleckej, tlmočnickej a prekladateľskej činnosti ministerstva spravodlivosti pri vypracovávaní metodík.

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky ako spolupracujúci subjekt prostredníctvom nominácie odborníka za rezort v rámci národného projektu „*Podpora eliminácie a prevencie násilia na ženách*“, sa aktívne zapájal do procesu tvorby manuálu, kde cieľom bola podpora sociálnej inklúzie žien ohrozených násilím. Podieľalo sa na skvalitňovaní služieb pomoci, ktorou je aj poskytovanie zdravotnej starostlivosti, pričom jednotlivé aktivity predstavovali zjednotenie postupov práce a vytvorenie štandardov a metodík poskytovania pomoci a vzdelávaní v oblasti násilia páchaného na ženách a ich deťoch pre poskytovateľov služieb a pracovníkov v pomáhajúcich profesiách. Multiinštitucionálna spolupráca je najúčinnjšia forma pomoci a prináša potrebu koordinovanej spolupráce medzi jednotlivými inštitúciami. Úloha zdravotníckych pracovníkov v oblasti násilia páchaného na ženách je kľúčová, pretože práve zdravotnícki pracovníci sú osoby, ktorým sa ohrozené ženy pri správnej empatickej komunikácii najskôr zdôveria (*Odborné usmernenie o postupe zdravotníckych pracovníkov pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti žene ohrozenej násilím* zverejnené vo Vestníku MZ SR, čiastka 54-55, ročník 56).

Generálna prokuratúra SR v odpočte uviedla, že v nadväznosti na predchádzajúce úlohy je potrebné zabezpečiť štandardizované postupy a metodiky pre všetky profesie, prichádzajúce do styku s obeťami násilia na ženách. OSN a EÚ v tejto oblasti prijala viaceré závery a odporúčania a na úrovni Rady Európy existuje vypracovaný systém štandardov kvality poskytovania pomoci ženám vystavených násiliu, ktorý vychádza z dlhoročnej skúsenosti v tejto oblasti.

Úloha č. 23: „Vypracovať metodický rámec a štandardy pre poradenské centrá a špecifické zariadenia núdzového bývania (bezpečných ženských domov) odrážajúce minimálne štandardy RE“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v spolupráci s KMC	Vypracované štandardy a metodika	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2016
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	1	
Úloha sa plní priebežne		

Inštitút pre výskum práce a rodiny ako prijímateľ v rámci NP Podpora eliminácie a prevencie násilia na ženách podporeného ESF a realizovaného v rámci OP ZASi, boli v spolupráci s MVO, špecializovanými pre problematiku násilia na ženách, vypracované *Štandardy komplexnej podpory a ochrany žien zažívajúcich násilie*. Štandardy sú východiskovým a ideovým dokumentom na nastavovanie účinnej podpory a ochrany žien zažívajúcich násilie a ich detí. Štandardy obsahujú východiská a základné princípy špecializovanej podpory a ochrany ženám zažívajúcim násilie a vypracované sú štandardy základných druhov špecializovanej podpory: Národnej telefonickkej linky a iných telefonických liniek, bezpečné ženské domy, poradenské centrá pre ženy, a čiastočne aj pre poradenské centrá pre ženy so skúsenosťou so znásilnením a intervenčné tímy.

Špecificky s ohľadom na postupy Policajného zboru SR spracováva v súčasnosti KMC *Metodiku pre postupy polície v prípadoch násilia na ženách a postupy práce so ženami, ktoré zažívajú, alebo sú ohrozené násilím a ich deťmi*.

Úloha č. 24: „Vypracovať a uviesť do praxe postupy orgánov činných v trestnom konaní a priestupkových oddelení na odhad rizika násilia pre identifikovanie akútnych prípadov žien“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MV SR, GP V spolupráci s RE a KMC	Vypracované postupy Vypracované plány odhadu rizika	Priebežne s hodnotením v roku 2017
Stav plnenia ku koncu roka 2015:		
Úloha sa plní priebežne		

Generálna prokuratúra Slovenskej republiky priebežne prostredníctvom odboru legislatívy a ústavného práva **ako povinne pripomienkujúci subjekt** dôsledne dbá, aby pripravované právne predpisy premietali odporúčania Rady Európy, týkajúce sa obetí trestných činov a zamedzenie ich ďalšej viktimizácii. Podobne je tomu aj vo vnútro rezortných príkazoch, pokynoch alebo iných metodických usmerneniach, ktoré sú adresované podriadeným prokuratúram. Príkladom môže byť Príkaz generálneho prokurátora Slovenskej republiky por. č. 1/2013 z 18. januára 2013 o zriadení špecializácie prokurátorov na trestnú činnosť mladistvých a maloletých, trestné činy spáchané na deťoch a násilie v rodinách.

Prezídium PZ

Policajti služby poriadkovej polície Policajného zboru pri svojej činnosti v trestnom konaní a na úseku objasňovania priestupkov využívajú postupy projektu na elimináciu domáceho násilia „SARA DN“, z ktorého boli preškolení určení policajti služby poriadkovej polície Policajného zboru.

Úloha č. 25: „Vypracovať metodické postupy a štandardy pre prácu s páchatel'mi násilia.“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v rámci KMC v spolupráci so ZVJS a MV SR	Vypracované štandardy a metodiky	Priebežne s hodnotením v roku 2017

Stav plnenia ku koncu roka 2015:

Úloha sa plní priebežne

Inštitút pre výskum práce a rodiny – KMC: V sledovanom období sa uskutočnili stretnutia s expertkami a expertmi v problematike programov pre páchatel'ov násilia na ženách. Výstupom stretnutí bolo začatie prác na vypracovaní **Štandardov a postupov zavedenia sociálno-intervenčných programov pre páchatel'ov násilia na ženách** (Farkašová K., Vavro R.), ktoré budú obsahovať odporúčania najmä pre prax súdov ohľadom možnosti udeľovania ochranných opatrení páchatel'om násilia páchaného na ženách a domáceho násilia v prípadoch podmieneného odsúdenia na trest odňatia slobody alebo v prípade podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody v týchto prípadoch. Programy preventívnej intervencie a liečby budú vyvinuté s cieľom pomôcť páchatel'om zmeniť svoje postoje a správanie, aby sa zabránilo ďalšiemu páchaniu domáceho násilia.

Úloha č. 26: „Vytvoriť príručku pre sociálnych pracovníkov a iných odborných pracovníkov pre včasnú identifikáciu týrania, zneužívania a zanedbávania dieťaťa a zabezpečenie účinnej pomoci v týchto špecifických situáciách“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
ÚPSVR	Príručka o syndróme CAN	2014

Stav plnenia ku koncu roka 2015:

Úloha splnená**Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny**

V roku 2014 bola v rámci Národného projektu „Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti“ pre sociálnych pracovníkov a iných odborných pracovníkov vytvorená multidisciplinárna príručka o syndróme CAN obsahujúca poznatky potrebné k včasnej identifikácii týrania, zneužívania a zanedbávania dieťaťa, ako i návody praktických postupov účinnej pomoci dieťaťu v týchto špecifických situáciách. Na prax orientovaná príručka bola vytvorená vybranými expertmi z oblasti sociálnej práce, psychológie, zdravotníctva, školstva a orgánov činných v trestnom konaní. Príručka o syndróme CAN je aktívne využívaná úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len úrady PSVaR) a je k dispozícii aj pre detské domovy. S cieľom sprístupniť príručku aj samospráve, neziskovým organizáciám a širokej verejnosti je materiál zverejnený na webovej stránke Ústredia PSVaR.

4. VZDELÁVANIE POMÁHAJÚCICH PROFESIÍ

Operačný cieľ:

Zabezpečiť rodovo citlivé vzdelávanie všetkých pomáhajúcich profesií a zainteresovaných subjektov v oblasti prevencie a eliminácie násilia na ženách

Úloha č. 27: „Priebežne realizovať vzdelávacie a tréningové aktivity o problematike prevencie a eliminácie násilia na ženách pre pomáhajúce profesie“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v spolupráci s KMC v spolupráci s MS SR/JA, MV SR, MŠVVaŠ SR, MK SR, MZ SR, ÚSVRK	Počet realizovaných vzdelávacích aktivít Počet zapojených do vzdelávania	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	31 (17+ 6+8)	
Úloha priebežne plnená	279 (125 + 154), bez MZ SR	

Inštitút pre výskum práce a rodiny v rámci NP *Podpora eliminácie a prevencie násilia na ženách* v spolupráci s MVO, špecializovanými pre problematiku násilia na ženách, uskutočnil vzdelávanie spolu 125 osôb, z toho približne 30 príslušníkov/čok Policajného zboru a 30 zamestnancov/kýň zdravotníckych organizácií.

Tabuľka 10 Vzdelávanie národného projektu: Podpora eliminácie a prevencie násilia na ženách²

	Počet tréningov	Počet hodín spolu
Modul A - základný scitlivovací tréning	8	128
Modul B - Účinná intervencia psycho-sociálnych profesií v oblasti násilia páchaného na ženách	4	192
Modul C - Účinná intervencia polície v oblasti násilia páchaného na ženách	2	64
Modul D - Účinná intervencia zdravotníckych profesií v oblasti násilia páchaného na ženách	2	64
Tréning tréneriek	1	16
SPOLU	17	464

Zdroj: IVPR

V oblasti vzdelávania osôb pracujúcich v poradenských centrách, bezpečných ženských domoch a krízových centrách navrhlo **Koordináčno metodické centrum pre rodovo podmienené a domáce násilie** model ďalšieho vzdelávania pomáhajúcich profesií prostredníctvom vzájomného učenia sa formou facilitovaných workshopov. Cieľom toho vzdelávania je štandardizovať podporu a ochranu žien zažívajúcich násilie a osôb zažívajúcich domáce násilie. Tento model vzdelávania umožní odovzdávanie dobrej praxe, overovanie si vlastných postupov, pochopiť postupy iných a prijať také riešenia, ktoré najlepšie zaistia, že ženám zažívajúcim násilie bude poskytnutá ochrana a podpora zaisťujúca pre ne a ich deti bezpečie, a ženy zažívajúce násilie bude posilňovať, rešpektovať a podporovať ich cestu z násilia. V roku 2015 vzdelalo KMC počas 8 tréningov 154 osôb z pomáhajúcich profesií.

V roku 2015 Koordináčno metodické centrum pre rodovo podmienené a domáce násilie realizovalo tréning „Úvod do trénerských zručností“ špecificky zameraný na trénerské zručnosti a vytvorilo tréningový manuál „Úvod do trénerských zručností“ (Jóhart P.). Táto aktivita nadväzuje na Návrh štandardov kvality ďalšieho vzdelávania v oblasti násilia páchaného na ženách

² http://www.ceit.sk/IVPR/index.php?option=com_content&view=article&id=383&Itemid=49&lang=sk

(Mesochoritsová A.) a súvisí aj s vlastnou potrebou KMC posilniť personálne kapacity pre zapojenie sa do tréningových iniciatív a aktivít v oblasti primárnej prevencie. Absolventi tréningu sa v roli asistujúcich ko-tréneriek/ov zapoja do aktivít primárnej prevencie na školách a po nadobudnutí potrebných skúseností do špecializovaných tréningov v téme rodovo podmieneného a domáceho násilia pre dotknuté profesie. Tréning sa uskutočnil (18.-19.1.2016).

V sledovanom období sa tiež začala príprava vypracovania a pilotného otestovania e-learningového kurzu pre novinárky a novinárov (Maďarová Z.), ktorého cieľom je snaha o predchádzanie sekundárnej viktimizácie žien zažívajúcich násilie a obetí domáceho násilia.

Návrh štandardov kvality ďalšieho vzdelávania v oblasti násilia páchaného na ženách (Mesochoritsová A.) sme vytvorili s cieľom prispieť do diskusie o dôležitosti vytvorenia systémového ďalšieho vzdelávania v tejto oblasti a o potrebe jeho nastavenia z hľadiska štandardov kvality, ktoré by prispeli k zvýšeniu ochrany a podpory žien zažívajúcich násilie v situáciách, kde v súčasnosti dotknuté profesie v rámci výkonu svojich kompetencií a povolania, ženy zažívajúce násilie vystavujú druhotnej viktimizácii v dôsledku nedostatku informácií a zručností o potrebách obetí násilia na ženách a domáceho násilia.

V oblasti štandardov boli vypracované *Štandardy vzdelávania pre tréning pre trénerov a trénerky z pomáhajúcich profesií* (Jóhart P.), ktoré majú za cieľ zarámcovať, ako by mal štandardne takýto tréning vyzeráť a poskytnúť základné informácie o tomto type tréningu pre potenciálnych trénerov a trénerky.

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky ako spolupracujúci subjekt zorganizovalo viacero vzdelávacích a diskusných aktivít, ktoré boli venované už spomínanému zákonu č. 175/2015 Z. z. z 26. júna 2015, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony vyššie uvedeným novelám. Konkrétne Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky - oddelenie inštitút vzdelávania v Omšeni v dňoch 01. – 02. decembra 2015 a 30. – 31. marca 2015 zorganizovalo tradičné pracovné stretnutia sudcov vybavujúcich agendu P. Ďalej napríklad dňa 13. októbra 2015 prednášal na podujatí „Obete trestných činov, násilie na ženách, deťoch a ostatných objektoch trestných činov (celoslovenské podujatie)“ organizovanom Justičnou akadémiou SR za Ministerstvo spravodlivosti SR JUDr. Róbert Dobrovodský, PhD., LL.M. Téma jeho prednášky bola: Právo dieťaťa žiť v prostredí bez násilia v kontexte novely zákona o rodine s účinnosťou od 01.01.2016.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR pri tvorbe pedagogických dokumentov, hlavne pri koncepcii štátnych vzdelávacích programov, sa prihliada v rámci vzdelávania o ľudských právach aj na problematiku násilia páchaného na ženách. V súvislosti s implementáciou záverov Národných akčných plánov, stratégií a prevencií do štátnych vzdelávacích programov je potrebné si uvedomiť, že problematika ľudských práv a práv dieťaťa je širokospektrálna a prierezová oblasť, najčastejšie sa začleňuje do obsahových a výkonových štandardov predmetov etická výchova a občianska náuka alebo ako prierezová téma predmetov. Súčasťou štátnych vzdelávacích programov pre základné školy a stredné školy je vzdelávanie o ľudských právach zahŕňajúce aj problematiku násilia na ženách a domáceho násilia prostredníctvom výchovy k vzájomnej úcte medzi ľuďmi, k druhému pohlaviu ako aj k sebe samému. Súčasťou prevencie a eliminácie násilia páchaného na ženách a domáceho násilia je aj citlivá práca triednych učiteľov, vedenia škôl a školských psychológov. Ďalšou účinnou možnosťou pomoci je zriadenie a financovanie bezplatnej odbornej telefonickej linky, napr. STOP násiliu v rodinách.

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky resp. Národné osvetové centrum zrealizovalo v sledovanom období 2 neformálno-vzdelávacie aktivity pre zamestnancov rezortu kultúry (pre 70 osôb), ktoré sa zameriavali aj na predchádzanie všetkých foriem násilia (Galanta a Teplý vrch). Išlo o dva dvojdňové odborné semináre pod názvom Prevencia vybraných

sociálnopatologických javov určené riadiacim a metodickým pracovníkom regionálnych osvetových stredísk a krajských osvetových stredísk. Ing. Ľudmila Velichová, PhD., z Ekonomickej univerzity v Bratislave sa vo svojej prednáške Nezamestnanosť ako nežiaduci sociálny jav a podpora podnikania znevýhodnených skupín na trhu práce sústredila na nezamestnanosť ako rizikový faktor pre vznik iných sociálnopatologických javov a nežiaducich sociálnych javov v rodine vrátane domáceho násillia, špecificky násillia voči ženám. Mgr. Barbora Kuchárová, PhD., vo svojej odbornej prezentácii pod názvom Gender - senzitivny prístup v terénnej sociálnej práci zdôraznila vzájomnú podmienenosť terénnej sociálnej práce s užívateľkami drog a problematiky domáceho násillia, špecificky násillia na ženách. Cirkvi a náboženské spoločnosti zameriavajú svoju sociálnu a charitatívnu činnosť aj na oblasť prevencie násillia na ženách a domáceho násillia. Na Slovensku iniciatívu v tejto oblasti prevzala Komisia žien pri Ekumenickej rade cirkví v Slovenskej republike, ktorá je iniciatívnym a poradným orgánom Ekumenickej rady cirkví v Slovenskej republike v otázkach spoločenských, sociálnych a pri hľadaní ich riešenia na kresťanských princípoch. Komisia organizuje rôzne vzdelávacie a odborné podujatia, ktoré sa venujú aj tejto téme a podporuje proces sebaidentifikácie a ekumenickej spolupráce medzi ženskými spoločenstvami členských cirkví a organizáciami zaoberajúcimi sa otázkami kresťanských žien. Problematiku prevencie a eliminácie násillia na ženách špecificky v rómskej rodine reflektoval odborný príspevok publikovaný v informačno-vzdelávacom bulletinu Sociálna prevencia 1/2014, ktorý vydáva Národné osvetové centrum. Ide o príspevok Postavenie rómskych žien v rodinách a spoločnosti – (ne)žiaduci sociálnopatologický jav, ktorého autormi sú PhDr. Ivan Rác a Ph.D. a Mgr. Ivana Šusterová, str. 17 – 18 a tiež príspevok uverejnený v čísle 2/2015 Sociálnej prevencie pod názvom Migranti ako riziková skupina domáceho násillia s podtitulom Vybrané sociálnopatologické a nežiaduce sociálne javy, ktorého autorom je doc. PhDr. ThDr. Andrej Mátel, PhD., str. 9 – 11. Na plnení predmetného opatrenia sa podieľali: Štátna vedecká knižnica v Prešove, ktorá v rokoch 2014 - 2015 zrealizovala k téme násillia páchaného na ženách 180 rešerší; Vo fonde Slovenskej národnej knižnice sa nachádza 67 knižných titulov s predmetnou tematikou, pričom v roku 2015 bolo získaných 5 titulov. Nové tituly sa pravidelne vystavovali v požičovni knižnice. Uvedená literatúra je spracovaná v elektronickom katalógu a informácie o nej sú sprístupnené i cez portál Slovenská knižnica. Čitateľom sa požičiava formou absenčných i prezenčných výpožičiek. Časť kníh s touto tematikou sa nachádza i v univerzálnej študovni, kde ich možno okamžite študovať. K uvedenej téme vypracovali pre potreby používateľov 5 rešerší; Štátna vedecká knižnica v Košiciach sprístupňuje informácie o tejto téme prostredníctvom dokumentov – kníh, periodickej tlače a premietaním filmov. Okrem toho spracovala 5 rešerší na témy: Sociálna práca s odsúdenými delikventami za sexuálne zneužívanie žien, Možnosti eliminácie týrania detí, Domáce násillie v rómskych rodinách, Domáce násillie a týrané ženy, Sociálny dopad zanedbaných a týraných detí; Slovenské národné divadlo - uviedlo viacero inscenácií, ktoré umeleckými prostriedkami napomáhali širokej verejnosti sprístupňovať témy ako sú predchádzanie diskriminácie žien vrátane násillia na ženách; Divadelný ústav - vydal dve publikácie – zbierky divadelných hier popredných zástupkyň svetovej a slovenskej literárno - dramatickej tvorby Elfriede Jelinek a Jany Juráňovej, ktoré sa svojou ďalšou, aj neliterárnou činnosťou venujú prevencii a boju proti násilliu na ženách a ochrane rodovej rovnosti; Literárne informačné centrum - zorganizovalo besedu s Petrom Juščákom o jeho knihe ...a nezabudni na labute a tiež besedy k predstaveniu dramatizácie prózy Uršule Kovalyk Krasojazdkyňa v Divadle bez domova a rovnako ku knihe Ireny Brežnej Nevďačná cudzinka (podujatia boli realizované v rámci festivalu Dni slovenskej literatúry v roku 2014 a 2015).

Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky ako spolupracujúci subjekt predkladá zoznam realizovaných vzdelávacích aktivít Slovenskou komorou psychológov súvisiacich s problematikou prevencie a eliminácie násillia na ženách pre pomáhajúce profesie v rokoch 2014 a 2015.

Tabuľka 11 Vzdelávacie aktivity v rezorte MZ SR

Rok realizácie	Číslo aktivity	Aktivity	Cieľová skupina
18-21.11.2014	2014/01/138	Odborné stretnutie k problematike poskytovania Krízovej intervencie a post traumatickej intervenčnej starostlivosti	Psychológovia a iné pomáhajúce profesie
07.11.2014	2014/01/120	Násilia v blízkyh vzťahoch	Psychológovia a iné pomáhajúce profesie
20-24.10.2014	2014/01/119	Krízová intervencia a posttraumatická intervenčná starostlivosti	Psychológovia a iné pomáhajúce profesie
26-27.9.2014	2014/01/101	Post traumatické myslenie v praxi pomáhajúcich profesií	Psychológovia a iné pomáhajúce profesie
16.-17.4.2015	2015/01/59	Domáce násilie – jeho podstata a prevencia	Psychológovia a iné pomáhajúce profesie
4.6.2015	2015/01/60	Základy krízovej intervencie...	Psychológovia a iné pomáhajúce profesie
3.7.2015	2015/01/87	Základy krízovej intervencie pre pomáhajúce profesie	Psychológovia a iné pomáhajúce profesie
12.10.2015	2015/01/124	Základy krízovej intervencie pre pomáhajúce profesie	Psychológovia a iné pomáhajúce profesie

Zdroj: MZ SR

Generálna prokuratúra SR vyjadrila podporu úmyslu, že v rámci implementácie NAPu je potrebné priebežne pokračovať s dôsledným vzdelávaním všetkých zainteresovaných pomáhajúcich profesií, ktoré prichádzajú do styku so ženami, ktoré zažívajú alebo zažili násilie. Adekvátne vzdelávanie je kľúčom k vytváraniu efektívnych prístupov k domácejmu násiliu.

V oblasti Vzdelávanie pomáhajúcich profesií v rámci projektu „Koniec násilia, čas na práva“ tím **OZ Odyseus** absolvoval vzdelávanie na tému ako efektívne komunikovať s príslušníkmi/čkami Policajného zboru o téme násilia páchanom na ženách pracujúcich v sex biznise. Toto vzdelávanie zabezpečila lektorka Kristina Mahnicheva z organizácie Tais Plus z Kirgizska. Na tréningy pre políciu realizované v gescii tejto organizácie odkazuje aj Svetová zdravotnícka organizácia v rámci príkladov dobrej praxe a odporúčaní, ako pomôcť osobám pracujúcim v sex biznise nahlasovať trestné činy spáchané voči nim.

Na vzdelávanie nadväzovala tvorba dvoch brožúr s tematikou násilia na ženách pracujúcich v sex biznise a ľudských práv. Prvá brožúrka „Pomáhaj a chráň sa“ je určená ženám pracujúcim v pouličnom sex biznise a je distribuovaná počas služieb terénnej sociálnej práce OZ Odyseus. Do konca roka 2015 bolo distribuovaných 103 brožúr. Druhá brožúrka „Pomáhaj a chráň všetkých“ je určená pre príslušníkov/čky Policajného zboru a na policajné oddelenia bolo distribuovaných 100 ks tejto brožúry. Na tvorbe obsahu brožúrok sa podieľali okrem koordinátorky programu Červený dáždňik aj žena pracujúca v sex biznise a bývalý príslušník Policajného zboru.

Pred samotnou distribúciou brožúrok na jednotlivé oddelenia a útvary Policajného zboru sa v októbri 2015 uskutočnilo pracovné stretnutie OZ Odyseus so zástupcami/zástupkyňami Policajného zboru. Išlo predovšetkým o riaditeľov odborov poriadkovej a kriminálnej polície Okresných riaditeľstiev Policajného zboru v Bratislave. Stretnutie bolo zamerané predovšetkým na diskusiu a hľadanie spoločných riešení pri predchádzaní násilia páchanom na ženách pracujúcich v sex biznise.

Úloha č. 28: Vypracovať a uviesť do vzdelávania koncepciu systematického vzdelávania v oblasti násilia na ženách a domáceho násilia pre príslušné profesijné odbory a študijné odbory (právo, sociálna práca, psychológia, sociológia, zdravotníctvo, farmácia, atď.) na vysokých školách a univerzitách

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v spolupráci s KMC a implementátorom národného projektu a v spolupráci s MŠVVaŠ SR, s univerzitami a s vysokými školami a MVO	Koncepcia systematického vzdelávania vypracovaná MPSVR SR v spolupráci s KMC Počet vypracovaných kurikúl Počet vyškolených osôb	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	1	
Úloha priebežne plnená	N/A	

Inštitút pre výskum práce a rodiny – KMC: V oblasti štandardizácie vzdelávania a primárnej prevencie budujeme ďalšie aktivity na základe Analýzy existujúcich a dostupných vzdelávacích programov, predmetov, existujúcich kurikúl na VŠ, SŠ, ZŠ a MŠ v oblasti rodovej rovnosti a násilia páchaného na ženách (Horná D., Minarovičová K., Bosá M. Kiczková Z.). Analýza obsahuje odporúčania pre ďalšiu činnosť v oblasti vzdelávania žiakov/žiačok v MŠ, ZŠ, SŠ, gymnáziách a SOŠ v oblasti ochrany a potreby podpory žien pred rodovo podmienených násilím a domácim násilím, ako súčasť vzdelávania vo vzdelávacích oblastiach človek a hodnoty, človek a spoločnosť v predmetoch etická výchova, občianska náuka, katolícka a evanjelická náboženská výchova podľa ŠVP, IŠVP, POP. Analýza tiež obsahuje odporúčania k vzdelávaniu budúcich profesionálov/iek dotknutých vybraných profesií: študentov vysokých škôl so zameraním na štúdium v odbore pedagogika, sociálna práca, psychológia.

Prešovská univerzita v Prešove v odpočte uviedla, že k téme násilia na ženách sa učiteľia vyjadrujú na **Pedagogickej fakulte** Prešovskej univerzity v Prešove v rámci predmetov Základy patopsychológie, Sociálno-právna ochrana detí, Výchova detí so syndrómom CAN (študijný odbor špeciálna pedagogika). Súčasťou sú pedagogické výskumy prof. PhDr. Milana Portika, PhD.. Na **Fakulte zdravotníckych odborov** Prešovskej univerzity v Prešove sa téma násilie na ženách osobitne nevyučuje v žiadnom predmete, avšak je preberaná v rámci iných predmetov, napr. sexuálna výchova a sexuálne zdravie, alebo verejné zdravotníctvo a výchova k zdraviu. Fakulta ponúka aj výberový predmet Rodová rovnosť. Problematika násilia na ženách je prezentovaná aj na **Gréckokatolíckej teologickej fakulte** Prešovskej univerzity v Prešove v rámci predmetu Sociálna práca - o sociálnej kuratele a prevencii pred nežiaducim správaním sa jednotlivcov v spoločnosti. Na predmete Krízová intervencia študenti vypracovávajú projekty o pomoci takýmto ženám v rámci ich bydliska v Prešovskom kraji, cez linky dôvery, krízové centrá a študenti sa priamo podieľajú na poskytovaní pomoci. Na predmete Metodika mediácie spomíname túto problematiku hlavne v tom zmysle, že také prípady rodinného násilia nie sú na mediáciu vhodné, ak je v rodine agresivita, násilie, vtedy je nutné požiadať o pomoc justíciu.

Predmet Metodika probácie - tu sa téma spomenie v prípade, keď sa u probačného pracovníka na súde môžu stretnúť aj páchatel' a obeť takého násilia a kde im môže byť udelený trest (násilníkovi náramok na nohu) a zákaz priblíženia sa k obeť. V neposlednom rade je to v rámci predmetu Forezná psychológia a viktimológia - študenti po oboznámení sa s obsahom prednášok vypracovávajú prípadové štúdie, kde sa hlbšie zaoberajú aj prípadmi násilia páchaného na ženách v praktickom živote. A to sú nielen prípady zo Slovenska, ale aj zo sveta. Viktimológia hovorí o starostlivosti o obeť.

Ďalšou fakultou, ktorá tému násilia na ženách reflektuje, je **Pravoslávna bohoslovecká fakulta** Prešovskej univerzity v Prešove, ktorá v roku 2015 usporiadala konferenciu na tému kresťanského manželstva. Okrem toho k téme publikujú učiteľia z tejto fakulty podľa kategórií:

- Príčiny domáceho násilia z pohľadu kresťanskej biblistiky a asketiky / Štefan Pružinský, ml. - In: Pravoslávny teologický zborník XXXVI(21) -2010. - Prešov : Prešovská univerzita

v Prešove, Pravoslávna bohoslovecká fakulta, 2010. - ISBN 978-80-8068-831-8. - S. 12-20. Pružinský Štefan, ml. (100%).

- ŠIP, Maroš. Sociálna otázka zlého zaobchádzania so seniormi : (fenomén týrania, zneužívania a zanedbávania seniorov). In Sociálna a duchovná revue : vedecký recenzovaný časopis o aktuálnych sociálnych a duchovných otázkach, ISSN 1338-290X. 2014, roč. 5, č. 4, s. 68.

Podujatia, ktoré reflektujú tému, sa realizujú aj na **Filozofickej fakulte** Prešovskej univerzity v Prešove na Inštitúte edukológie a sociálnej práce, Inštitúte etiky a bioetiky, Inštitúte politológie a v rámci všetkých učiteľských programov (anglistika, germanistika, romanistika a iné), v ktorých sa parciálne spomína „gender“ z rôznych uhlov pohľadu. Odborníčkou v tejto oblasti je doc. Mgr. Monika Bosá, PhD. z už spomenutého Inštitútu edukológie a sociálnej práce.

Na Prešovskej univerzite v Prešove existuje Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín, ktorého súčasťou je **Ústav rómskych štúdií**. V jeho kompetencii je antropologický výskum prof. RNDr. Ivana Bernasovského DrSc. a jeho tímu, kultúrno-antropologické práce Mgr. Alexandra Mušinku, PhD., rómskym témam sa venujú aj pracovníci z katedry sociálnej práce, z katedry histórie a pod. Toto pracovisko ponúka interdisciplinárne a integrálne výskumy zamerané na marginalizované komunity a v spolupráci s inými, vyššie menovanými pracoviskami.

Z uvedeného vyplýva, že téma prevencie a eliminácie násilia na ženách nie je zamestnancom Prešovskej univerzity v Prešove ľahostajná. Daná téma je v mnohých ohľadoch zapracovaná do syláb predmetov tak, aby sme podporili systematické vzdelávanie v tejto oblasti v jednotlivých predmetoch a študijných programoch. Pozitívnym príkladom je otváranie diskusie v slobodnom prostredí akademickej pôdy aj v kontexte širšieho vnímania predmetnej problematiky. Diskusie ukázali aj mieru porozumenia uvedenej problematike, pričom primárnym cieľom diskutujúcich, ktorí túto tému zdôrazňovali, bolo predovšetkým zdôraznenie jej dôležitosti. Univerzita podporuje vedeckú spoluprácu, iniciovanie spoločného výskumu a publikovania v uvedenej oblasti, s presahom do edukačnej praxe. Súčasťou aktivít je aj formulácia spoločných vyjadrení členiek a členov k aktuálnym udalostiam v súvislosti s extrémnym násilím nie len v akademickom prostredí, ale v širšej spoločenskej praxi.

Univerzita P.J. Šafárika v Košiciach, Fakulta verejnej správy a Právnická fakulta UPJŠ v Košiciach majú hodnotené oblasti zapracované v niektorých predmetoch, v ktorých sa zaoberajú aj násilím páchaným na ženách, ale aj všeobecne. Katedra trestného práva v danej oblasti zabezpečuje:

- vedenie záverečných prác na tému domáceho násilia a súvisiacej problematiky
- vedenie a oponovanie kvalifikačných prác na tému domáceho násilia a súvisiacej problematiky
- prednášky a semináre na tému domáceho násilia a súvisiacej problematiky v rovine Trestného práva hmotného a procesného.
- Prednášky a semináre na tému domáceho násilia a súvisiacej problematiky v rovine kriminologickej a viktimologickej. V rámci predmetu Kriminológia je pozornosť venovaná parciálnym otázkam osobnosť páchatel'a domáceho násilia, príčiny a podmienky páchania domáceho násilia (etyológia), formy výskytu domáceho násilia (morfológia), prevencia domáceho násilia (profylaxia). V rámci predmetu Viktimológia ako súčasti Kriminológie je pozornosť venovaná parciálnym otázkam osobnosť obete domáceho násilia, participácia obete domáceho násilia na procese samotného domáceho násilia, prevencia viktimizácie, pomoc obetiam násilných trestných činov, vrátane domáceho násilia a programy pomoci obetiam domáceho násilia na diferencovaných úrovniach.

- Forenzné disciplíny zabezpečované Katedrou trestného práva v súčinnosti s Lekárskou fakultou (Ústav patologického lekárstva a I. psychiatrická klinika) v rámci predmetu Súdne lekárstvo pre právnikov a Súdna psychiatria pre právnikov.
- Poukaz na mimo trestnoprávne inštitúty riešenia a postihu problematiky domáceho násillia, najmä poukaz na relevantné inštitúty občianskeho práva, rodinného práva, správneho práva.

Fakulta verejnej správy UPJŠ v Košiciach neponúka samostatný predmet zameraný na prevenciu a elimináciu násillia na ženách. Problematika násillia páchaného na osobách (nie len na ženách) je riešená v rámci prednášok a seminárov v niektorých predmetoch študijného programu verejná správa a študijného programu európska verejná správa v dennej a externej forme štúdia. Zoznam predmetov a stručná anotácia tém, ktoré sú zamerané na problematiku násillia páchaného na osobách: Povinný predmet bakalárskeho študijného programu verejná správa Správne právo hmotné I.

Problematike násillia na osobách (aj na ženách) je venovaná pozornosť na seminárnych cvičeniach v časti pojednávajúcej o priestupkovej zodpovednosti, v priebehu ktorých sa diskutuje o podmienkach administratívnoprávnej zodpovednosti za priestupky, priestupky s prvkom násillia nevynímajúc. Počet študentov, ktorí absolvovali predmet za roky 2014 a 2015: 229 (124+105).

Povinný predmet bakalárskeho študijného programu verejná správa a bakalárskeho študijného programu európska verejná správa: **Organizačné správanie**. V rámci prednášky Konflikty na pracovisku je pozornosť venovaná aj formám negatívneho správania sa zamestnancov na pracovisku (napr. šikanovanie, mobbing, bossing). Tieto témy sú následne podrobnejšie diskutované na seminárnych cvičeniach. Počet študentov, ktorí absolvovali predmet za roky 2014 a 2015: 230 (105+125).

Povinný predmet magisterského študijného programu verejná správa: **Základy trestnej zodpovednosti**. V rámci prednášok je pozornosť venovaná problematike podmienok trestnej zodpovednosti, najmä definícii trestného činu, všeobecným formám trestnej činnosti, záujmom chráneným trestno-právnymi normami, náležitostiam trestne zodpovedného subjektu, požiadavke zavinenia, konania, následku a príčinného vzťahu medzi nimi. Analyzovaný je pojem násillie, hrozba bezprostredného násillia, študenti sú oboznámení s podmienkami konania v krajnej núdzi a nutnej obrane. Témy sú podrobnejšie diskutované na seminárnych cvičeniach. Počet študentov, ktorí absolvovali predmet za roky 2014 a 2015: 239 (137+102).

Povinný predmet magisterského študijného programu verejná správa: **Pracovnoprávne vzťahy vo verejnej správe**: Predmetom seminárov na tému Základné zásady pracovného práva je venovaná pozornosť aj právu na ochranu manželstva, rodičovstva a rodiny – ústavné právo vyjadrené v čl. 41 Ústavy SR najmä vo vzťahu na ochranu záujmov detí (napr. v prípade týrania zamestnanej matky), ako aj konkrétne vyjadrenie tohto ústavného práva v pracovnom práve a v systéme sociálnej bezpečnosti, osobitne pri poskytovaní materskej a rodičovskej dovolenky. Osobitný dôraz je venovaný aj kategórii osamelá zamestnankyňa ... (ktorá môže byť objektom domáceho násillia). V kontexte základných zásad pracovného práva je venovaná pozornosť aj zákazu diskriminácie v pracovnoprávných vzťahoch v jej všeobecnosti, ako aj z hľadiska jednotlivých podôb diskriminácie, v tomto prípade napr. sexuálneho obťažovania (najmä vo vzťahu nadriadenosti a podriadenosti v pracovnoprávnom vzťahu). Počet študentov, ktorí absolvovali predmet za roky 2014 a 2015: 290 (160+130).

Povinne voliteľný predmet bakalárskeho študijného programu verejná správa: **Sociálna psychológia**. V rámci prednášky na tému Psychológia diskriminácie bola pozornosť venovaná ženám a mužom ako obetiam (domáce násillie, diskriminácia v práci). Boli vysvetlené a definované pojmy rodové stereotypy, ambivalentný sexizmus a sexizmus. V rámci prednášky Postoje a zmena postojov bola problematika násillia, ponižovania a podceňovania osôb na základe rodu venovaná v časti „naučené postoje“. Prednáška s názvom Agresivita bola venovaná

všetkým z uvedených oblastí – definovaniu pojmov (agresivita, hostilita, násilie ...), typom agresivity v rôznych sociálnych prostrediach, partnerské, rodinné násilie, agresivita v rámci inštitúcií (mobbing, bullying, bossing ...). Zároveň boli diskutované aj formy prevencie, spôsoby odhalenia obetí, naznačená možná pomoc. V rámci seminárnych cvičení sa o týchto témach podrobnejšie diskutovalo. Počet študentov, ktorí absolvovali predmet za roky 2014 a 2015: 181 (115+66).

Povinne voliteľný predmet magisterského študijného programu verejná správa: **Kriminológia**"

Na prednáškach a seminárnych cvičeniach je pozornosť venovaná problematike násilnej kriminality, konkrétne príčinám a podmienkam vzniku násilnej kriminality; stavu, štruktúre, úrovni a dynamike násilnej kriminality; charakteristike a typológii páchatel'ov a obetí násilnej kriminality; ako aj nožnej kontrole a prevencii násilnej kriminality s bližším zameraním sa aj na domáce násilie. Počet študentov, ktorí absolvovali predmet za roky 2014 a 2015: 116 (49+67).

Akadémiou ozbrojených síl (AOS) generála M.R.Štefánika L. Mikuláš boli v hodnotenom období realizované aktivity v prospech stratégie rodovej rovnosti a národného akčného plánu na prevenciu a elimináciu násilia na ženách. Priama výučba:

1.kadeti:

- Pedagogika a psychológia téma: Vojenské vyučovanie a výcvik (- súčasť - osobitosti prípravy žien) (60 minút)

- Vojenská psychológia a Vojenská sociológia - Témy: Stratégia rodovej rovnosti a ženy v zahraničných armádach – 2 prednášky (po 90 minút) 2 vyučovacie hodiny (90min),

2. Centrum vzdelávania AOS: Vyšší veliteľsko štábny kurz (VVŠK), témy: Stratégia rodovej rovnosti 1 vyučovacia hodina v každom kurze (90min), dôstojnícky kurz pre absolventov vysokých škôl, témy: Stratégia rodovej rovnosti 1 vyučovacia hodina v každom kurze (90min).

Centrum rodovej rovnosti na AOS L. Mikuláš - Cieľom súčasných aktivít v prospech trendov rovnosti príležitostí je aj založenie Centra rodovej rovnosti pri AOS. Hlavným cieľom je zvýšiť povedomie o dôležitosti a výhodách rodovej rovnosti v súkromnej aj verejnej sfére, vo vede, výskume a vzdelávaní. Otvorenie centra na AOs bolo uskutočnené 12.11.2015. V 2. Etape bude AOS informovať o zriadení a cieľoch centra - založenie internetovej stránky, zriadenie učebne, oslovenie spolupracovníkov, sumarizácia existujúcej zahraničnej aj slovenskej legislatívy, nosných dokumentov a štatistických údajov – plnené priebežne.

Úloha č. 29: „Vytvoriť a uviesť do praxe návrh na systematické vzdelávanie znalcov vykonávajúci činnosť podľa zákona č. 382/2004 Z.z., ktorí vypracovávajú znalecké posudky ohľadne násilia na ženách prostredníctvom Justičnej akadémie“

Zodpovednosť a vyjadrenie gestora	Indikátory	Termín plnenia
JA v spolupráci s MPSVR SR v rámci KMC	Počet vyškolených znalcov a znalkyň v odbore psychológia	31. 12. 2016

Stav plnenia ku koncu roka 2015:

Úloha sa priebežne plní

Inštitút pre výskum práce a rodiny

V oblasti znalectva bol v rámci KMC vypracovaný materiál *Vybrané aspekty znaleckého posudzovania prípadov násilia na ženách* (Hargašová M.), ktorý pomenúva problémové oblasti znaleckého posudzovania v týchto prípadoch a načrtáva možnosti riešenia, aby nedochádzalo k sekundárnej viktimizácii žien. Nakoľko je činnosť znalcov v odbore psychológia a psychiatria vysoko špecializovanou činnosťou a v trestnom konaní a občiansko-právnych konaniach je často

významným prvkom ďalšej podpory a ochrany žien pred násilím, nadviazali sme spoluprácu s Ministerstvom spravodlivosti SR s odborom znaleckej, tlmočnickej a prekladateľskej činnosti. Ten nám odporučil ako odbornú inštitúciu Ústav psychiatrie a psychológie pre ďalšiu spoluprácu v oblasti vypracovania metodiky pre znalcov a znalkyne a tréningov pre túto cieľovú skupinu.

V rámci prípravy novej právnej úpravy činnosti znalcov Odboru znaleckej, tlmočnickej a prekladateľskej činnosti MS SR doručili návrh na doplnenie nového odvetvia „Psychológia domáceho násillia a násillia na ženách“ v odbore Psychológia. Návrh nebol implementovaný z dôvodu nepredloženia návrhu novej právnej úpravy do legislatívneho procesu.

Úloha č. 30: Vzdelávanie trestných sudcov prostredníctvom Justičnej akadémie v oblasti násillia na ženách a domáceho násillia

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
JA	Počet absolventov vzdelávania	Priebežne s hodnotením k 31. 12. 2017

Stav plnenia ku koncu roka 2015:
Úloha priebežne plnená

Generálna prokuratúra SR v rámci implementácie NAP-u uviedla, že zabezpečuje vzdelávacie aktivity pre prokurátorov sú zabezpečované prostredníctvom Justičnej akadémie Slovenskej republiky. Na všetkých stupňoch prokuratúry na Slovensku sú podľa odborných predpokladov a životných skúseností určení prokurátori (najmenej jeden, podľa veľkosti prokuratúry) pre trestnú činnosť na úseku ochrany rodiny a mládeže. Jeho povinnosťou je individuálne sa vzdelávať na určenom úseku a súčasne sa zúčastňovať všetkých vzdelávacích aktivít organizovaných Justičnou akadémiou Slovenskej republiky alebo Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky, resp. krajskou prokuratúrou. Vzdelávanie prokurátorov vykonávané Justičnou akadémiou prebieha na základe schválenej Koncepcie vzdelávania Justičnej akadémie a dotýka sa aj sudcov a justičných čakatel'ov. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky každoročne usporadúva vnútro rezortné semináre zamerané na aktuálne problémy v prokurátorskej praxi týkajúcej sa ochrany rodiny a mládeže. V odpočítanom období sa realizovali nasledovné vzdelávacie podujatia: V dňoch 26.-28. 10. 2014 sa konal II. ročník workshopu „Ochrana ľudských práv v prípravnom konaní“, 3.2.2014 usporiadala Generálna prokuratúra Slovenskej republiky v Starej Lesnej pracovnú poradu prokurátorov – špecialistov na trestnú činnosť mladistvých a maloletých, trestné činy spáchané na deťoch a násillie v rodinách k aplikačným problémom na úseku trestnej činnosti mladistvých a násillia na deťoch, ženách a v rodinách. Porady sa zúčastnili aj znalci z odboru psychiatria a psychológia a pracovníčky Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (75 účastníkov), 18.-20.11.2015 zorganizovala Generálna prokuratúra Slovenskej republiky pre prokurátorov – špecialistov na trestnú činnosť mladistvých, trestné činy spáchané na deťoch a násillie v rodinách pracovnú poradu k aplikačným problémom na úseku trestnej činnosti mladistvých a násillia na ženách a deťoch v rodinách, ktorej sa zúčastnilo 73 prokurátorov a traja externí lektori. Seminára sa zúčastnili znalkyne z odboru psychiatrie a psychológie, ktoré sa zamerali na problematiku vylúchov maloletých osôb a obetí násillia a špecifiká prístupu k tejto kategórii svedkov.

Úloha č. 31: „V spolupráci s Radou Európy zabezpečiť vzdelávanie profesií zabezpečujúcich vymáhateľnosť práva (polícia, prokuratúra, súdnictvo)“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v rámci KMC v súčinnosti	Počet vyškoleneých	31. 12. 2016

Stav plnenia ku koncu roka 2015:

74

Úloha splnená**Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Inštitút pre výskum práce a rodiny**

Inštitút pre výskum práce a rodiny v rámci NP *Podpora eliminácie a prevencie násilia na ženách* bolo v spolupráci s MVO, špecializovanými pre problematiku násilia na ženách, vyškolených 50 zamestnancov/kýň zo sociálnej oblasti, vrátane terénnych sociálnych pracovníkov/čok (TSP) pracujúcich v MRK. Pätnástim osobám bol poskytnutý tréning pre zvýšenie alebo získanie lektorských zručností v oblasti násilia na ženách.

V oblasti vzdelávania terénnych sociálnych pracovníčok a pracovníkov v marginalizovaných rómskych komunitách (MRK) nadviazalo **Koordináčno metodické centrum pre domáce a rodovo podmienené násilie** spoluprácu s Implementačnou agentúrou MPSVR SR.

Organizovali sa prvé tréningy pre multiplikátorov/ky boja proti NPŽ v oblasti terénnej sociálnej práce v MRK (21.-22.9, 5.-6.10, 19.-20.10.). Ich cieľom bolo nielen vzdeliť koordinátorov/ky terénnej sociálnej práce v MRK ale aj identifikovať budúcich lektorov/ky v téme rodovo podmieneného a domáceho násilia pri vzdelávaní terénnych sociálnych pracovníčok a pracovníkov, preto bol tréning navrhnutý a realizovaný aj s komponentom trénerských zručností. Realizácii tréningu predchádzalo vytvorenie osobitného tréningového manuálu a príručky pre účastníkov a účastníčky (kol. autoriek). Celkový počet účastníkov a účastníčok tréningov bol 24 a bolo odtrénovaných 102 hodín. Súčasne sa na úrovni koordinácie sociálnej terénnej práce identifikovali 4 osoby, ktoré môžu byť zapojené do lektorskej činnosti pre túto cieľovú skupinu.

Vzdelávanie terénnych sociálnych pracovníčok a pracovníkov v marginalizovaných rómskych komunitách (MRK) bude priebežne pokračovať, aby sa tým prehĺbili poznatky, ale aj zabezpečilo vzdelávanie nových osôb zapojených do TSP.

Úloha č. 33: „Zabezpečiť vzdelávanie sociálnych pracovníkov v oblasti sociálnej diagnostiky a so zameraním na syndróm CAN a PTSD“*Zodpovednosť a vyjadrenie gestora**Indikátory**Termín plnenia*

ÚPSVR

Počet vyškolených zamestnancov úradov PSVR

priebežne do roku 2015

Stav plnenia ku koncu roka 2015:

525

Úloha splnená**Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny**

V roku 2014 absolvovali vedúci oddelení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately úradov PSVaR odbornú prípravu o syndróme CAN s odbornou garanciou vybraných autorov vyššie uvedenej príručky. V roku 2015 absolvovalo 525 zamestnancov oddelení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately úradov PSVaR vzdelávanie na tému sociálna diagnostika.

Úloha č. 34: „Zabezpečovať vzdelávanie príslušníkov Policajného zboru v problematike prevencie a eliminácie násilia na ženách“*Zodpovednosť a vyjadrenie gestora**Indikátory**Termín plnenia*

MV SR

Počet vyškolených

Priebežne

Stav plnenia ku koncu roka 2015:

998

Úloha priebežne plnená

Prezídium Policajného zboru uviedlo, že na stredných odborných školách Policajného zboru v rámci pomaturitného kvalifikačného štúdia (základná policajná príprava - práporčícka) je táto problematika obsiahnutá v školských vzdelávacích programoch a vyučuje sa v predmetoch:

Základný policajný výcvik

- oprávnenie policajta vykázat' zo spoločného obydlija podľa § 27a zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov,
- polícia a ľudské práva, základné štátoprávne normy Slovenskej republiky.

Služba poriadkovej polície/služba hraničnej a cudzineckej polície

- písomnosti v súvislosti s oprávnením vykázat' zo spoločného obydlija podľa § 27a zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov,
- komplexné integrované cvičenie, praktický nácvik realizácie oprávnenia vykázat' zo spoločného obydlija (taktika a postup policajta pri vykázaní osoby, spracovanie dokumentácie modelového prípadu v súlade s § 27a a § 29 zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov),
- služobné zákroky proti jednotlivým kategóriám osôb (v rámci modelových situácií s prvkom domáceho násilia ako jednej z často sa vyskytujúcich situácií v policajnej praxi),
- poskytovanie ochrany osobám povereným výkonom rozhodnutia (§ 73 ods. 3 zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov),
- odhaľovanie cezhraničnej trestnej činnosti (napr. obchodovania s ľuďmi).

Právo

- pojmy podľa 5. hlavy všeobecnej časti Trestného zákona (pojmy blízka osoba, chránená osoba),
- osobitná časť Trestného zákona (trestné činy znásilnenia, obchodovania s ľuďmi, týrania blízkej osoby a zverenej osoby).

Etika a psychológia policajnej práce

- domáce násilie (agresia v domácom prostredí, podoby domáceho a rodinného násilia, násilie medzi partnermi v intímnych vzťahoch, faktory partnerskej agresie, žena ako obeť agresie a domáceho násilia, cyklus a dynamika domáceho násilia, psychologický profil a efektívna komunikácia s obeťou domáceho násilia),
- domáce násilie (deti ako obeť domáceho násilia, charakteristika abuzívnych rodičov, incest a pedofília),
- viktimológia (náuka o obetiach trestných činov, komunikácia s obeťou trestných činov).

Takéto vzdelávanie absolvujú všetci novoprijatí príslušníci Policajného zboru a získavajú ním kvalifikáciu na výkon štátnej služby príslušníka Policajného zboru. V roku 2015 toto vzdelávanie celkovo absolvovalo 508 príslušníkov PZ. Na stredných odborných školách Policajného zboru v rámci pomaturitného zdokonaľovacieho štúdia (špecializovaná policajná príprava - dôstojnícka) je táto problematika obsiahnutá v školských vzdelávacích programoch a vyučuje sa v predmetoch:

Služba poriadkovej polície/služba hraničnej a cudzineckej polície

- oprávnenie policajta vykázat' osobu zo spoločného obydlija podľa § 27a zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov,
- praktické cvičenia na túto podtému podľa modelových situácií (poslucháči si nacvičujú postupy podľa osobitného zákona a interného predpisu - vykonávanie služobných

zámkrokov v rámci modelových situácií s prvkom domáceho násilia ako jednej z často sa vyskytujúcich situácií v policajnej praxi).

Právo

- polícia a ľudské práva,
- Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách (poslucháči sú oboznámení s týmto materiálom).

Etika policajnej práce

- domáce násilie (rizikové faktory domáceho násilia, formy domáceho násilia, fázy domáceho násilia).

V roku 2015 toto vzdelávanie absolvovalo celkovo 338 príslušníkov PZ. Vzdelávanie príslušníkov Policajného zboru, ktorí sú študentmi Akadémie Policajného zboru, v problematike prevencie a eliminácie násilia páchaného na ženách, je vykonávané v rámci prednášok a seminárov z predmetu Teória a metodika vyšetrovania, kde sú oboznámení s metodikou vyšetrovania trestných činov súvisiacich s domácim násilím.

V oblasti vzdelávania príslušníkov Policajného zboru poskytovala Katedra spoločenských vied Akadémie Policajného zboru v Bratislave v rámci vysokoškolských prednášok realizovaných vo vybraných spoločensko-vedných predmetoch, najmä psychológie, sociológie, etiky a sociálnej komunikácie kvalifikované vedecko-odborné informácie o spoločensko-kultúrnych, sociálno-psychologických a etických faktoroch, ktoré podmieňujú jednotlivé formy a prejavy rodovo podmieneného násilia. V súlade so zameraním a obsahom jednotlivých seminárov boli v uvedenom kontexte zaradené pre študentov bakalárskeho a magisterského štúdia aktuálne témy referátov a seminárnych prác týkajúce sa najmä riešenia a eliminácie tohto negatívneho spoločenského problému.

V hodnotenom období bola úspešne obhájená diplomová práca špeciálne vypísaná na danú problematiku: „Domáce násilie a systém ochrany v SR“ (aut. Bc. E. Mužíková, škol. Dr. A. Pastúchová-Neumannová, PhD.).

Na akademický rok 2015/2016 Katedra spoločenských vied Akadémie Policajného zboru v Bratislave vypísala cielene zameranú tému dizertačnej práce: „Sociálno-psychologické aspekty služobnej činnosti príslušníkov PZ pri riešení prípadov domáceho násilia“, ktorá v súlade s aktuálnymi požiadavkami NAP by mala prispieť k skvalitneniu psychologickej prípravy príslušníkov Policajného zboru v danej oblasti.

Katedra spoločenských vied Akadémie Policajného zboru v Bratislave pravidelne vypisovala s touto problematikou rôzne témy súťažných prác v rámci ŠVOČ. V tomto akademickom roku 2015/2016 je prihlásená do súťaže ŠVOČ súťažná práca: „Postoje obetí domáceho násilia k realizovaným služobným zákrokom.“

V oblasti vedecko-teoretickej činnosti uskutočnila Katedra spoločenských vied Akadémie Policajného zboru v Bratislave v dňoch 02. - 03. 10. 2014 medzinárodnú vedeckú konferenciu: „Súčasná spoločenská kríza a jej negatívne prejavy s dôrazom na vedomie a správanie mladých príslušníkov Policajného zboru“. Širokospektrálne zameraný obsah konferencie vytvoril vhodný priestor aj na diskusiu o parciálnych otázkach predmetnej problematiky z viacerých aspektov, od konkrétnej pomoci obetiam násilia, preventívnej činnosti až po potrebu skvalitnenia vzdelávania príslušníkov policajného zboru. V diskusných vystúpeniach napríklad riaditeľka SOŠ PZ v Košiciach plk. L. Vargová poukázala na plnenie cieľov výchovy a vzdelávania v tejto oblasti v rámci základnej policajnej prípravy. Vedúca katedry sociológie UKF v Nitre Dr. Štrbová upozornila na niektoré sociálno-patologické prejavy šikanovania v školskom prostredí a podobne. Z konferencie bol vydaný zborník príspevkov.

Pedagógovia Katedry spoločenských vied Akadémie Policajného zboru v Bratislave sa aktívne zúčastňovali rôznych odborných aktivít Koordinačno-metodického centra pre rodovo

podmienené násilie (KMC), napríklad otváraciej konferencie (14. 04. 2015) na projekt „Koordinačno-metodické centrum pre rodovo podmienené násilie“ (KMC) a workshopu, ktorý organizovalo KMC v spolupráci s Radou Európy s cieľom zmapovať vzdelávacie potreby policajtov s ohľadom na tému rodovo podmieneného násilia.

V oblasti vedecko-výskumnej činnosti Katedra spoločenských vied Akadémie Policajného zboru v Bratislave a Katedra vyšetrovania Akadémie Policajného zboru v Bratislave (doc. K. Murdza, PhD., JUDr. L. Vajzer, PhD. a Mgr. I. Sabolová) aktívne participujú na projekte financovanom z grantov Nórskeho kráľovstva prostredníctvom Nórskeho finančného mechanizmu: „Koordinačno-metodického centra pre rodovo podmienené a domáce násilie.“ V súčasnom období prebieha príprava dizajnu, metodiky a dotazníka k výskumu: „Mapovanie postupov vyšetrovateľov v prípadoch násilia páchaného na ženách.“

Katedra vyšetrovania Akadémie Policajného zboru v Bratislave v rámci prednášok a seminárov z predmetu Teória a metodika vyšetrovania realizovala vzdelávanie študentov k problematike prevencie a eliminácie násilia páchaného na ženách. Uvedené prednášky a semináre boli venované metodike vyšetrovania trestných činov súvisiacich s domácim násilím a za hodnotené obdobie 2014 a 2015 bolo celkovo vyškolených 152 študentov denného a diaľkového štúdia so špecializáciou „Teória a prax vyšetrovania“. Z uvedenej problematiky boli vypracované dve záverečné (diplomové) práce.

Metodika vyšetrovania trestných činov súvisiacich s domácim násilím bola aj v hodnotenom období zaradená do vyučovacieho procesu pre študentov Akadémie Policajného zboru v Bratislave magisterského štúdia a špecializovaného policajného štúdia pre vyšetrovateľov Policajného zboru. V roku 2015 bola na Akadémii Policajného zboru v Bratislave publikovaná a pre študentov je aj dostupná vedecká monografia „Vyšetrovanie domáceho násilia v Slovenskej republike“.

Preventívne aktivity na predmetnú tému, boli v hodnotenom období realizované pedagógmi Katedry vyšetrovania Akadémie Policajného zboru v Bratislave formou prednášok a v rámci účasti na konferenciách, organizovaných či už ústrednými orgánmi štátnej správy, ako aj vysokými školami v rámci Slovenskej republiky.

Uvedenej problematike venuje taktiež permanentnú pozornosť Katedra kriminálnej polície Akadémie Policajného zboru v Bratislave. V období rokov 2014 a 2015 otázky týkajúce sa prevencie a eliminácie násilia na ženách boli predmetom diskusie na seminároch v študijných predmetoch: Operatívno pátracie služby, Operatívno pátracie činnosti a Operatívne systémy a procesy. Študenti sú oboznamovaní s účelovou realizáciou procesov operatívno pátracej činnosti na tomto úseku kriminality (zamedzovanie a predchádzanie trestnej činnosti) a to v konkrétnom systéme (impulz, potreba, ciele, úlohy, výstup a jeho prezentácia, akceptácia dosiahnutých výsledkov a efektov, spätná väzba). Úloha sa plní priebežne.

5. PRIMÁRNA PREVENCIA

Operačný cieľ

Predchádzať vzniku násilia a akejkol'vek situácii, ktorá prispieva k vzniku a tolerancii násilia

Úloha č. 36: „Zrealizovať mediálnu kampaň zameranú na prevenciu násilia na ženách“

Zodpovednosť a vyjadrenie gestora	Indikátory	Termín plnenia
MPSVR SR v spolupráci s KMC	Zrealizovaná kampaň Monitoring médií	31.12.2016

Stav plnenia ku koncu roka 2015:

Úloha priebežne plnená

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

V roku 2015 začalo MPSVR SR s prípravou mediálnej kampane na tému prevencie násilia na ženách, špeciálne sexuálneho násilia v párových vzťahoch mladých ľudí. Úloha bude splnená podľa plánu.

Úloha č. 37: „Celoročne, realizovať informačno-vzdelávacie aktivity/osvetové aktivity o problematike násilia na ženách a domáceho násilia so zapojením odborných profesií najmä z odborov psychológie, medicíny, pedagogiky, práva, sociálnej práce a sociológie., napr. počas kampane „16 dní proti násiliu na ženách“

Zodpovednosť a vyjadrenie gestora	Indikátory	Termín plnenia
MPSVR SR v spolupráci s KMC, ostatné relevantné rezorty, samosprávne kraje a obce, MVO	Počet zrealizovaných aktivít Počet mediálnych výstupov	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019

Stav plnenia ku koncu roka 2015:

Úloha priebežne plnená

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky má na podporu prevencie a eliminácie násilia páchaného na ženách vyčlenené finančné prostriedky v rámci dotačného programu Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva. Program je zameraný na podporu kultúry osôb so zdravotným postihnutím a inak znevýhodnené skupiny obyvateľstva. V roku 2014 - 2015 išlo konkrétne o podporu projektov v oblasti kultúry, ktoré prispievajú k implementácii rodovej rovnosti (ženy - matky, týrané ženy, nediskriminácia žien po 45 roku života, ženy - migrantky, rómske ženy a pod.) a tiež prevencii v oblasti obchodovania s ľuďmi. V roku 2014 - 2015 boli z dotačného systému MK SR - dotačného programu Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva a dotačného programu Umenie podporené projekty: Zážitková arteterapia pre týrané ženy (realizované v roku 2014 a 2015), OZ Transparentnosť, Košariská (5 500 €); Ženy on-line 2 a Ženy on-line 3 (realizované v roku 2014 a 2015) - kreatívne ateliéry pre znevýhodnené skupiny žien, Galéria umelcov Spiša v Spišskej Novej Vsi (4 500 €); Tvoríme, teda sme ... (realizované v roku 2014) - tvorivé dielne pre členky klubu VENUŠA - realizácia kultúrnej aktivity pre ženy so zdravotným postihnutím, Zemplínske osvetové stredisko v Michalovciach (1 000 €); Festival /fjúžn/ (realizované v roku 2014 a 2015) - multižánrové kultúrne aktivity na podporu interkultúrneho dialógu, predchádzanie diskriminácie, xenofóbie vrátane kultúrnych aktivít na integráciu žien migrantiek, Nadácia Milana Šimečku, Bratislava (10 000 €); Zapojenie komunit cudzincov do festivalu /fjúžn/ (realizované v roku 2014 a 2015), - sprievodné aktivity na

podporu medzikultúrneho dialógu a predchádzanie diskriminácie cudzincov, xenofóbie vrátane kultúrnych aktivít na integráciu žien - migrantiek, Nadácia Milana Šimečku, Bratislava (6 000 €). V rokoch 2014 – 2015 bolo v rámci dotačného systému MK SR podporených celkom 9 kultúrnych podujatí v celkovej sume 27 000 €.

Bratislavský samosprávny kraj v hodnotenom období realizoval seminár zameraný na problematiku násilia na ženách a domáceho násilia pod názvom „Možnosti pomoci ženám, na ktorých je páchané násilie“. Seminár sa uskutočnil dňa 30.11.2015.

Trnavský samosprávny kraj sa stotožňuje s úlohou všetkých zainteresovaných subjektov a osôb - rozširovať povedomie o násilí ako o porušovaní ľudských práv a informovať verejnosť o skutočných príčinách a dôsledkoch násilia. Osobitný dôraz je potrebné klásť na skupiny, ktoré sú najčastejšie ohrozené násilím – ženy, deti, starší a zdravotne postihnutí ľudia. Zmena stereotypných postojov spoločnosti prispeje k zníženiu násilia páchaného na ženách a v rodinách a k zvýšeniu ohlasovania spáchaného násilia. Obete násilia alebo hrozby násilia potrebujú mať k dispozícii okamžitú profesionálnu pomoc, ktorá zohľadňuje ich špecifickú situáciu a potreby.

Prešovský samosprávny kraj podporuje aktivity MVO a ich informačno - vzdelávacie aktivity v problematike násilia. Okrem podpory má odbor sociálny spracovaný a zverejnený na stránke kraja informačný leták „Metodickú príručku pre pomáhajúcich profesionálov“ o problematike násilia na ženách, ktorý je dostupný všetkým zamestnancom zariadení ako aj verejnosti.

Trenčiansky samosprávny kraj v rámci realizácie informačno – vzdelávacích aktivít o problematike násilia páchaného na ženách a domáceho násilia so zapojením odborných profesií boli urobené aktivity: za rok 2014: Aliancia žien Slovenska spolu so strednými odbornými školami pripravila a zrealizovala prednášky a workshopy pre žiakov stredných škôl v Novom Meste nad Váhom a v Považskej Bystrici v júni 2014 pod názvami: „Problematika domáceho násilia“ a „Domáce násilie“. Stredná odborná škola obchodu a služieb Prievidza v novembri 2014 podporila zbierku „Svetový deň týraných detí“. Krajský policajný zbor v Trenčíne v rámci primárnej prevencie týždňa Boja proti násiliu páchanom na ženách a Medzinárodného dňa boja proti násiliu pripravil a zrealizoval pre stredné školy v Trenčíne besedy a prednášky s názvami: „Obchodovanie s bielym mäsom – boj proti násiliu páchanom na ženách“ a „Obchod s ľuďmi“. Koordinátori prevencie sociálno-patologických javov a výchovní poradcovia na stredných školách v marci 2014 pripravili a zrealizovali pre učiteľov, žiakov a rodičov stredných škôl prednášky a diskusie spojené s prezentáciou na tému „Obchodovanie s ľuďmi hrozba alebo strašiak“.

V roku 2015: žiaci SPŠ Myjava sa v januári 2015 zapojili do projektu „Jeden svet na školách“, ktorého cieľom bola prevencia obchodovania s ľuďmi. Firma AVON a Mestská knižnica v Bánovciach nad Bebravou pripravila a zrealizovala vo februári a v novembri 2015 pre žiakov stredných škôl v Bánovciach nad Bebravou prednášky s názvom „Násilie na ženách“. Výchovný poradca SOŠ Bánovce nad Bebravou rozbehol v septembri 2015 kampaň na školskej sociálnej sieti s názvom „Medzinárodný deň boja proti násiliu páchanému na ženách“. Koordinačno-metodické centrum pre rodovo podmienené a domáce násilie Bratislava pripravilo a zrealizovalo pre žiakov stredných škôl v Bánovciach nad Bebravou prednášku s besedou a aktivitami žiakov s názvom „Domáce násilie“. Slovenská katolícka charita, RÚVZ v Považskej Bystrici a SZŠ v Považskej Bystrici v apríli 2015 pripravili a zrealizovali interaktívnu prednášku „Stop obchodovaniu s ľuďmi“ pre žiakov stredných škôl v Považskej Bystrici. Krajský policajný zbor v Trenčíne pripravil a realizoval pre žiakov stredných škôl v Trenčíne a v Novom Meste nad Váhom počas novembra 2015 prednášky „Domáce násilie, násilie páchané na ženách“ a „Stop násiliu na ženách“ a besedu „Sexuálne zneužívanie a legislatíva“. V zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK sa organizujú diskusie na tému eliminácie a prevencie násilia páchaného na ženách a domáceho násilia so sociálnymi pracovníkmi a rodinnými príslušníkmi.

V zariadenia sociálnych služieb neverejných poskytovateľov **Banskobystrického samosprávneho kraja** ako aj v zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti BBSK počas rokov 2014 a 2015 prebiehali informačno-vzdelávacie aktivity v oblasti prevencie a eliminácie násilia páchaného na ženách. Zoznam konferencií je uvedený v prílohe.

V priebehu sledovaného obdobia boli z úrovne **Košického samosprávneho kraja** organizované 2 vzdelávacie stretnutia v danej oblasti pre sociálnych pracovníkov zamerané na rizikové faktory, manažment rizík a manažment bezpečia v prípadoch násilia páchaného na ženách v intímnych vzťahoch. Do kampane 16 dní aktivizmu proti násiliu páchanému na ženách sa KSK zapojilo v rámci aktivít OZ Fenestra.

V oblasti primárnej prevencie **OZ Odysseus** počas trvania projektu Koniec násilia, čas na práva sa vybraní/é pracovníci/čky zúčastnili na mediálnom tréningu. Cieľom bolo zvýšenie kapacít OZ Odysseus v oblasti komunikácie s verejnosťou na tému násilia páchanom na ženách pracujúcich v sex biznise. Počas roka bolo publikovaných niekoľko mediálnych výstupov s tematikou násilia v pouličnom sex biznise. Problematike sex biznisu a násilia sa venovali Denník N, Pravda, televízia JOJ alebo portály Aktuality.sk a Webnoviny. Súčasťou aktivít bola aj kampaň zameraná na zvýšenie povedomia o problematike pre širokú verejnosť. Známa komička Evelyn si vo videu zahrála ženu pracujúcu v sex biznise a video zverejnené na sociálnych sieťach zaznamenalo viac ako 15 000 pozretí. Súčasťou scitlivovacej kampane bola aj plagátová kampaň v prostriedkoch MHD.

Centrum Slniečko, n.o. Nitra Informačné kampane a sieťovanie: Projekt SILOČIARY pod názvom „MOSTY K SPOLUPRÁCI“ realizovaný v roku 2015. Cieľom projektu bolo zvyšovanie informovanosti a zainteresovanosti predstaviteľov samosprávy na riešení problematiky porušovania ľudských práv detí so syndrómom CAN a obetí domáceho násilia s cieľom aktivizácie samosprávy na posilňovaní práv svojich občanov ohrozených násilím a tiež sieťovanie subjektov participujúcich na pomoci obetiam násilia, pretože pre včasnú a efektívnu pomoc dieťaťu so syndrómom CAN alebo dospeljej obeti domáceho násilia je nutný spoločný postup zúčastnených strán. Uskutočnili sa osobné stretnutia a konzultácie s predstaviteľmi všetkých obcí NSK s cieľom aktívne ich zapojiť do riešenia situácie obetí domáceho násilia a ponukou pomoci zo strany odborného tímu Centra Slniečko, n.o., boli zrealizované 2 odborné semináre v identifikácii domáceho násilia, spracované informačné letáky následne distribuované na obce. Na zvýšenie informovanosti a prevencie v oblasti eliminácie násilia páchaného na ženách a domáceho násilia sme zrealizovali

- Kampane v rámci projektu Bezpečný ženský dom – priestor pre plnohodnotný život bez násilia: Kampaň „Aj z násilia vedie bezpečná cesta“ – zrealizovaná v NR kraji, (citylighty, letáky) vo vybraných mestách a obciach Nitrianskeho samosprávneho kraja.
- Konferenciu „Aj z násilia vedie bezpečná cesta“ s medzinárodnou účasťou
- Prebieha celoročná informačná kampaň prostredníctvom Chránenej dielne Centra Slniečko, n.o.; preventívny program Kozmove dobrodružstvá zameraný na prevenciu násilia na školách – vytvorenie špecializovaného preventívneho a intervenčného programu
- Internetové vzdelávanie v oblasti násilia páchaného na deťoch, internetové vzdelávanie v oblasti násilia páchaného na ženách; internetové vzdelávanie v oblasti právneho minima pre oblasť násilia páchaného na ženách a na deťoch; špecializované vzdelávanie v oblasti správnych a nesprávnych postupov pri intervencii sexuálne zneužívanému dieťaťu v kontexte sekundárnej viktimizácie. Zamestnanci/kyne Centra Slniečko bolo zapojení do projektu multi-inštitucionálnej spolupráce a zúčastňovali sa pravidelných pracovných stretnutí pracovnej skupiny

Úloha č. 38: „Sprístupňovať laickej aj odbornej verejnosti informácie o problematike násilia na ženách, vrátane medzinárodných záväzkov SR v oblasti ľudských práv, osobitne práv žien, vrátane násilia na ženách ako porušovania práv žien a formy diskriminácie žien“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v spolupráci s KMC, ostatné relevantné rezorty, samosprávne kraje a obce, MVO	Počet zrealizovaných aktivít Počet mediálnych výstupov	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019
Stav plnenia ku koncu roka 2015: Úloha priebežne plnená		

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Inštitút pre výskum práce a rodiny

V oblasti primárnej prevencie sa projekt KMC venuje prevencii násilia najmä prostredníctvom informovania mladých ľudí, študentov a študentiek, a organizovaním besied o násilí. Spoluprácou s Olympiádou ľudských práv, ktorú organizuje Helsinský výbor na Slovensku, KMC otvorilo svoju ponuku aktivít v oblasti prevencie v októbri 2015. Učítelia a učiteľky stredných škôl mali príležitosť zúčastniť sa prednášok o problematike násilia na ženách a domáceho násilia z pohľadu ľudských práv ako aj workshopu na tému „Domáce a rodovo podmienené násilie“. V súčasnej dobe sú na stredných školách organizované individuálne workshopy. Expertky a experti z KMC oslovili vyše 700 ľudí do mája 2016 (študentov a študentiek a ich pedagógov a pedagogičky) v rámci primárnej prevencie.

V októbri 2015 sme v spolupráci s Olympiádou ľudských práv realizovali prednášky (Petöcz K., Guráň P., Figush V.), ktoré upozornili na potrebu a prevencie a eliminácie násilia na ženách a domáceho násilia ako jedného zo základných predpokladov ochrany a podpory ľudských práv a demokratického občianstva v sérii podujatí realizovaných v 8 samosprávnych krajoch (12. – 21.10.2015). Tým účastníkom a účastníckam prednášok, ktorí/-é mali záujem sme dodatočne poskytli možnosť zúčastniť sa workshopov na tému „Domáce a rodovo podmienené násilie“. Na workshop sme pripravili Informačnú príručku pre učiteľov a učiteľky: Násilie páchané na ženách a domáce násilie. Podujatie s touto štruktúrou bolo realizované v ôsmich samosprávnych krajoch a celkový počet účastníkov na prednáškach a workshopoch bol 363, v prevažnej väčšine učiteľov a učiteľky stredných škôl.

Na základe spätnej väzby od učiteľov a učiteľiek sme vytvorili ponuku workshopov pre študentov a študentky stredných škôl a boli sme prizvaní a prizvané pedagógmi a pedagogičkami zrealizovať workshopy na školách. Spolu sme teda za uplynulé obdobie troch mesiacov oslovili v rámci primárnej prevencie 678 osôb (väčšinou študentov a študentiek stredných škôl, a ich pedagógov a pedagogičky).

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR plnilo zverenú oblasť a úlohu z NAP-u najmä prostredníctvom Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť, v spolupráci s relevantnými rezortmi a subjektmi. **Rada vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť** (ďalej len „rada“) je stálym odborným, poradným, koordinačným a konzultatívnym orgánom vlády SR v oblasti presadzovania zásady rovnakého zaobchádzania a princípu rovnosti, vrátane rodovej rovnosti a sleduje vnútroštátne plnenie medzinárodných záväzkov SR v oblasti ochrany ľudských práv. Post predsedu rady zastával od októbra 2012 - do augusta 2015 podpredseda vlády a minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR p. Miroslav Lajčák. Jedným z výborov rady je Výbor pre rodovú rovnosť (ďalej len „výbor“), aktívnou členkou ktorého je za MZVaEZ SR generálna riaditeľka sekcie medzinárodnoprávnej a konzulárnej p. Barbara Illková. Za sledované obdobie 2014 - 2015 napredoval proces prípravy *Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v SR*. Stratégia bola schválená vládou SR dňa 18. februára 2015 uznesením č. 71/2015 a tvorí komplexný základ pre ďalšiu tvorbu ľudskoprávnych politík. Jej prijatím bol zavŕšený vyše dvojročný intenzívny

proces organizovaný a koordinovaný MZVaEZ SR, ktorý prebiehal otvoreným a participatívnym spôsobom s priamou účasťou odbornej a laickej verejnosti. Rada sa stala počas tohto obdobia, pod vedením PPV a MZVaEZ SR, hlavným fórom a autoritou v agende ľudských práv na Slovensku a celospoločenská diskusia o ľudských právach sfunkčnila a skvalitnila dialóg medzi vládnymi inštitúciami, mimovládny sektorom a akademickou obcou. Súčasťou stratégie je aj *Východiskový materiál za oblasť rodovej rovnosti a práv žien* (schválený Výborom pre rodovú rovnosť 20.5.2014). Obsahuje priority a úlohy, ktoré majú má za cieľ zlepšiť postavenie žien. Tieto sa vzťahujú na oblasť legislatívy, kultúry, výchovy, vzdelávania, jazyka, médií, občianskych, politických, hospodárskych a sociálnych práv a inštitucionálneho a strategického zabezpečenia rodovej rovnosti.

Úloha č. 39: „Pri tvorbe pedagogických dokumentov týkajúcich sa relevantných predmetov základných a stredných škôl sa v rámci vzdelávania o ľudských právach zaoberať aj problematikou násilia na ženách a domáceho násilia a zamerať sa na výchovu k vzájomnej úcte medzi ľuďmi, k druhému pohlaviu ako aj k sebe samému, a učiť o rizikách virtuálneho sveta a jeho vplyve na toleranciu násilia.“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MŠVVaŠ SR a Štátny pedagogický ústav	Analýza pedagogických dokumentov	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019

Stav plnenia ku koncu roka 2015:

Úloha priebežne plnená

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

Za plnenie úlohy v oblasti Primárnej prevencie - pri tvorbe pedagogických dokumentov týkajúcich sa relevantných predmetov základných a stredných škôl sa v rámci vzdelávania o ľudských právach a problematiky násilia páchaného na ženách, je zodpovedný **Štátny pedagogický ústav**. Na základe analýzy pedagogických dokumentov jeho zamestnanci dokumentovali, že k napĺňaniu úlohy týkajúcej sa prevencie a eliminácie násilia na ženách prispievajú:

- niektoré vymedzené ciele vzdelávania, najmä rozvíjať u žiakov sociálne kompetencie s dôrazom na kultivovanú komunikáciu a spoluprácu; viesť žiakov k uplatňovaniu svojich práv, plneniu svojich povinností a rešpektovaniu práv iných ľudí;
- požiadavky na profil absolventa stupňa vzdelávania, formulované ako prijíma rozmanitosť ako prirodzenú súčasť spoločnosti, pozná a uplatňuje svoje práva a rešpektuje práva iných;
- povinné prierezové témy, predovšetkým výchova k manželstvu a rodičovstvu, ktorá je zameraná na utváranie základných vedomostí a zodpovedných postojov v oblasti partnerských vzťahov a rodičovstva v súlade s vedeckými poznatkami a etickými normami, pričom cieľom je, aby žiak získal predpoklady pre zodpovedné rozhodnutia v oblasti partnerských vzťahov, manželstva a rodičovstva. V rámci prierezovej témy osobnostný a sociálny rozvoj je zadaný cieľ, aby žiak získal a uplatňoval základné sociálne zručnosti na optimálne riešenie rôznych situácií; rešpektoval rôzne typy ľudí a ich názory a prístupy k riešeniu problémov.

V súvislosti s implementáciou záverov Národných akčných plánov, stratégií a prevencií do štátnych vzdelávacích programov je potrebné si uvedomiť, že problematika ľudských práv a práv dieťaťa je širokospektrálna a prierezová oblasť, najčastejšie sa začleňuje do obsahových a výkonových štandardov predmetov etická výchova a občianska náuka alebo ako prierezová téma predmetov. Súčasťou štátnych vzdelávacích programov pre základné školy a stredné školy je

vzdelávanie o ľudských právach zahŕňajúce aj problematiku násilia na ženách a domáceho násilia prostredníctvom výchovy k vzájomnej úcte medzi ľuďmi, k druhému pohlaviu ako aj k sebe samému.

Úloha č. 40: „Trvalo udržiavať a priebežne aktualizovať stránku www.zastavmenasilie.sk a www.gender.gov.sk.“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR	Počet prístupov na web	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	Ca. 50 000 ročne	
Úloha priebežne plnená		

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Odbor rodovej rovnosti a rovnosti MPSVR SR priebežne aktualizuje a udržiava obe web stránky v rámci vlastných administratívnych kapacít odboru. Stránku www.zastavmenasilie.sk aktualizujeme v spolupráci s KMC.

Úloha č. 41: „Pripraviť, vytlačiť a distribuovať informačný bulletin s príslušnými informáciami o poskytovanej právnej a inej pomoci.“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v spolupráci s implementátorom NP	Počet distribuovaných letákov	31.12.2015
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	47 500	
Úloha splnená		

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Inštitút pre výskum práce a rodiny

V rámci národného projektu *Prevenčia a eliminácia násilia na ženách* pripravených a vytlačených 21 000 plagátov a 26 500 samolepiek s informáciami o poskytovaných službách, z toho pre účely IVPR 8 340 infoplagátov v rôznych jazykových mutáciách: v slovenskom jazyku 5 000 ks, v maďarskom jazyku 920 ks, v rómčine 450 ks, v ukrajinčine 670 ks, v angličtine 850 ks a vo vietnamčine 450 ks, ako aj 10 000 samolepiek s číslom NLŽ 0800 212 212. Zvyšok boli informačné materiály a samolepky pre deväť partnerov projektu. Časť informačných materiálov bola distribuovaná okamžite, ďalšie sú distribuované priebežne podľa potreby.

Úloha č. 42: „Sledovať problematiku násilia na ženách a domáceho násilia v oblasti médií a marketingovej komunikácie na základe každoročného monitoringu vybraných médií s cieľom zefektívnenia legislatívnych a samoregulačných opatrení v oblasti médií.“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v súčinnosti s IVPR	Každoročné správy z monitoringu	Každoročne k 30. 6.
Stav plnenia ku koncu roka 2015:		
Úloha priebežne plnená		

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Inštitút pre výskum práce a rodiny

Monitoring vybraných médií a marketingovej komunikácie z hľadiska prevencie násilia na ženách a domáceho násilia sa zameriava na analýzu vybraných príkladov, ale aj komparáciu štandardizovaných údajov využitím medzinárodnej GMMP metodológie. Správa za roky 2014 a 2015 poskytuje porovnanie vybraných premenných a odporúčania pre ďalší legislatívne a samoregulačné opatrenia.

Úloha č. 43: „Aktualizovať a dopĺňať študijné materiály týkajúce sa problematiky rodovej rovnosti, nestereotypných rodových rolí, vzájomného rešpektu, nenásilného riešenia konfliktov v medziľudských vzťahoch, rodovo podmieneného násilia na ženách a práva na nedotknuteľnosť osoby v tematických plánoch príslušných predmetov katedier kriminológie, policajných vied a vyšetrovania“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MV SR prostredníctvom Akadémie PZ	Počet aktualizovaných materiálov	Priebežne
Stav plnenia ku koncu roka 2015:		
Úloha priebežne plnená		

Prezídium Policajného zboru uviedlo v odpočte, že vzdelávanie príslušníkov Policajného zboru - študentov Akadémie Policajného zboru (ďalej len „akadémia“), v problematike prevencie a eliminácie násilia páchaného na ženách, je vykonávané v rámci prednášok a seminárov z predmetu Teória a metodika vyšetrovania. Uvedené prednášky a semináre sú

venované metodike vyšetrovania trestných činov súvisiacich s domácim násilím, v ktorých sa traktuje citlivý psychologický a empatický prístup policajtov k obetiam domáceho násilia a spolupráca polície s občianskymi združeniami poskytujúcimi pomoc obetiam domáceho násilia. Problematika rodovo podmieneného násilia je taktiež súčasťou prednášok a seminárov z metodiky vyšetrovania trestných činov sexuálnej povahy.

Bola spracovaná *Metodika vyšetrovania trestných činov súvisiacich s domácim násilím*, ktorá bola zaradená do vyučovacieho procesu pre študentov akadémie magisterského štúdia a ŠPŠ - kurzov pre vyšetrovateľov. Táto obsahuje aj problematiku rodovo podmieneného násilia na ženách a deťoch. Metodika bola taktiež poskytnutá Prezídiu Policajného zboru na využívanie v praxi.

Na katedre policajných vied sú predmetné témy v modifikovanej podobe súčasťou výučby špecializačných tém Komunitná činnosť PZ a Domáce násilie, tieto tvoria portfólium predmetu Verejno poriadkové služby 2, vyučovaného v 6. semestri štúdia.

Na katedre kriminológie je predmetná problematika riešená predovšetkým v rámci výučby predmetu Kriminológia I v témach „Násilná kriminalita“ a „Viktimológia“ prednášaných študentom 3. ročníka bakalárskeho štúdia študijného odboru 8.3.1 ochrana osôb a majetku v študijnom programe bezpečnostno-právna ochrana osôb a majetku a študentom 2. ročníka bakalárskeho štúdia študijného odboru 8.3.2 bezpečnostné verejno-právne služby študijného programu bezpečnostno-právne služby vo verejnej správe. Študentom sú v rámci prednášok poskytované odborné teoretické a praktické poznatky súvisiace s definovaním násilia vo všeobecnosti a vymedzením jeho základných foriem, násilnou kriminalitou, násilím páchaným na ženách a prevenciou pred násilím. Ďalej sú študenti o problematike rodovej rovnosti, rodovo podmienenom násilí a o ženách ako obetiach násilia, s dôrazom na domáce násilie, oboznamovaní v rámci výučby predmetu Kriminológia II v téme „Kriminalita páchaná na ženách, deťoch a senioroch“. V rámci uvedenej témy sú študenti 2. ročníka magisterského štúdia študijného odboru 8.3.1 ochrana osôb a majetku v študijnom programe bezpečnostno-právna ochrana osôb a majetku na prednáškach oboznamovaní s analýzou stavu, štruktúrou a dynamikou kriminality páchanej na ženách, podmienkami a príčinami, ktoré ovplyvňujú jej páchanie ako aj s prevenciou. Ďalej sú oboznamovaní s charakteristikou žien ako obetí kriminality v SR a významom štátnych a neštátnych subjektov v prevencii kriminality páchanej na ženách. V rámci cvičení a seminárov je pozornosť venovaná aj konkrétnym aktivitám realizovaným v oblasti prevencie pred násilím, napríklad v škole, na pracovisku, doma, či na verejnosti a následne sú študenti vedení k tomu, aby nadobudli zručnosti zamerané na adekvátnu pomoc obetiam násilia a uvedené poznatky vedeli implementovať po ukončení štúdia aj do praxe.

Tematické plány predmetov sú pravidelne na začiatku semestra aktualizované a dopĺňané podľa obsahu v kontexte aktuálnych národných aj medzinárodných dokumentov. Vyučujúci sa snažia flexibilne aktualizovať aj obsah jednotlivých prednášok. Nesporne prínosnou aktivitou je aj spracovanie bakalárskych prác, diplomových prác a prác ŠVOČ študentov akadémie, kde študenti preukážu nadobudnuté vedomosti, prípadne poukážu na možné riešenia tohto spoločenského problému.

Úloha č. 44: „Podporovať aktivity mimovládnych organizácií, ktoré pôsobia v oblasti prevencie a eliminácie násilia na ženách a domáceho násilia“

Zodpovednosť a vyjadrenie gestora	Indikátory	Termín plnenia
MPSVR SR, MZVEZ SR prostredníctvom RVLPNMaRR a Výboru pre RR, v spolupráci s VÚC a ďalšími relevantnými rezortmi a subjektmi	Počet MVO pracujúcich v oblasti prevencie	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019
Stav plnenia ku koncu roka 2015:		
Úloha priebežne plnená		

Inštitút pre výskum práce a rodiny v rámci v rámci národného projektu *Prevenčia a eliminácia násilia na ženách* podporeného Európskym sociálnym fondom a realizovaného v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia, podporilo 9 partnerských organizácií so skúsenosťou s poskytovaním pomoci ženám zažívajúcimi násilie. Išlo o priamu podporu odborných kapacít organizácií Aliancia žien Slovenska - Bratislava, Náruč Žilina/Čadca, Centrum Slniečko – Nitra, Unicef – Bratislava, MyMamy – Prešov, Fenestra- Košice, Žena v tiesni – Martin, Centrum nádej – Bratislava, Pomoc rodine – Michalovce. (viď odpočet úlohy č. 11)

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

MZVaEZ SR plnilo zverené úlohy prostredníctvom svojho dotačného mechanizmu, ktorým podporovalo projekty zamerané na ochranu ľudských práv a slobôd. Za rok 2014 a 2015 podporilo 101 projektov, ktoré sa osobitne alebo čiastočne venovali ochrane a podpore práv žien, prevencii a eliminácii násilia na ženách. Informácie o niektorých z týchto projektov sa uvádzajú v nasledovnej časti odpočtu. V roku **2014** podporilo MZVaEZ SR napr. nasledovných žiadateľov o poskytnutie dotácie a ich projekty:

- občianske združenie Fórum pre pomoc starším s projektom „Zvyšovanie právneho vedomia starších a prevencia v boji proti zneužívaniu ich práv“, podporeným dotáciou vo výške 20.000,- eur.

Cieľom projektu bolo zvyšovanie právneho vedomia starších ľudí, obrana proti rôznym formám zneužívania zvyšovaním informovanosti, zapájaním starších do ochrany a presadzovania vlastných práv, ale aj komunikáciou a spoluprácou s rôznymi verejnými činiteľmi a štátnymi inštitúciami. Prijímateľ dotácie zabezpečoval prevádzkovanie bezplatnej krízovej „Senior linky“, poskytoval psychologické, právne a všeobecné poradenstvo (2925 osobám); zrealizoval 13 workshopov (pre 336 účastníkov); vytlačil 1 000 letákov s námetmi pre starších ako sa ubrániť pred zneužívaním.

- občianske združenie Spoločnosť ochrany spotrebiteľov S.O.S. Poprad s projektom „Senior Ombudsman“, podporeným dotáciou vo výške 35.890,- eur.

Cieľom projektu bolo zabezpečiť dôchodcom právo na ochranu mena, na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti, na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do rodinného a súkromného života. Zámerom bolo tiež zvýšiť právne povedomie a vymožitelnosť práva tejto zraniteľnej skupiny, poskytnúť ochranu pred neserióznymi podnikateľmi, nekalými praktikami a klamlivej reklame. V rámci projektu prevádzkoval bezplatnú telefonickú linku (prijatých 400 podnetov), denné poradenské centrum pre seniorov (navštívilo ho 150 osôb), realizoval 21 seminárov (pre 1000 osôb), vydal tri brožúrky (po 2000 ks) na témy: „Na senioroch parazituje množstvo podvodníkov“, „Seniori v úlohe pacientov“ a „Ako sa brániť v súdnom, rozhodcovskom a exekučnom konaní“.

- nezisková organizácia Orchidea s projektom „Posilnenie práv detí v oblasti sociálnoprávnej ochrany“, podporeným dotáciou vo výške 25.415,- EUR.

Cieľom projektu bolo posilnenie práv detí, ktoré žijú v krízových rodinách (ochrana zanedbaných, ohrozených, či týraných detí). Dôraz sa kládol na zvyšovanie povedomia o

ľudských právach, právach detí v rámci ich rodinného prostredia prostredníctvom práce odborníkov s rodičmi, ako aj rodičmi a deťmi. Témami projektu boli prevencia kriminality, predchádzanie užívania drog, poruchy správania a rozvoj sociálnych zručností. V rámci projektu zabezpečoval poskytovanie psychologického, právneho a rodičovského poradenstva.

V roku **2015** podporilo MZVaEZ SR napr. nasledovných žiadateľov o poskytnutie dotácie a ich projekty:

- občianske združenie Fenestra s projektom „Konajme - kampaň 16 dní aktivizmu proti násiliu páchanému na ženách“, podporeným dotáciou vo výške 15 000 EUR.

Prijímateľ dotácie zorganizoval počas kampane „16 dní aktivizmu proti násiliu páchanom na ženách“ zhromaždenia verejnosti v Spišskej Novej Vsi, Poprade, Martine, Michalovciach, Bratislave a v Košiciach. Súčasťou zhromaždení bolo fotenie verejnosti s tabuľkou „Hovorím NIE násiliu páchanému na ženách“ a rozdávanie písťaliek pre účastníkov zhromaždenia, ktoré vypískalo násilné správanie páchané na ženách. Sprievodnými aktivitami boli výstavy „Umlčané svedkyne“, „Vystúp z kruhu násilia“, pohľadnice s piktogramami na tému násilia na ženách, trh ženských MVO o dennej práci ženských mimovládnych organizácií zameraných na oblasť prevencie, obhajoby ľudských práv žien a priamej pomoci ženám zažívajúcim násilie a konferencia „Násilie páchané na ženách - súčasný stav a výzvy“. Prijímateľ dotácie usporiadal v decembri 2015 v Košiciach podujatie „Piata žena“, v rámci ktorého ocenil víťazky v piatich kategóriách: aktivizmus, dobrá prax, dobrovoľníctvo, filantropia a darcovstvo. Rozhovory k problematike páchania násilia boli sprístupnené v médiách Pravda, TASR, Rádio Regina Košice, TV Reduta a TV Poprad.

- občianske združenie Srdce pre talenty s projektom „Nebojte sa ozvať“, podporeným dotáciou vo výške 33 000 EUR.

Prijímateľ dotácie zrealizoval celodňové podujatie v Bratislave (31.5.2015), a to počas paralelne prebiehajúceho podujatia k Medzinárodnému dňu detí. V tento deň distribuoval 1000 ks brožúr, nainštaloval v priestore Eurovea propagačné panely a brožúry k téme ľudských práv, realizoval tri odborné semináre pre 79 účastníkov so štátnou tajomníčkou Ministerstva spravodlivosti SR Monikou Jankovskou na tému „Týranie blízkej osoby“, „Partnerské násilie,“ a „Rodová rovnosť.“ Občianske združenie sa venovalo aj terénnemu zberu dát, uskutočnilo dotazníkový prieskum a vypracovalo analýzu súčasného stavu vnímania ľudských práv širokou verejnosťou. Zberu dát sa zúčastnilo 500 respondentov a do kreatívneho workshopu sa zapojilo 20 detí.

- občianske združenie Fórum pre pomoc starším s projektom „10 ročník celoslovenského ocenenia - Senior roka - Vzácni ľudia medzi nami“, podporeným dotáciou vo výške 9 942 EUR.

Cieľom projektu bolo eliminovať diskrimináciu starších, upozorňovaním na ich pozitívny vplyv pre spoločnosť, informovať verejnosť o hodnote starších a poukázať na ich prínos a posilniť ich miesto v spoločnosti. Projekt podnietil menej aktívnych seniorov k aktívnemu starnutiu. Boli ním zadané problémy pri eliminácii diskriminácie a seniorom boli predstavené informácie o možnosti zapojenia sa do spoločenského a verejného diania (napr. zapojenia sa do seniorského parlamentu, školení, seminárov). Prijímateľ dotácie projektom zvýšil povedomie a informovanosť verejnosti o problematike seniorov. Na spoločenskom podujatí „10. ročník celoslovenského ocenenia - Senior roka- Vzácni ľudia medzi nami“ sa zúčastnil dňa 7. decembra 2015 PPV a MZVaEZ SR Miroslav Lajčák a generálna riaditeľka sekcie medzinárodnoprávnej a konzulárnej Barbara Illková.

Bratislavský samosprávny kraj podporuje aktivity mimovládnych organizácií. Na tieto aktivity im poskytuje finančné príspevky a organizuje odborné semináre s touto problematikou.

Nitriansky samosprávny kraj uviedol, že Krízové stredisko „SOS“ Hurbanovo poskytuje opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pre deti v krízovom stredisku a pre matky s deťmi v zariadení núdzového bývania.

Krízové stredisko Centrum Slniečko, n.o. Nitra, – akreditovaný subjekt poskytuje opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pre deti a ich rodičov v krízovom stredisku. Poskytuje tiež špecializované poradenstvo a služby v útulku. V regióne NSK pôsobia okrem dvoch krízových stredísk aj ďalšie organizácie, ktoré vykonávajú prevenciu alebo opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately:

Budúcnosť, n.o. Wilsonovo nábr. 82, 949 01 Nitra – akreditovaný subjekt poskytuje opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately ambulantnou formou.

STORM, Nitra – akreditovaný subjekt poskytuje opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately ambulantnou formou. Spoločnosť priateľov detí z detských domovov Úsmev ako dar, Nitra – akreditovaný subjekt poskytuje opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately ambulantnou formou. Mesto Zlaté Moravce, Zlaté Moravce poskytuje terénnu sociálnu službu krízovej intervencie pre sociálne odkázaných občanov. Centrum pomoci Kalná n.o., Kalná nad Hronom, poskytuje terénnu sociálnu službu krízovej intervencie pre sociálne odkázaných občanov. Mesto Nové Zámky, Nové Zámky, poskytuje terénnu sociálnu službu krízovej intervencie pre sociálne odkázaných občanov – pre fyzické osoby v nepriaznivej sociálnej situácii.

Maják, o. z. Zlaté Moravce poskytuje špecializované poradenstvo pre osoby, vrátane mladistvých nachádzajúcich sa vo výkone väzby, vo výkone trestu, pred výkonom väzby, pred výkonom trestu, po výkone väzby, po výkone trestu, osoby vrátane mladistvých realizujúcich výkon trestu formou povinnej práce, formou sociálneho výcviku, programu, inou formou podľa nariadenia súdu, problémové deti a mládež páchajúce kriminalitu, s poruchami správania, alebo učenia sa, žijúce v problémových rodinách. Diecézna charita Nitra, Nitra poskytuje špecializované poradenstvo pre spoločensky neprispôsobivých občanov, ľudí bez domova, potenciálnych bezdomovcov zo subjektívnych príčin, pre ľudí, ktorí majú bývanie, ale so slabým alebo neexistujúcim rodinným zázemím, pre občanov, ktorí potrebujú osobitnú pomoc, pre ľudí vo vyššom produktívnom veku osamelo žijúcim, cudzím štátnym príslušníkom. BEVA ISTOTA n.o., Levice poskytuje služby v nízko-prahovom dennom centre pre deti a rodinu, cieľová skupina - sociálne odkázaní občania.

Mesto Nitra, Nitra, prevádzka na Krčméryho 22, Nitra poskytuje služby v útulku, cieľová skupina - jednotlivci s dieťaťom alebo s viacerými deťmi.

Trenčiansky samosprávny kraj podporuje aktivity mimovládnych organizácií, ktoré pôsobia v oblasti prevencie a eliminácie násilia na ženách a domáceho násilia, podpora prebieha priebežne v závislosti od potrieb danej cieľovej skupiny vzhľadom na finančnú podporu zariadení a organizácií, ktoré si požiadajú o finančný príspevok alebo inú pomoc zo strany TSK. V rokoch 2014 a 2015 finančne podporoval neverejného poskytovateľa Orchidea, n. o., ktorý poskytuje pomoc v krízovom stredisku pre plnoletú fyzickú osobu s maloletým v krízovej životnej situácii a v útulku pre plnoletú fyzickú osobu s dieťaťom.

V súčasnosti **Banskobystrický samosprávny kraj** nepodporuje aktivity žiadnych mimovládnych organizácií, ktoré pôsobia v oblasti prevencie a eliminácie násilia na ženách a domáceho násilia. V prípade, že by niektorá mimovládna organizácia oslovila a požiadala BBSK o spoluprácu pri podpore aktivít v spomínanej oblasti, BBSK by k takejto podpore zaujal ústretové stanovisko.

V **Košickom samosprávnom kraji** bolo v roku 2014 o.z. HANA zaregistrované do registra poskytovateľov sociálnych služieb kraja. Združenie aktívne spolupracuje s Divadlom na opátkoch v Spišskej Novej Vsi. Spoločne sa zapojili do kampaní 16 dní aktivizmu proti násiliu páchanému na ženách a One Billion Rising. Koncom októbra sa o.z. HANA dalo do povedomia prostredníctvom konferencie. Jednou z aktivít o.z. HANA je akcia „Vypískajme násilie“ a výstava „Umlčané svedkyne“. Na podporu myšlienky, že násilie páchané na ženách a deťoch v našej spoločnosti nie je v poriadku a nemá žiadne miesto, ľudia symbolicky vypískali násilie pomocou píšťaliiek. Poradenské centrum o.z. Fenestra aj naďalej kontaktujú slovenské ženy, ktoré žili

alebo žijú v zahraničí a zažívajú násilie. V roku 2015 o.z. Fenestra pokračovala v dialógu s rezortmi a vládou SR prostredníctvom členstva a podieľania sa na činnosti Výboru pre rodovú rovnosť a rovnosť príležitostí a Expertnej skupiny na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách pri Rade vlády SR pre prevenciu kriminality, ktorej úlohou je naplňovať stratégiu SR pre prevenciu kriminality, jednou z priorít je aj rodovo podmienené násilie páchané na ženách a domáce násilie.

Žilinský samosprávny kraj v snahe realizovať osvetové aktivity pre širokú verejnosť poskytol v rokoch 2014 a 2015 záštitu nad realizáciou podujatí, ktoré sa venujú problematike násilia páchanom na ženách: Festival DNI NÁDEJE – 20. 10. 2014 – 24. 10. 2014; Festival DNI NÁDEJE – 05. 10. 2015 – 09. 10. 2015. Pohľad za ŽSK v oblasti prevencie:

- predchádzať vzniku násilia a akejkoľvek situácie, ktorá prispieva k vzniku a tolerancii násilia,
- eliminovať a predchádzať násiliu páchanému na deťoch, ženách a v rodinách tak, aby obeť nemuseli čeliť porušovaniu svojich základných ľudských práv a mohli žiť svoj život bezpečne, slobodne, dôstojne a bez akéhokoľvek ohrozenia,
- šíriť povedomie o násilí ako porušovaní ľudských právach vo všeobecnosti, ako aj o ľudských právach osobitných skupín, najčastejšie ohrozených násilím ako sú deti, ženy, starší a zdravotne postihnutí ľudia a postupne meniť zaužívané stereotypné postoje v spoločnosti, ktoré sa podieľajú na vzniku násilia páchaného na deťoch, ženách a v rodinách,
- informovať širokú odbornú i laickú verejnosť o skutočných príčinách a dôsledkoch násilia páchaného na deťoch, ženách a v rodinách, s využitím všetkých prostriedkov komunikačných procesov tak, aby sa dosiahla nulová tolerancia spoločnosti voči násiliu,
- v rámci prevencie zvyšovať informovanosť a vnímavosť verejnosti voči špecifikám násilia páchaného na deťoch, ženách a v rodinách,
- motivovať médiá v rámci ŽSK, aby do programových štruktúr zahŕňali programy, ktoré by obsahovali objektívne informácie o násilí páchanom na deťoch, ženách a v rodinách a rozvíjali princípy nulovej tolerance k násiliu,
- zvýšiť informovanosť verejnosti v ŽSK o problematike násilia páchaného na deťoch, ženách a v rodinách s prioritným zameraním na cyklické vzdelávacie a poradenské programy pre deti, mládež a rodičov,
- nabádať odborníkov v oblasti zdravotníckych a sociálnych služieb, polície, prokuratúry a pedagogických pracovníkov, aby informovali verejnosť, ako včas rozpoznať násilie,
- motivovať fyzické a právnické osoby v ŽSK o záujem v oblasti vytvárania vhodných podmienok pre seberealizáciu detí a mládeže v našom regióne.

Prehľad informačno-osvetových aktivít a stručná charakteristika organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK, ktoré sa venujú problematike násilia páchaného na ženách 2014:

Prehľad informačno/osvetových aktivít a stručná charakteristika neverejných poskytovateľov sociálnej služby, ktoré sa venujú problematike násilia páchaného na ženách:

BRIEŽDENIE, o. z. Martin.

V rámci osvetovej činnosti BRIEŽDENIE v rokoch 2014 a 2015 nadviazali spoluprácu s rôznymi firmami a odborníkmi ako napr.: S Evanjelickou školou v Martine, so Súkromným centrom špeciálno-pedagogického poradenstva v Martine a pod.

Občianske združenie ŽENA V TIESNI, Martin

Občianske združenie ŽENA V TIESNI vzniklo v apríli roku 2005, aktívna činnosť centra začala v januári 2006. Cieľovou skupinou sú ženy, na ktorých je alebo bolo páchané násilie vo veku 16 rokov bez obmedzenia hornej hranice veku.

Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny SR udelilo poradni akreditáciu podľa z. č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov, akreditáciu podľa zákona o sociálnych službách.

Činnosť poradne sa zaoberá poskytnutím komplexného poradenstva (sociálneho, psychologického, právneho a ekonomického), prevenciou sociálno-patologických javov, vydávaním informačných materiálov pre širokú verejnosť. Poradňa občianskeho združenia poskytuje krízovú intervenciu, prevádzkuje krízovú telefonickú linku, distribúciu klientok ku kompetentným odborníkom, poskytuje právne zastupovanie v trestných konaniach, realizuje internetovú poradňu.

Náruč – pomoc deťom v kríze, Žilina – Poradňa pre rodinu v kríze Náruč, Žilina – Poradensko-tréningové centrum Náruč, Čadca

Poslaním občianskeho združenia Náruč – pomoc deťom v kríze je poskytovať obetiam domáceho násilia čo najširšie služby a zabezpečiť rodičom možnosť riešiť svoje problémy ihneď a konštruktívne. Služby sú zamerané predovšetkým na riešenie akútnej krízy obetí násilia a poskytnutie následnej starostlivosti až do preklenutia najťažšieho obdobia.

Osvetová činnosť a realizované aktivity za rok 2014 -2015

- Preventívne aktivity za rok 2014 sa realizovali pre žiakov základných škôl a študentov stredných škôl. V poradni sa organizovali každý mesiac Kluby žien, ktorých sa zúčastňovalo celkovo 19 žien. V roku 2015 sa Klubu žien zúčastňovalo spolu 20 žien.
- v novembri 2015 sa OZ Náruč zapojilo do projektu Spoločné ciele, ktorý je spolufinancovaný z Nórskeho finančného mechanizmu, cieľom je zníženie rodovo podmieneného násilia, v rámci projektu sa pracuje s obeťami rodovo podmieneného násilia.
- Poradňa pre rodinu v kríze Náruč, Horný Val 24 - počet klientok v roku 2014: 183; počet klientok v roku 2015: 159; Poradensko-tréningové centrum Náruč, Potočná 2836 - počet klientov v roku 2014: 207; počet klientov v roku 2015: 166.

Úloha č. 45: „Vypracovať stratégiu na podporu nulovej tolerancie násilia na ženách v oblasti audiovizuálneho vysielania a v mediálnej sfére, s osobitným dôrazom na nedôstojné a sexistické zobrazovanie žien v reklame“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v rámci KMC v spolupráci s MK SR	Počet vypracovaných stratégií	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019

Stav plnenia ku koncu roka 2015:

Úloha sa zatiaľ neplní

Úloha č. 46 „V spolupráci s MVO realizovať vzdelávacie aktivity v oblasti násilia na ženách a rodovej rovnosti pre profesionálov/ky v oblasti mediálnej a marketingovej komunikácie“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v rámci KMC	Počet vyškolených	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019

Stav plnenia ku koncu roka 2015:

Úloha priebežne plnená

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Inštitút pre výskum práce a rodiny

Koordinačno metodické centrum pre rodovo podmienené a domáce násilie vypracoval a testuje pilotný e-learningový kurz pre novinárky a novinárov, ktorého cieľom je snaha o predchádzanie sekundárnej viktimizácie žien zažívajúcich násilie a obetí domáceho násilia. Kurz bude pilotne spustený v priebehu roka 2016.

Informácie pre médiá o rodovo citlivom spôsobe informovania o problematike násilia na ženách sú spracované a uvedené na web stránke, ktorú prevádzkuje ORRRP MPSVR SR v spolupráci s KMC: <http://www.gender.gov.sk/zastavmenasilie/informacie-3/pre-media/>

Úloha č. 47: „Realizovať preventívne aktivity zamerané na oblasť prevencie a eliminácie násilia na ženách formou prednášok a besied“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MV SR	Počet preventívnych aktivít venovaných problematike NnŽ realizovaných príslušníkmi PZ z úseku prevencie kriminality krajských a okresných riaditeľstiev PZ	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019

Stav plnenia ku koncu roka 2015:

56

Úloha priebežne plnená

Prezídium Policajného zboru

Policajný zbor v hodnotenom období realizoval preventívne aktivity zamerané na prevenciu a elimináciu násilia na ženách, ktorých zámerom bola primárna prevencia, snaha o zvyšovanie informovanosti a právneho vedomia zúčastnených, ako aj snaha o zníženie miery ohrozenia stať sa obeťou alebo páchatelom násilnej trestnej činnosti. Na prednáškach v uzavretých kolektívoch i na podujatiach s účasťou širokej verejnosti policajti zaradení na úseku prevencie krajských riaditeľstiev Policajného zboru a okresných riaditeľstiev Policajného zboru (ďalej len „policajní preventisti“) ozrejmovali pojmy priestupok, trestný čin, druhy trestov i možné následky protiprávneho konania. Upozorňovali na rôzne formy násilia (vrátane násilia páchaného na ženách), s cieľom naučiť sa násilie včas identifikovať a vzniknutú situáciu riešiť. Poskytovali rady a odporúčania kam sa človek môže obrátiť v prípade, že sa stane obeťou násilia a potrebuje pomoc. Policajní preventisti sa zaoberajú rôznymi oblasťami trestnej činnosti a okrem aktivít zamierených priamo na prevenciu násilia bola táto problematika zahrnutá aj v aktivitách s názvom „Trestno-právna zodpovednosť“, „Kriminalita mládeže“, „Obchodovanie s ľuďmi“, „Právo a povinnosť“, „Deti, naša budúcnosť“ a podobne. Na prednáškach policajti poukazovali na zásady bezpečného správania na ulici i doma, upozorňovali na riziká súvisiace s prácou v zahraničí, zaoberali sa tiež domácim násilím a možnosťami riešenia situácií s výskytom násilia. Aktivity boli realizované pre žiakov základných škôl, študentov stredných i vysokých škôl,

uzatvorené skupiny (ženy, seniorov), i širokú verejnosť. Počas roku 2015 bolo uskutočnených najmenej 2 250 aktivít s počtom viac ako 56 000 účastníkov.

Aj v roku 2015 pokračovali celoslovenské preventívne projekty Správaj sa normálne, Póla radí deťom a Bezpečná jeseň života, ktoré sa venujú rôznym témam vrátane problematiky násilia. Projekt Správaj sa normálne oslovil 9 180 žiakov z 2 424 základných škôl. Na projekte Póla radí deťom sa zúčastnilo 10 164 detí posledných ročníkov materských škôl a prvých ročníkov základných škôl. V rámci Bezpečnej jesene života sa uskutočnilo 236 stretnutí s účasťou takmer 10 395 seniorov. Úloha sa plní priebežne.

Úloha č. 48: „Prostredníctvom webových stránok Policajného zboru poskytovať preventívne rady ako predchádzať násiliu, poskytovať odporúčania a rady ako sa nestat' obeťou násilia, ako aj informácie o možnostiach riešenia vzniknutých krízových situácií.“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MV SR	Výstup na webovej stránke Policajného zboru	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019
Stav plnenia ku koncu roka 2015:		4
Úloha priebežne plnená		

Prezídium Policajného zboru

Oddelenie komunikácie a prevencie kancelárie prezidenta Policajného zboru má na webovej stránke [http://www.minv.sk/?Preventivne rady pre obcanov](http://www.minv.sk/?Preventivne_rady_pre_obcanov) zverejnené rady a odporúčania ako sa nestat' obeťou násilia, ako aj informácie o možnostiach riešenia vzniknutých krízových situácií.

Policajтка skupiny prevencie Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Martine k problematike násilia publikovala odborné články:

- HÚSKOVÁ, L.: Násilie n a ženách. In. Materské centrá. Únia materských centier. Bratislava. ISSN 1338-3531.
- HÚSKOVÁ, L.: Vybrané aspekty domáceho násilia – Týranie, zneužívanie a zanedbávanie seniorov v domácom prostredí. In: KIŠSOVÁ, M. – ONDDICOVÁ, M.: Prevencia kriminality – výzva spoločnosti. Akadémia Policajného zboru. ISBN: 978-80-8054-615-1.
- HÚSKOVÁ, L.: Násilie páchané na ženách a jeho dôsledky na deti. In: NOVYSEDLÁKOVÁ, M. – KADUČÁKOVÁ, H.- MAGERČIAKOVÁ, M.: Interdisciplinárna kooperácia v ošetrovatel'stve, pôrodnej asistencii a sociálnej práci. VERBUM -vydavateľstvo KU. Ružomberok. 2015. s. 316. ISBN: 978-80-561-0189-6.
- HÚSKOVÁ, L.: Násilie páchané na ženách a jeho príznaky. Internetový časopis I-med.sk 2015. ISSN 1338-4392. Úloha sa plní priebežne.

Úloha č. 49: „Pri príležitosti Medzinárodného dňa eliminácie násilia na ženách vykonať preventívnu kampaň zameranú na problematiku násilia, s cieľom zvyšovať informovanosť a právne povedomie. V rámci kampane zabezpečiť propagačné materiály zaoberajúce sa problematikou násilia, potrebné k ich realizácii“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MV SR	Počet mediálnych kampaní, preventívnych aktivít, Počet distribuovaných materiálov	Priebežne v mesiaci november s hodnotením k 31.12.2019
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	115	
Úloha priebežne plnená		

Kancelária prezidenta Policajného zboru pri príležitosti Medzinárodného dňa eliminácie násilia na ženách zorganizovala v poslednom novembrovom týždni roku 2015 celoslovenskú preventívnu aktivitu zameranú na problematiku násilia. Policajní preventisti organizovali prednášky a besedy pre stredoškolskú mládež, žiakov základných škôl, poslucháčov univerzít, pre seniorov, pre zdravotne postihnuté osoby i pre širokú verejnosť. Hovorcovia krajských riaditeľstiev Policajného zboru zvyšovali informovanosť verejnosti k danej problematike prostredníctvom tlačových správ a príspevkov do miestnych a regionálnych médií. Kancelária prezidenta Policajného zboru zabezpečila v súvislosti s prebiehajúcimi aktivitami informačný leták, ktorý bol rozdávaný počas prednášok a besied, ako aj na miestach prístupných širokej verejnosti (nákupné centrá). Preventisti vo viacerých krajoch a okresoch spolupracovali s obcami, miestnymi farnosťami, klubmi dôchodcov, združeniami občanov, Slovenským červeným krížom, zariadeniami pre týrané ženy, krízovými centrami, Úniou žien a pod. V regiónoch Banská Bystrica a Prešov sa uskutočnili besedy aj pre rómsku komunitu. Pre širokú verejnosť bolo realizovaných 15 podujatí. Na základných školách a stredných školách sa uskutočnilo 86 prednášok. Celkom bolo v rámci tejto celoslovenskej preventívnej aktivity zorganizovaných 115 besied, prednášok a diskusných posedení.

6. MONITORING A VÝSKUM

Operačný cieľ:

Vytvoriť dostatočnú poznatkovú bázu o výskyte a rôznych aspektoch násilia na ženách

Úloha č. 50: „Zrealizovať národné výskumy prevalencie rôznych foriem násilia na ženách vrátane výskumov zameraných na ženy s kumuláciou znevýhodnení“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v rámci KMC	Počet zrealizovaných výskumov	31.12.2016
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	4	
Úloha priebežne plnená		

Inštitút pre výskum práce a rodiny

Ako podporné materiály pre vypracovania metodík pre všetky zainteresované pomáhajúce profesie aj s ohľadom na osobitné skupiny žien zažívajúcich násilie a s kumuláciou znevýhodnení, ako sú staršie ženy, ženy z vidieckeho prostredia, ženy so zdravotnými postihnutím alebo rómske ženy boli realizované výskumné štúdie. V rámci NP *Podpora eliminácie a prevencie násilia na ženách*, podporeného ESF, realizovaného v rámci OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia, ktorého prijímateľom bol Inštitút pre výskum práce a rodiny, boli pripravené nasledovné výskumné štúdie:

- Osobitné skupiny ohrozených žien násilím - staršie ženy
- Osobitné skupiny ohrozených žien násilím - ženy z vidieckeho prostredia
- Osobitné skupiny ohrozených žien násilím - ženy so zdravotným postihnutím
- Osobitné skupiny ohrozených žien násilím - rómske ženy.

Pre účely vypracovania metodiky postupov pre prácu s obeťami znásilnenia bola vypracovaná v rámci predmetného projektu výskumná štúdia s názvom *Mapovanie služieb a potrieb žien so skúsenosťou so sexuálnym násilím*. Predmetné výskumné štúdie prispievajú zároveň aj k zvýšeniu poznatkovej bázy o ženách zažívajúcich násilie a čeliacim viacnásobnému znevýhodneniu vzhľadom na zdravotné postihnutie, etnicitu, vek a pod.

KMC: V oblasti výskumu boli v roku 2015 navrhnuté a začalo sa s realizáciou 4 výskumov. Pri tematických návrhoch výskumov sa vychádzalo z už existujúcich výskumov s cieľom zaplniť najväčšie medzery poznatkov o rodovo podmienenom a domácom násilí. Pre oblasť rodovo podmieneného násilia boli navrhnuté 2 výskumy – *Prevalencia a charakter sexuálneho násilia páchaného na ženách* (reprezentatívny kvantitatívny výskum na ženskej populácii) a *Mapovanie postupov a postojov vyšetrovateľov Policajného zboru v prípadoch násilia páchaného na ženách*. V oblasti domáceho násilia sa výskumy sústreďia na reprezentatívne kvantitatívne zisťovanie domáceho násilia (*Prevalencia a charakter domáceho násilia na Slovensku*) a na kvalitatívny výskum vzťahu matka – dieťa v kontexte partnerského násilia na ženách. Cieľom posledného spomínaného výskumu je najmä poukázať na vplyv partnerského násilia na ženách na deti.

V roku 2015 prebiehala najmä teoretická a metodologická príprava výskumov, výber spolupracujúcich expertiek a expertov, zainteresovanie spolupracujúcich subjektov (Policajná akadémia, poskytovatelia služieb) a nastavenie podmienok pre vyhlásenie verejného obstarávania v prípade reprezentatívnych kvantitatívnych výskumov. Začalo sa tiež s realizáciou kvalitatívneho výskumu o vzťahu matka – dieťa. Samotný zber dát a spracovávanie kvantitatívnych výskumov je plánované na rok 2016.

V rámci kvalitatívneho výskumu *Vzťah matka – dieťa v kontexte partnerského násillia páchaného na ženách* (Smitková H.) bola vytvorená metodológia vrátane protokolov pre realizáciu polo štruktúrovaných rozhovorov pre ženy so skúsenosťou partnerského násillia a pre tri vekové skupiny detí (5 – 8 rokov, 9 – 14 rokov, 15 – 18 rokov). Ďalej boli vybrané a vytrénované opytovateľky na realizáciu rozhovorov (2 pre rozhovory so ženami a 3 pre rozhovory s deťmi), pričom sme sa v záujme efektivity snažili pokryť opytovateľkami západné aj východné Slovensko. V rámci zberu dát boli v roku 2015 realizované 2 fókusové skupiny s poskytovateľmi služieb v Košiciach (6.11.) a v Bratislave (27.11.). Cieľom fókusových skupín bolo identifikovať najväčšie problémy, ktorým deti, ktoré boli svedkami partnerského násillia čelia ako aj problémov vo vzťahu matka a dieťa. Dodatočne boli realizované aj dva rozhovory s poskytovateľmi služieb v Žiline (16.10.) a v Martine (8.12.). V roku 2015 tiež boli realizované 4 rozhovory (2 matky a 2 deti) z danej cieľovej skupiny. Realizácia rozhovorov pokračuje aj v roku 2016.

Vo výskume *Mapovania postupov a postojov vyšetrovateľov PZ v prípadoch násillia páchaného na ženách* bola nadviazaná spolupráca s Policajnou akadémiou (Vajzer L. Murdza K., Sabolová I.), ktorá sa podieľa na príprave a realizácii výskumu. Prvým krokom k vytvoreniu metodológie výskumu bola analýza existujúcich metodík a kurikul PA týkajúcich sa násillia páchaného na ženách. Na ich základe sa začal pripravovať dotazník pre kvantitatívny prieskum medzi vyšetrovateľmi PZ zameriavajúci sa na prípady partnerského a sexuálneho násillia na ženách. Samotný zber dát bude prebiehať v marci roku 2016.

Reprezentatívne kvantitatívne výskumy sú realizované v spolupráci s expertkami IVPR (Filadefiová J., Holubová B.). V oboch výskumoch bola zadefinovaná cieľová skupina (ženská, respektíve celková populácia Slovenska vo veku 18 – 70 rokov), metodológia a metóda zberu dát formou náhodného pravdepodobnostného výberu. Boli pripravené podklady na realizáciu verejného obstarávania formou súťažného dialógu. V oboch výskumoch boli vytvorené dotazníky pre jednotlivé cieľové skupiny (v prípade domáceho násillia bude dotazník finalizovaný v roku 2016). Realizácia verejného obstarávania ako aj samotného zberu dát bola posunutá z dôvodu parlamentných volieb vo februári 2016, keďže v období okolo volieb sa realizuje množstvo prieskumov zameraných na voľby, čo by mohlo ovplyvniť kvalitu zozbieraných dát pri iných, navyše tak citlivých témach.

V oblasti monitoringu a výskumu **OZ Odyseus** realizoval v rámci programu *Červený dáždík* od novembra 2014 do decembra 2015 realizoval dotazníkový prieskum v spolupráci s organizáciou Sex Workers' Rights Advocacy Network, ktorý bol zameraný na skúsenosti žien s násillím súvisiacim s výkonom práce v pouličnom sex biznise. Výstupy z výskumu boli publikované na stránke : <http://swannet.org/files/swannet/FailuresOfJusticeEng.pdf>.

Okrem toho, OZ Odyseus zozbieralo v rámci ďalšieho monitoringu 33 vyplnených dotazníkov, v ktorých 22 žien pracujúcich v pouličnom sex biznise v Bratislave opísalo svoje skúsenosti s násillím. Niektoré ženy vyplnili dotazník aj opakovane, nakoľko ich skúsenosti s násillím v priebehu monitoringu pribúdali a zažili situácie, ktoré chceli v dotazníku opísať. Z uvedeného monitoringu vyplýva, že: 22 z 22 opýtaných žien niekedy zažilo násillie pri práci v sex biznise; 19 z opýtaných žien zažilo násillie za posledný rok (v priemere viac ako 3-krát za rok); 3 z opýtaných žien zažili násillie počas mesiaca, ktorý predchádzal tomu v ktorom dotazník vyplnili; 4 z opýtaných žien zažili násillie v tom istom týždni, kedy dotazník vyplnili. Podľa druhu násillia sa najčastejšie stretávali s fyzickým násillím (15 z 22), psychickým násillím (3) a sexuálnym násillím (4).

Podľa typu páchatel'a sa 15 z 22 z opýtaných žien stretlo najčastejšie s násillím zo strany mužov, ktorí sa vydávali za zákazníkov; 5 z opýtaných žien zažilo najčastejšie násillie od okoloidúcich; 2 z opýtaných žien zažilo najčastejšie násillie zo strany niekoho iného, napríklad od partnera.

Veľký problém v rámci prevencie a minimalizácie násilia páchaného na ženách pracujúcich v sex biznise predstavuje nedôvera a predsudky medzi niektorými príslušníkmi/čkami Policajného zboru a ženami pracujúcimi v sex biznise.

Z prieskumu tiež vyplynulo, že: 10 z 22 spýtaných žien polícii násilie ešte nikdy nenahlásilo,

7 z opýtaných žien skúsilo nahlásiť násilie na polícii, ale nabadúce tak už nechcú robiť, lebo nemajú s nahlasovaním na polícii dobré skúsenosti; 4 z opýtaných žien vždy volajú políciu a majú s ňou dobré skúsenosti; 1 z opýtaných žien mala iné skúsenosti – vždy nahlasuje násilie polícii, ale nie vždy má s nahlásením násilia dobrú skúsenosť. Vzhľadom na výsledky zisťovania sa OZ Odysseus plánuje aj v budúcnosti venovať tejto problematike a prehlbovaniu spolupráce medzi združením a políciou, ako aj medzi samotnými príslušníkmi/čkami Policajného zboru a ženami pracujúcimi v sex biznise. Ako ukazujú projekty realizované v zahraničí, spolupráca medzi týmito skupinami je možná a prínosná pre obe strany.

Úloha č. 51: „Adaptovať na podmienky SR súbor spoločných indikátorov EÚ vytvorených EIGE na monitorovanie zavádzania a uskutočňovania politík a aktivít zameraných na elimináciu násilia na ženách.“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v rámci KMC	Zavedené indikátory	31.12.2016
Stav plnenia ku koncu roka 2015:		
Úloha priebežne plnená		

Úloha bude plnená v rámci KMC počas roka 2016.

Úloha č. 52: „Vytvoriť systém súhrnného spracovania štatistických údajov a zabezpečiť pravidelné publikovanie štatistických údajov o násilí páchanom na ženách.“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v rámci KMC a IVPR v spolupráci s poskytovateľmi údajov	Zavedené indikátory	31.12.2016
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	4	
Úloha priebežne plnená		

Úloha bude plnená v rámci KMC počas roka 2016.

Úloha č. 53: „Vypracovať a uviesť do praxe metodiku pre štatistické sledovanie identifikovaných prípadov násilia na ženách v rámci sociálneho poradenstva a sociálnych služieb (prenos dobrej praxe z Nórska) vrátane vyhodnotenia nepotvrdených prípadov.“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v rámci KMC a IVPR v spolupráci s poskytovateľmi údajov	Zavedené indikátory	31.12.2016
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	4	
Úloha priebežne plnená		

Úloha bude plnená v rámci KMC počas roka 2016.

Úloha č. 54: „Realizovať národnú štatistiku o identifikovaných prípadoch násilia na ženách sledovaním osobitnej štatistickej kategórie násilia na ženách do systému štatistického výkazníctva v jednotlivých rezortoch“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
ŠÚ SR v súčinnosti s MV SR, GP SR, MZ SR, MPSVR SR, MS SR	Počet zavedených štatistických kategórií	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	3	
Úloha priebežne plnená		

Ministerstvo zdravotníctva SR uviedlo, že v zmysle §1 zákona č. 153/2013 Z. z. o národnom zdravotníckom informačnom systéme a o zmene a doplnení niektorých zákonov, sa upravuje vymedzenie národného zdravotníckeho informačného systému, údajová základňa národného zdravotníckeho informačného systému, postup pri sprístupňovaní údajov z národného zdravotníckeho informačného systému, národné zdravotnícke administratívne registre, národné zdravotné registre, štandardy zdravotníckej informatiky, zdravotnícku štatistiku, postavenie a úlohy Národného centra zdravotníckych informácií, proces overovania zhody informačných systémov poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, proces vydávania elektronických preukazov zdravotníckych pracovníkov. V zmysle § 2 ods. 5 vyššie citovaného zákona je v základných pojmoch popísaný „Národný portál zdravia je webovú sídlo obsahujúce aplikácie a objektivizované informácie súvisiace so zdravotnou starostlivosťou, so službami súvisiacimi s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a informácie o verejnom zdraví a sprostredkujúce prístup do národného zdravotníckeho informačného systému“.

V zmysle §4 ods.1, písmena l) národný register osôb s podozrením na ich zanedbávanie, týranie, zneužívanie a osôb, na ktorých bolo páchané násilie, sú spracúvané osobné údaje a dôverné štatistické údaje z národných zdravotných registrov Spracúvané osobné údaje z národných zdravotných registrov sa poskytujú v anonymizovanej podobe Ministerstvu zdravotníctva Slovenskej republiky na účely výkonu štátnej zdravotnej politiky Spracúvané údaje z národných zdravotných registrov podľa odseku 1 písm. l) sa poskytujú v agregovanej podobe okrem osobných údajov štatistickému úradu na účely štátnej štatistiky a sú podkladom na medzinárodné porovnanie. Tretím osobám sa údaje z registrov okrem osobných údajov a dôverných štatistických údajov poskytujú na základe žiadosti.

V prílohe č. 2 hore citovaného zákona je v bode č. 12 rozpracované spracovanie osobných údajov dotknutých osôb pod názvom „Národný register osôb s podozrením na ich zanedbávanie, týranie, zneužívanie a osôb, na ktorých bolo páchané násilie“, a) Zoznam spracúvaných osobných údajov Meno a priezvisko, rodné číslo alebo osobné identifikačné číslo poistenca iného členského štátu s bydliskom v Slovenskej republike, adresa trvalého pobytu, číselný kód obce trvalého pobytu, miesto posledného pobytu, charakter bývania, rodinný stav, prítomnosť zdravotného postihnutia a údaj o nespôsobilosti alebo obmedzenej spôsobilosti na právne úkony (ak ide o osobu, ktorá bola pozbavená spôsobilosti na právne úkony alebo ktorej spôsobilosť na právne úkony bola obmedzená), meno a priezvisko, rodné číslo, adresa trvalého pobytu, číselný kód obce trvalého pobytu zákonného zástupcu, rodinný stav, dosiahnuté vzdelanie, ekonomická aktivita zákonného zástupcu, identifikácia privádzajúcej osoby (ktorá dieťa priviedla na lekárske ošetrovanie), dátum a čas vzniku podozrenia na fyzické alebo psychické týranie, zanedbávanie, znásilnenie, vystavenie sexuálnemu násiliu, sexuálnemu zneužívaniu, miesto vzniku podozrenia, sociálna anamnéza, predpokladané miesto zanedbávania, týrania, zneužívania, príznaky zanedbávania, týrania alebo zneužívania (fyzické, psychické), rozsah poškodenia, predpokladaný mechanizmus vzniku poškodenia, špecifikácia typu podozrenia vrátane uvedenia prípadnej intoxikácie obeť omamnými a psychotropnými látkami, prípadne liečivami bez zjavnej terapeutickú indikácie, miesto a spôsob ošetrovania, druh liečby, dátum smrti u zomretých, príčina smrti. b) Účel spracúvania osobných údajov Na základe poznania výskytu a trendu vývoja hlásených podnetov v porovnaní s opodstatnenými podnetmi na základe ich vyšetrovania treťou

stranou (orgány činné v trestnom konaní) skvalitniť cielené kontrolné mechanizmy na úrovni príslušných rezortov na výkon a tvorbu štátnej zdravotnej a sociálnej politiky, na prípravu intervenčných opatrení s cieľom skvalitniť prevenciu. c) Okruh dotknutých osôb. Osoby s podozrením na ich zanedbávanie, týranie, zneužívanie alebo násilie – osoby mladšie ako 18 rokov a osoby, ktoré boli pozbavené spôsobilosti na právne úkony alebo u ktorých spôsobilosť na právne úkony bola obmedzená. d) Tretie strany, ktorým sa osobné údaje poskytujú. Orgány činné v trestnom konaní, súdy, orgány sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately.

Generálna prokuratúra SR na prijatie efektívnych opatrení založených na dôkazoch považuje za nutné zlepšiť a priebežne budovať poznatkovú bázu o násilí na ženách v SR. Ako nevyhnutné sa ukazuje pokračovať vo výskumoch so zameraním na špecifické otázky násilia, formy násilia a jeho ekonomické a sociálne dopady. Nové informácie a špecifický čiastkový pohľad na problematiku môže vnieť výskum násilia špecificky a viacnásobne ohrozených skupín žien. Rovnako užitočným môže byť aj reprezentatívny výskum maskulinity v SR, ktorého súčasťou bude aj Výborom CEDAW požadovaná informácia o hlavných príčinách vrážd ako dôsledku domáceho násilia v SR, ktorú bude potrebné prezentovať v roku 2014 v rámci ďalšej periodickej správy SR o implementácii Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie v Slovenskej republike. Zároveň je nutné ďalej zlepšovať spracovanie výsledkov štatistického a evidenčného zisťovania.

Prezídium Policajného zboru

Odbor správy informačných systémov polície Prezídia Policajného zboru ako gestor Evidenčno-štatistického systému kriminality eviduje prípady identifikované ako násilie na ženách. Prostredníctvom Evidenčno-štatistického systému kriminality zhromažďuje a uchováva oznámenia o podozrení zo spáchania trestných činov, údaje o trestných činov a ich páchatel'och. Zároveň k obetiam zhromažďuje a uchováva údaje o pohlaví, veku, sociálnom postavení a príbuzenskom vzťahu páchatel'a k obeti.

Predmetné údaje sú podkladom, resp. využívané v oblasti prevencie kriminality, pre analytickú činnosť príslušných subjektov. Výstupy zo systému kriminality sú poskytované Štatistickému úradu Slovenskej republiky, ostatným orgánom štátnej správy a prostredníctvom úradu medzinárodnej policajnej spolupráce Prezídia Policajného zboru aj do zahraničia. Úloha sa plní priebežne.

Úloha č. 55: „Zaviest' na národnej úrovni systém monitorovania postupu orgánov činných v trestnom konaní (polícia, prokuratúra), priestupkových oddelení a aplikácie príslušnej legislatívy súdmi“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MS SR, MV SR, GP SR	Počet zavedených štatistických kategórií	Priebežne, s hodnotením k 31. 12. 2019
Stav plnenia ku koncu roka 2015:	3	
Úloha priebežne plnená		

Generálna prokuratúra SR uviedla, že na úlohe sa priebežne pracuje v spolupráci trestného odboru a odboru informatiky Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, poznamenávam na základe požiadaviek jednotlivých ľudsko-právnych výborov. Dosiaľ boli zavedené osobitné štatistické ukazovatele vo vzťahu ku trom kategóriám: **a) násilie páchané na ľuďoch** (1. spôsob odhalenia – oznámenie poškodenou osobou, lekárom/zdravotníckym zariadením, 2. proti komu – blízkym a zvereným osobám, iným osobám, 3. počet týraných osôb – z toho počet týraných žien, počet týraných detí), **b) osoby poškodené trestnou činnosťou** (1. žena – muž, 2. dieťa do 15 rokov, dieťa do 18 rokov, dospelý, vek nad 80 rokov, cudzinec), **c) skladba**

trestných činov (§ 144-145, § 147-149, § 155-156, § 199-200, § 208, § 360, § 360a Trestného zákona).

Prezídium Policajného zboru

Odbor správy informačných systémov polície Prezídia Policajného zboru ako gestor informačného systému Evidenčno-štatistický systém kriminality sústreďuje a eviduje údaje o trestných činoch, páchatel'och a obetiach trestných činov. Predmetom spracovávaných informácií sú okrem iného štandardné i neštandardné štatistické výstupy týkajúce sa kriminality súvisiacej s násilím páchaným na ženách, mužoch a deťoch, ktoré sú využívané v oblasti prevencie kriminality ako aj pre analytickú a riadiacu činnosť Policajného zboru. Výstupy z informačného systému Evidenčno-štatistický systém kriminality sú poskytované Štatistickému úradu Slovenskej republiky, ostatným orgánom štátnej správy a prostredníctvom úradu medzinárodnej policajnej spolupráce Prezídia Policajného zboru do zahraničia.

V rámci systému evidenčno-štatistického systému kriminality Policajný zbor spracováva postup orgánov činných v trestnom konaní. V rámci projektu Elektronické služby informačných systémov Policajného zboru realizuje časť vybudovania centrálnej evidencie priestupkov, ktorá bude evidovať prejednávanie priestupkov v rámci celého Ministerstva vnútra Slovenskej republiky.

Úrad kriminálnej polície Prezídia Policajného zboru je gestorom informačného systému Denník vyšetrovacích spisov. Denník vyšetrovacích spisov je elektronickým protokolom vyšetrovacích spisov útvarov Policajného zboru vykonávajúcich vyšetrovanie a skrátené vyšetrovanie. Denník vyšetrovacích spisov pozostáva z centrálnej evidencie vyšetrovacích spisov, v ktorom sa okrem iného vedú aj údaje o oznamovateľoch, páchatel'och a poškodených. Denník vyšetrovacích spisov obsahuje aj formuláre o trestnom čine, o páchatel'ovi a štatistickú nadstavbu pre kontrolu a hodnotenie výsledkov práce útvarov Policajného zboru, vyšetrovateľov Policajného zboru a poverených príslušníkov Policajného zboru. Štatistické výstupy, podklady a informácie získané z Denníka vyšetrovacích spisov sú určené pre služobnú činnosť oprávnených osôb a gestora. Útvary Policajného zboru využívajú štatistické výstupy, podklady a informácie získané z Denníka vyšetrovacích spisov na metodickú, riadiacu a kontrolnú činnosť. Úloha sa plní priebežne.

Úloha č. 56: „Pripraviť a realizovať výskum maskulinity na Slovensku vo vzťahu k násiliu na ženách (aj so zameraním na marginalizované rómske komunity)“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR v súčinnosti IVPR	Formulácia kontraktu s MPSVR SR	31. 12. 2017

Stav plnenia ku koncu roka 2015:

Úloha sa zatiaľ plnená

Úloha bude plnená v termíne, predpoklad v roku 2017.

Úloha č. 57: „V rámci každoročnej Správy o dodržiavaní ľudských práv v Slovenskej republike venovať pozornosť problematike násilia na ženách“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
SNSLP	Samostatná kapitola o problematike ľud. práv žien vrátane NnŽ v Súhrnnej správe o dodržiavaní ľudských práv v SR	Sledovanie ročne s hodnotením v roku 2017

Stav plnenia ku koncu roka 2015:

Úloha priebežne plnená

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva v Správe o dodržiavaní ľudských práv v SR za rok 2014, v kapitole č. 2 Násilie na ženách, venovalo pozornosť problematike násilia na ženách, vrátane zásady rovnakého zaobchádzania. V správe za rok 2015 SNSLP spracuje samostatnú kapitolu k problematike násilia na ženách.

7. NÁSILIE VOČI ŽENÁM NA PRACOVISKU

Operačný cieľ:

Prijat' všetky potrebné legislatívne a iné opatrenia na náležité predchádzanie, vyšetrovanie, trestanie a poskytnutie odškodnenia za skutky násilia voči ženám na pracovisku

Úloha č. 58: Zrealizovať informačnú kampaň o problematike sexuálneho obťažovania žien na pracoviskách a iných formách násilia na verejnosti, a to spôsobom, ktorý by eliminoval pretrvávajúce rodovo necitlivé mýty v tejto oblasti

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR	Počet informačných aktivít	Do 31.12.2015
Stav plnenia ku koncu roka 2015: Úloha sa zatiaľ neplní		

MPSVR SR plánuje realizovať špecifickú kampaň zameranú na sexuálne obťažovanie v rámci nového národného projektu s predpokladom na roky 2017-2018.

Úloha č. 59: „ Podporovať zvyšovanie právneho povedomia prostredníctvom seminárov a iných vzdelávacích aktivít v problematike násilia v pracovno-právnych vzťahoch“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MŠVVaŠ SR, MZ SR a stavovské organizácie	Počet vzdelávacích aktivít delených podľa ich formy	Priebežne do roku 2017
MPSVR SR, SNSLP, zamestnanecké zväzy, odborové organizácie	Počet účastníkov/čok vzdelávacích aktivít	
Stav plnenia ku koncu roka 2015: Úloha priebežne plnená		

Ministerstvo zdravotníctva SR

Zvyšovanie povedomia o problematike prevencie a eliminácie násilia na ženách a dohovore je premietnuté do obsahu vzdelávania všetkých študentov zdravotníckeho školstva v dennej i externej forme štúdia, ktorým získavajú odbornú spôsobilosť na výkon odborných pracovných činností v jednotlivých zdravotníckych povolaniach (Nariadenie vlády SR č. 296/2010 Z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností v znení neskorších predpisov). Systematicky sa predmetnej tematike venuje pozornosť aj v rámci špecializačného štúdia, ako aj v rámci štúdia zameraného na riadenie a organizáciu zdravotníctva s názvom Master of Public Health.

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva v roku 2014 vyvzdedelalo v oblasti rodovej rovnosti 83 účastníkov aktivity, v ďalšom roku vzrástol počet účastníkov/čok na 214. Boli vzdelávaní aj zamestnanci/kyne MŠVVaŠ SR v počte 17 priamo na tému násilia na ženách v pracovno-právnych vzťahoch.

Úloha č. 60: „Pripraviť informačno-metodické materiály pre zamestnávateľov a zamestnankyne/cov o téme rodovej rovnosti a sexuálneho obťažovania na pracovisku a možnosti pomoci pre jeho obeť“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
MPSVR SR, SNSLP, zamestnanecké zväzy, odborové organizácie, samosprávne kraje, MVO	Počet materiálov; Počet pracovísk, na ktoré boli materiály distribuované	Priebežne do roku 2017

Stav plnenia ku koncu roka 2015:

Úloha priebežne plnená

MPSVR SR plánuje realizovať špecifickú kampaň zameranú na sexuálne obťažovanie v rámci nového národného projektu s predpokladom na roky 2017-2018.

Bratislavský samosprávny kraj je pripravený spolupracovať v oblasti distribúcie informačno-metodických materiálov v rámci organizácii v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK.

Žilinský samosprávny kraj odporúča pripraviť informačno-metodické materiály pre zamestnávateľov a zamestnankyne/cov o téme rodovej rovnosti a sexuálneho obťažovania na pracovisku a možnostiach pomoci pre jeho obeť, a ako zamestnávateľ vo vzťahu k zamestnancom postupuje podľa Pracovného poriadku vydaného Smernicou ŽSK č. 97/2011 v znení dodatku č. 2, ktorý je záväzný pre zamestnávateľa aj zamestnancov. Pracovný poriadok zakazuje diskrimináciu pri vzniku pracovného pomeru aj počas výkonu práce zamestnancov. Zamestnávateľ je povinný vytvárať primerané pracovné podmienky na plnenie pracovných úloh bez rozdielu a uprednostňovania zamestnancov. Všetci zamestnanci sa riadia súhrnom pravidiel správania – „Etickým kódexom“ zamestnanca ŽSK, ktorý sú všetci povinní dodržiavať z hľadiska etiky spoločenského styku s občanmi, právnickými osobami a ostatnými zamestnancami. Metodické materiály pre zamestnancov a zamestnávateľov o téme rodovej rovnosti a sexuálneho obťažovania na pracovisku toho času nie sú spracované. Oslovené subjekty sa k problematike násilia voči ženám na pracovisku nevyjadřili. ŽSK bude aj naďalej vytvárať podmienky na realizáciu úloh a opatrení vyplývajúcich z NAP na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách na roky 2014 – 2019. ŽSK pevne verí, že myšlienky, podnety a nápady prezentované v predložených podkladoch budú nápomocné aj k ďalšej realizácii plnenia NAP na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách.

Trenčiansky samosprávny kraj v oblasti ekonomickej nezávislosti podporuje posilňovanie ekonomickej nezávislosti žien odstraňovaním rodových rozdielov na trhu práce; v podmienkach Úradu TSK je posilňovaná ekonomická nezávislosť žien kontinuálne. Pri zaradovaní mužov aj žien na stanovenú pracovnú pozíciu sa prihliada na odbornosť, skúsenosti, prax, riadiace a manažérske schopnosti, bez ohľadu na skutočnosť, či sa jedná o muža alebo ženu. Personálne a platové zaradenie a pracovné podmienky sú určované v zmysle platných zákonov - zákona o výkone práce vo verejnom záujme a zákona o odmeňovaní pri výkone práce vo verejnom záujme.

V oblasti rozhodovania podporuje zníženie rodových rozdielov v participácii žien a mužov v rozhodovacích pozíciách; - v podmienkach Úradu TSK sú muži i ženy zastúpené primerane vo vedúcich a rozhodovacích pracovných pozíciách, o čom svedčí skutočnosť, že z 24 vedúcich pracovných pozícií zastáva vedúcu pracovnú pozíciu 16 žien. Pri 2/3 zastúpení žien ako

zamestnancov TSK, takéto prerozdelenie korešponduje s požiadavkou na rodovú rovnosť a rovnakých štartovacích podmienkach pri obsadzovaní pracovných pozícií.

V oblasti vzdelávania podporuje zlepšenie uplatňovania rodovej rovnosti vo vzdelávaní, vede a výskume; - v podmienkach Úradu TSK sa nekladú žiadne prekážky niektorej z rodových skupín pri možnosti vzdelávania či absolvovania odborných kurzov. Tieto sa zabezpečujú kontinuálne podľa potrieb bez ohľadu na skutočnosť, či sa jedná o muža alebo ženu.

V oblasti dôstojnosti podporuje posilnenie autonómie a telesnej integrity žien eliminovaním degradujúcich a násilných prejavov voči ženám; - v podmienkach Úradu TSK sa takéto prejavy nevyskytovali a nevyskytujú. V pracovnom poriadku je takéto prípadné správanie definované ako neprijateľné a na pracovisku neakceptovateľné.

V oblasti Inštitucionálny mechanizmu podporuje zabezpečenie prierezového a participujúceho inštitucionálneho mechanizmu na presadzovanie rodovej rovnosti; - v tejto oblasti sa TSK pridržiava medzinárodných štandardov a dohovorov, rodová rovnosť je zaručená

V oblasti Medzinárodné vzťahy podporuje uplatňovanie rodového hľadiska v medzinárodnej spolupráci; - rodová rovnosť je uplatňovaná i v rámci medzinárodnej spolupráce, nie sú žiadnym spôsobom uprednostňované ani nijako inak pred súvané projekty, v ktorých by malo byť nejakým spôsobom uprednostňovaná nejaká vopred vybraná rodová alebo iná skupina.

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva pripraví v roku 2016 podklad na informačno – metodický materiál pre zamestnávateľov a zamestnancov o téme rodovej rovnosti a sexuálneho obťažovania na pracovisku a možnostiach pomoci pre jeho obeť.

Úloha č. 61: „Vykonávať monitoring prípadov sexuálneho obťažovania a šikanovania žien“

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
SNSLP	Správy z monitoringu	Každoročne k 31. 12.

Stav plnenia ku koncu roka 2015:

Úloha priebežne plnená

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva v rámci odpočtu uviedlo, že za rok 2014 aj 2015 vypracovalo podkladové materiály pod názvom *Monitoring prípadov sexuálneho obťažovania a šikanovania žien na pracovisku*.

Úloha č. 62: Zabezpečovať pravidelný dozor nad rovnakým zaobchádzaním so zamestnancami/kyňami

<i>Zodpovednosť a vyjadrenie gestora</i>	<i>Indikátory</i>	<i>Termín plnenia</i>
NIP	Správy NIP	Každoročne k 31. 12.

Stav plnenia ku koncu roka 2015:

Úloha priebežne plnená

Inšpektorát práce

Národnému inšpektorátu práce vyplynula z úlohy č. 62 Národného akčného plánu pre elimináciu a prevenciu násilia na ženách na roky 2014 – 2019 povinnosť zabezpečovať pravidelný dozor nad rovnakým zaobchádzaním so zamestnancami/zamestnankyňami a z úlohy č. 2 Akčného plánu rodovej rovnosti v Slovenskej republike na roky 2014 – 2019 kontrolovať dodržiavanie

zásady rovnosti v odmeňovaní. Súhrnné zistenia inšpekcie práce v oblasti diskriminácie a rodovej rovnosti v pracovnoprávných vzťahoch sú uverejnené v osobitných správach na webovom sídle Národného inšpektorátu práce (<http://www.nip.sk/?t=46&s=176&ins=nip>).

Za porušenie zásady rovnakého zaobchádzania, rovnakého odmeňovania alebo pracovných podmienok pre rodičov navrhli IP v roku 2014 pokuty vo výške 50 600 EUR.

Tabuľka 12 Počet oprávnených prípadov riešených IP

	2013	2014	2015
Diskriminácia ako porušenie Zákonníka práce	27	20	34
Porušenie princípu rovnakého odmeňovania	44	31	38
Celkom	71	51	72

Zdroj: Národný inšpektorát práce, Informatívne správy o diskriminácii

Úloha č. 63: „Zabezpečiť vzdelávanie IP v oblasti dodržiavania ADZ vrátane sexuálneho obťažovania“

Zodpovednosť a vyjadrenie gestora	Indikátory	Termín plnenia
MPSVR SR v spolupráci s implementátorom NP IRR	Počet vzdelaných IP	Priebežne do roku 2017
Stav plnenia ku koncu roka 2015:		
Úloha priebežne plnená		

V rámci národného projektu *Inštitút rodovej rovnosti* bola vypracovaná *Analýza súčasného stavu vykonávania inšpekcie práce* (autorský kolektív Janka Debrecéniová (ed.), Lucia Berdisová, Janka Debrecéniová, Barbora Holubová, Daniela Lamačková, Zuzana Magurová, Ľubica Trgíňová, Margaréta Vozáriková). Riešiteľský tím sa zameril na pomenovanie hlavných systémových nedostatkov, ktoré bránia efektívnemu výkonu inšpekcie práce v oblasti nediskriminácie s dôrazom na pohlavie a rod, a na načrtnutie riešení pre niektoré z nich. V predloženej publikácii sumarizuje a interpretuje základnú legislatívu relevantnú pre inšpekciu práce v oblasti ZRZ (s osobitným dôrazom na zákaz diskriminácie z dôvodu pohlavia a rodu), mapuje stav výkonu inšpekcie práce v tejto oblasti a bariéry pre jej efektívny výkon a tiež ponúka niekoľko príkladov dobrej praxe v tejto oblasti z vybraných krajín EÚ a Austrálie. V závere aktérom a aktérkam s spôsobnosťou a zodpovednosťami v oblasti inšpekcie práce ponúka konkrétne odporúčania na systémové zmeny, vrátane legislatívnych.

Úloha zameraná na vzdelávanie bude plnená priebežne počas implementácie NAPu.

Zoznam použitých skratiek

APZ	Akadémia Policajného zboru
BŽD	Bezpečné ženské domy
CAN	Syndróm týraného, zneužívaného a zanedbaného dieťaťa
CEDAW	Výbor pre odstránenie diskriminácie žien (Committee on the Elimination of Discrimination against Women)
CAHVIO	Ad hoc Výbor pre predchádzanie a boj proti násiliu na ženách a domácemu násiliu (Ad hoc Committee for preventing and combating violence against women and domestic violence)
CWPS	Pracovná skupina Rady EÚ pre štatistiku
EIGE	Európsky inštitút pre rodovú rovnosť
ESF	Európsky sociálny fond
ESLP	Európsky súd pre ľudské práva
ES RVPK	Expertná skupina na prevenciu a elimináciu násillia na ženách a v rodinách pri Rade vlády pre prevenciu kriminality
GP SR	Generálna prokuratúra Slovenskej republiky
GREVIO	Skupina expertov pre predchádzanie a boj proti násiliu na ženách a domácemu násiliu
IP	Inšpektorát práce
IVPR	Inštitút pre výskum práce a rodiny
JA	Justičná akadémia
KMC	Koordinačno-metodické centrum pre rodovo podmienené a domáce násillie
KOZ SR	Konfederácia odborových zväzov Slovenskej republiky
MK SR	Ministerstvo kultúry SR
MPC	Metodicko-pedagogické centrum
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MS SR	Ministerstvo spravodlivosti SR
MŠ RE (MŠ)	Minimálne štandardy Rady Európy
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
MVO	mimovládna organizácia
MV SR	Ministerstvo vnútra SR
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva SR
MZVEZ SR	Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR
NAP	Národný akčný plán na prevenciu a elimináciu násillia na ženách
NFM	Nórsky finančný mechanizmus
NIP	Národný inšpektorát práce
NnŽ	násillie na ženách

NP IRR	Národný projekt Inštitút rodovej rovnosti
n. o.	nezisková organizácia
OO PZ	Obvodné oddelenie Policajného zboru
OP	operačný program
OP ZaSI	Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia
ORRRP	Odbor rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí MPSVR SR
OSN	Organizácia Spojených národov
PTSP	Post traumatická stresová porucha
PZ	Policajný zbor
RAP	Regionálny akčný plán
RE	Rada Európy
RTVS	Rozhlas a televízia Slovenska
RV SR LPNMaRR	Rada vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť
SKPRES	Predsedníctvo SR v EÚ (II. polrok 2016)
SNSLP	Slovenské národné stredisko pre ľudské práva
SPODaSK	sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela
SR	Slovenská republika
ŠR SR	štátny rozpočet Slovenskej Republiky
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
UN	Organizácia Spojených národov (<i>United Nations</i>)
ÚSV SR RK	Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity
Úrad PSVR	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
PSVR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
VÚC	vyšší územný celok
Z. z., Zb.	Zbierka zákonov
ZMOS	Združenie miest a obcí Slovenska
ZNB	zariadenie núdzového bývania
ZP	Zákonník práce
ZVJS	Zbor väzenskej a justičnej stráže